

ANTIKVARIAT BRYGGEN

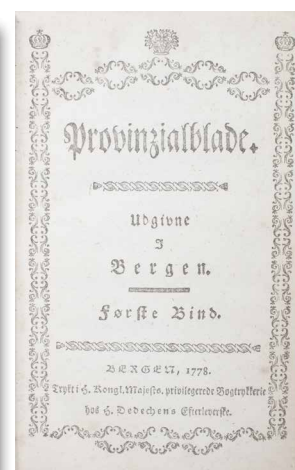

Katalog 73

Norges demring

- et utvalg litteratur fra barokken til romantikken

Kjære bokvenn.

Antikvariat Bryggen er stolt av å kunne presentere en solid rekke av eldre norsk-dansk og norsk litteratur fra 1600-tallet frem til første halvdel av 1800-tallet. Det er forsøkt å spinne en historisk rød tråd for å knytte de drøyt 100 titlene sammen. Dette også for å fremheve objektenes historiske viktighet. Mange av titlene sees særdeles sjelden fremme for salg i våre antikvarier i dag.

Denne rekken er nitidig samlet over mange år, med det for øye å danne et utsnitt av den norske historien representert ved boklig produksjon. Oftest med det for øye, så langt det har latt seg gjøre med tanke på hvor sjelden enkelte titler dukker opp, å erverve eksemplarer i samtidig utstyr.

Som en innledning til katalogen har Kristin Delås, cand. philol. og skribent bak bokbloggen <https://bokverket.wordpress.com/>, skrevet et hovedforord.

Rekken ønskes holdt samlet og pris oppgis på henvendelse.

Hvis rekken mot formodning ikke skulle selges en bloc, er antikvariatet åpen for henvendelser på enkelttitler. Det vil på et senere tidspunkt tas stilling til en eventuell splittelse av rekken.

Samlingen kan etter avtale besiktiges i Galleri Bygdøy Allé.

God lesning!

Bibliofil hilsen

Fredrik Delås
Antikvariat Bryggen

**Antikvariatet kjøper gode enkeltobjekter og samlinger.
Gode priser gis.**

ANTI-KVARIAT BRYGGEN

Bryggenveien 42 - Bryggen Vestre - 1747 Skjeberg - Telefon 930 22 712

E-post: post@antikvariat-bryggen.no

WWW.ANTIKVARIAT-BRYGGEN.NO

ANTIKVARIAT BRYGGEN

Fredrik Delås
Antikvarbokhandler

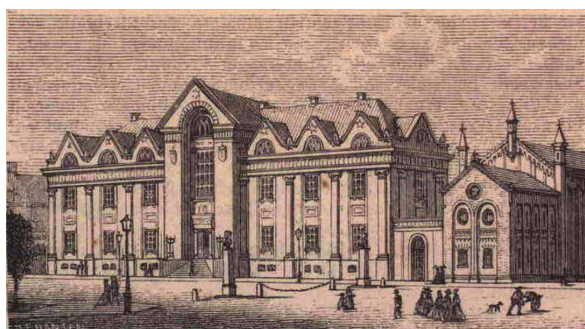
Bryggenveien 42 - 1747 Skjeberg - Norway
+47 930 22 712 - post@antikvariat-bryggen.no

Antikvariatet er alltid interessert i å kjøpe gode objekter og samlinger.
Gode priser gis for gode objekter.
Ta kontakt for en uforpliktende samtale.

Bøkene i denne katalogen spenner fra 1600-tallet og barokken via 1700-tallets opplysningstid fram til det tidlige 1800-tallet og romantikken. Hovedvekten av utgivelsene hører imidlertid inn under andre halvdel av 1700-tallet. Som en innledning kan det derfor være interessant å se litt nærmere på denne tidens kulturelle og litterære strømninger i Danmark-Norge.

Mot et moderne borgerlig kulturliv

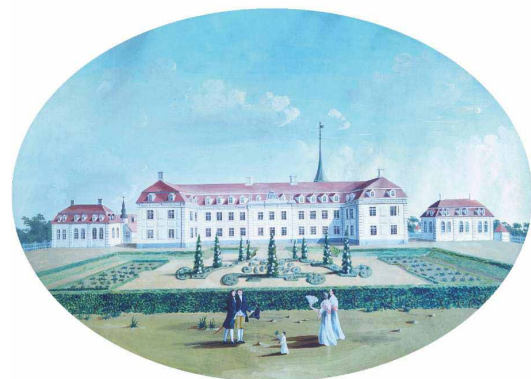
I norsk historie er det vanlig å dele 1700-tallet i to perioder. Fram til 1720 var det krig i Norden mellom Danmark-Norge og Sverige. Deretter fulgte en fredstid fram til 1807. I denne perioden fant det samlet sett sted en økonomisk vekst og befolkningsøkning, ikke minst i byene. Københavns vekst var en viktig forutsetning for århundrets kulturliv. Per Thomas Andersen tar i sin *Norsk litteraturhistorie* blant annet opp den overgangen fra kulturaktiviteter under kongelig og aristokratisk proteksjon til moderne borgerlig kulturliv som skjer i andre halvdel av 1700-tallet.¹ Det er på 1700-tallet man får det som kalles en borgerlig offentlighet i Europa. Begrepet er knyttet til den tyske filosofen og sosiologen Jürgen Habermas som i sin bok *Borgerlig offentlighet* (1962) påpeker at den europeiske, borgerlige litteraturen som vokste fram på denne tiden, ble skapt som ledd i en offentlighetsdannelse. Private mennesker kom sammen i kaffehus, salonger, klubber og foreninger for å diskutere emner som politikk, religion, litteratur, kunst, historie og filosofi. Denne borgerlige offentligheten ble dannet av en samfunnsklasse som hadde råd til å kjøpe bøker og tid til å lese og diskutere dem.

Universitetet i København

I *Litteraturhistorier. Perspektiver på dansk teksthistorie 1700-1970* kan man under overskriften "Det nye bokmarkedets tilblivelse" lese om at man på 1700-tallet kan se spiren til et bokmarked hvor litteratur benyttes til underholdning og ikke bare til praktiske formål eller i læresituasjoner som tidligere. I tillegg øker tallet på lesekyndige, det etableres flere bokhandlere og boktrykkere, og i borgerskapet oppstår det som nevnt flere foraer for diskusjon av litteratur.² I Norge skjedde mye av dette noe senere (fra første halvdel av 1800-tallet), men i fredsperioden er kontakten mellom Norge og Danmark tett, og utviklingen der fikk stor betydning for norsk kulturliv.

Tallet på nordmenn som tok utdanning ved universitetet i København var høyere enn noen gang i denne perioden. En annen utdanningsinstitusjon som trakk til seg nordmenn var Adelig Akademi i Sorø som åpnet i 1747 med basis i Ludvig Holbergs testamentariske formue. Akademiet var hovedsete for den dansk-norske opplysningsbevegelsen, og en sentral skikkelse her var Jens Kraft som ble professor i matematikk og filosofi ved akademiet og skrev om temaer innen logikk, mekanikk, kosmologi og metafysikk. Kontakten var på mange områder tett mellom de to unionslandene, spesielt innenfor skipsfart, handel, kultur og utdanning. Som en motstrøm vokste det samtidig fram en bevissthet om at Norge og Danmark var to forskjellige land som hadde hver sin egenart.³ En opplevelse av en spesiell norsk identitet utviklet seg, og visse kjennetegn ble fremhevet og dyrket som typisk norske. Dette førte etterhvert til en norsk patriotisme, og da Johan Friedrich Struensee etter diktatorisk beslutning innførte trykkefrihet i 1770, kunne slike nye stemninger komme til uttrykk, blant annet hos flere av medlemmene i Norske Selskab. Trykkefriheten ble igjen innskrenket i 1772, men den hadde mobilisert en ytringstrang som var vanskelig å stanse.

Akademiet i Sorø

¹ Andersen, Per Thomas: *Norsk litteraturhistorie*, Universitetsforlaget, 2001, side 127.

² Levy, J. Lundbo, Mortensen, K.P. og Nielsen, E. A.: *Litteraturhistorier. Perspektiver på dansk teksthistorie 1700-1970*, 1994, Danmarks Radio Forlaget, side 32.

³ Dyrvik, Ståle, *Norsk historie 1536-1814*, Det Norske Samlaget, 2011, side 208.

Det Norske Selskab i København ble til i 1772, offisielt stiftet i 1774, og eksisterte fram til 1813. Medlemmene tilhørte en urban, intellektuell dannelseselite. Niels Krog Bredal, Johan Nordahl Brun, Magdalena Sophie Buchholm, Claus Fasting, Claus Frimann, Christen Pram, Jonas Rein, Edvard Storm, Jens Zetlitz og Johan Herman Wessel var blant medlemmene. Johan Herman Wessel var Norske Selskabs betydeligste dikter. Wessel representerer, på samme måte som sin danske kollega Johannes Ewald, inngangen til en tid da dikterne i stadig mindre grad hadde andre borgerlige yrker og forfatterrollen ble profesjonalisert.¹

Litterært sett var Norske Selskab en konservativ gruppe som hentet sine idealer fra klassisismen og antikken. Det ble forfattet blant annet drikkeviser, hyllingsdikt og hyrdespill til kongehuset, syngespill, nasjonale epos, tragedier, parodier og landskapsdikt. Johan Nordahl Bruns drikkeviser "For Norge, Kiempers Fødeland, Vi denne Skaal vil tømme" er et kjent eksempel på den norske patriotismen som sto sentralt i en stor del av selskapets produksjon. Produksjonen er dokumentert i fire utgivelser, tre bind med *Poetiske Samlinger* (1775, 1783 og 1793) og en *Vers-Protokol* (1935). Flertallet av medlemmene sto i et motsetningsforhold til "Det danske Litteraturselskab" som i tråd med opplysningstidens ånd var mer fremtidsrettet og dyrket den store preromantiske dikteren Johannes Ewald. Det fantes imidlertid unntak. I takt med tidens strømninger ga Jonas Rein i sine *Nyeste Digte* (1810) uttrykk for universalromantiske holdninger. I nordisk litteratur er det vanlig å hevde at romantikken kom til Danmark fra Tyskland, formidlet av Henrich Steffens, norskfødt forfatter, filosof og vitenskapsmann, da han i 1802 holdt noen berømte forelesninger på Københavns universitet.² Nøkkelbegreper innenfor den romantiske retningen er geni, fantasi og originalitet. Kunstneren har en unik personlighet og kunsten skal bryte med tradisjonelle regler og normer på en original måte.

En aften i Norske Selskab 1780

Mange viktige endringer fant sted på det litterære feltet på 1700-tallet, ikke minst som en følge av modernitetens fremvekst og en sekularisering av verden hvor den menneskelige fornuft erstatter religionen som virkelighetens primære instans. Litteraturens funksjon beveget seg fra det religiøse, til det opplysende og etter hvert over i det underholdende. Forfatterrollen ble profesjonalisert, bokmarkedet større og foraene for litterær diskusjon flere.

Dorothe Engelbretsdatter var så vidt vi vet den første forfatteren i Norge som levde av å selge sin diktning til et borgerlig, lesende publikum, og det var mulig fordi det fantes boktrykkere i Norge og et tilstrekkelig stort publikum av lesekyndige og betalingsvillige borgere.³ Hun var blant de mest populære poetene i sin samtid og en typisk barokkdikter med sine salmer og sanger som kretset rundt liv og død og forholdet til Gud, men allikevel kan man altså si at hun innvarslet en ny epoke litteraturhistorisk sett, en epoke de øvrige forfatterne representert i denne katalogen virket i startfasen av.

Kristin Delås, Kongsberg 2016

Litteratur

Andersen, Per Thomas: Norsk litteraturhistorie, Universitetsforlaget, 2001.

Levy, J. Lundbo, Mortensen, K.P. og Nielsen, E. A.: Litteraturhistorier. Perspektiver på dansk teksthistorie 1700-1970, Danmarks Radio Forlaget, 1994.

1 Andersen, 2001: side 154.

2 Andersen, 2001: side 164.

3 Andersen, 2001: side 111

DOROTHE ENGELBRETSDATTER

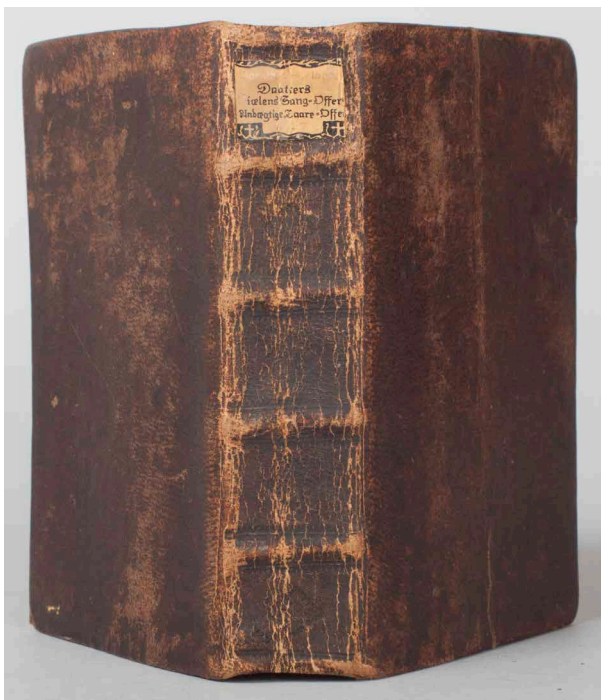
1634 - 1716

Barokkdiktningen i tvillingrikene Danmark/Norge hadde flust av klagende, gråtende og sukkende poeter; de hadde stormer, ildebrander, forlis og forbrytelser å besvære seg over. Vi kjenner knapt navnene på de fleste av dem, og i dag virker produktene deres både banale og lite formfullendte. Det meste er det jo også rent innholdsmessig vanskelig å interessere seg for. Men en eneste, delvis fordi hun var noe så sjeldent som en kvinnelig dikter og i følge Kristian Elster d.y. nettopp fordi hun var den mest tårevåte av dem alle har fortsatt en viss plass i litteraturhistorien. Elster skriver: "Ufattelig for oss er denne dames berømmelse, Kingo og Petter Dass hyldet henne, hun blev regnet med blant de store salmediktere, og hennes samlinger... var overmåte populære. Fire av hennes salmer er opptatt i Landstads salmebok". Holberg hørte med til beundrerskaren, i hans Bergensbeskrivelse heter det at "Bergen har hatt det å berømme seg av som ingen dansk og ingen norsk by kan vise, nemlig at den har produsert den største poetinne som de nordiske riker har hatt, nemlig den kjente Dorothea Engelbrekt Dotter".

Dorothe (eller fire andre varianter) Engelbretsdatter (eller fem andre varianter) ble født i Bergen, bodde i slutten av tenårene tre år i København og ble 18 år gammel gift med presten Ambrosius Hardenbeck i Bergen, der hun levde resten av sitt liv. Med presten fikk hun ni barn, og hun overlevde dem alle. Holberg kunne fra sin barndom huske henne som et spesielt innslag i bybildet på grunn av hennes spektakulære frisyre.

Det var etter dagens begreper ikke stor poesi Dorothe skrev, men den var "inderlig", og hun var altså uhyre populær både i Norge og Danmark. Bøkene kom igjen og igjen i nær sagt uendeligheter av opplag både på 1600- og 1700-tallet."

Når vi synes hun har en selvsagt plass i vår oversikt, er det mest på grunn av den bibliofile interessen. Tross de mange og sannsynligvis ikke bare ganske små opplagene bøkene kom i, er det svært sjelden noen kommer på markedet. Originalutgaven av "Siælens Sang-Offet", trykt av Michel Thomesøn i Christiania i 1678 er totalt forsvunnet, det samme er piratutgaven (annenutgaven med Thomesøn som utgiver), mens den legitime annenutgaven fra 1681 så vidt vi vet kjennes i bare tre eksemplarer. Her gjelder det å ha samlerøynene med seg! En fyldig bibliografi finnes i Dorothe Engelbretsdatter: Samlede skrifter, 2. opplag, 1999, Aschehoug, opprinnelig utgitt i to bind av Kristian Valkner i 1955 og 1956.

1. *Dorothe Engelbrets-Daatters Siælens Sang-Offet. Indeholdende Endeel Gudelige Psalmer Tillige med Morgen og Aften-Sukke Til hver Dag i Ugen, Samt Hendes Andægtige Taare-Offet / For Bodfærdige Syndere.*

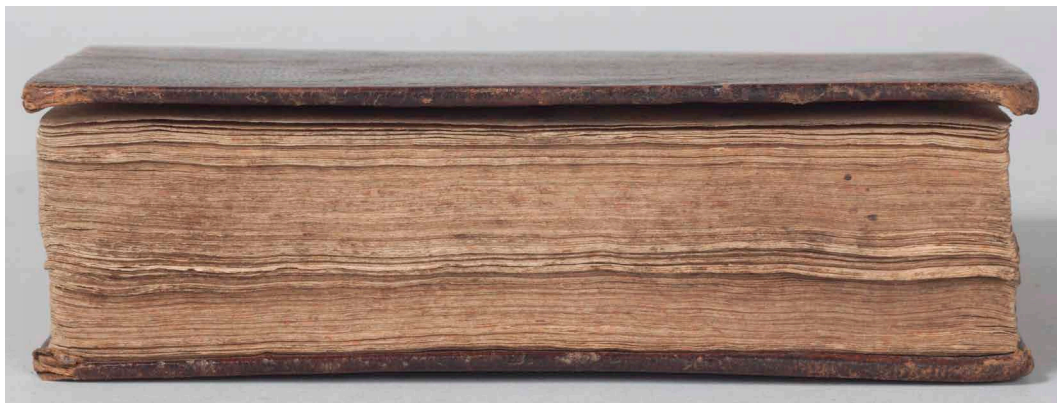
+ (som vanlig medbundet)

Dorothe Engelbrets Daatters Andægtige Taare-Offet / For Bodfærdige Syndere.

Kiøbenhavn. Bekostet af Joachim Schmidtgen, og findes hos hannem tilkiøbs ved Nicolaj Kirke. 1727.
[44], 246, [14], [30], 154, [18] sider.

Samtidig helskinnbind. Nyere titteletikett. Samtidig notat vedrørende Engelbretsdatter på forsats.
Et uvanlig godt eksemplar av denne utgaven som ofte er lest i filler.

Bibliotheca Norvegica II, 2225.

JENS KRAFT

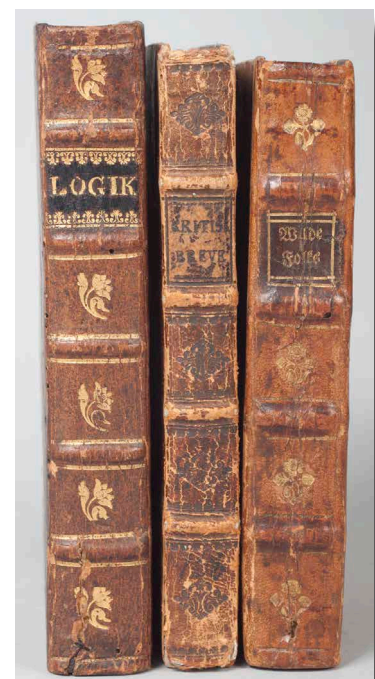
1720 - 1765

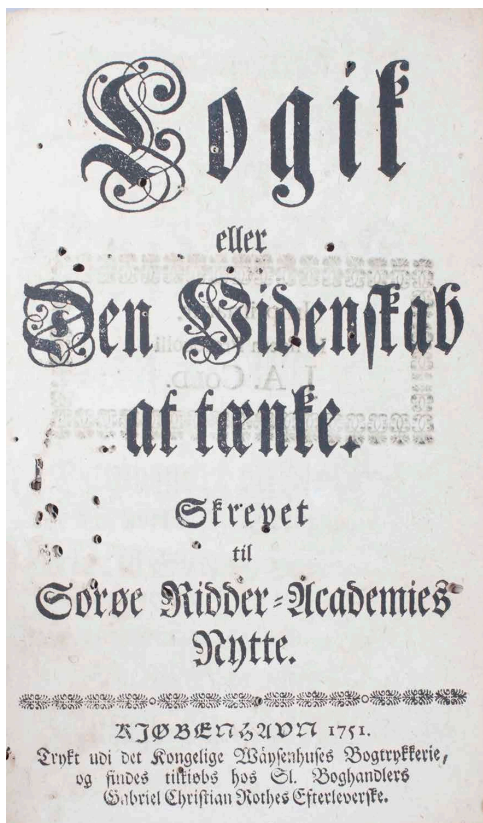
Jens Kraft ble født i Fredrikstad i 1720.

I en alder av 5 år hadde han mistet begge sine foreldre. Barndoms- og ungdomsårene tilbragte han hos sin bestefar på Rostrupgård på Nordjylland. Derfra tok han etterhvert inn til København hvor han startet sine studier innen matematikk og filosofi ved universitetet.

Etter en dannelsesreise i Tyskland, Frankrike og Sveits, hvor han traff flere av samtidens profiler innen matematikk og filosofi, returnerte han til Danmark hvor han i 1747 ble utnevnt til professor i de to nevnte felt ved Akademiet i Sorø.

Holberg hadde testamentert sin formue til Sorø-akademiet, og institusjonen kom ut gjennom 1750-årene til å påvirke det litterære liv og den forfinede smak i rikene. Jens kraft kom til å prege denne utviklingen. Sitt største ry i samtiden vant han med sine forelesninger om mekanikk, og han ble en av 1700-tallets fremste formidlere av opplysningstidens tanker og ideer i Danmark-Norge.

2.

Logik eller Den Videnskab at tænke. Skrevet til Sorøe Ridder-Academies Nytte.

Kjøbenhavn. 1751. [10], 340, [1] sider + foldeplansje med 9 figurer.

Samtidig halvskeinnbind med fem hevede bind. Gjennomgående små hull etter bokorm. For øvrig et godt eksemplar av en sjelden bok.

Bibliotheca Norvegica III, 754.

3.

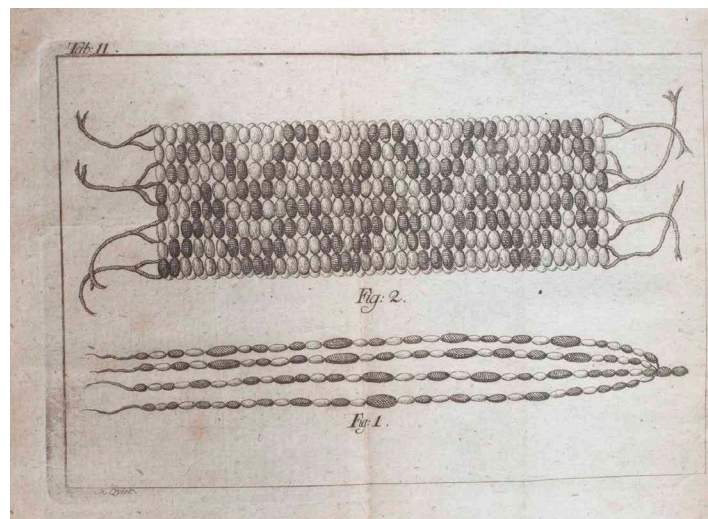
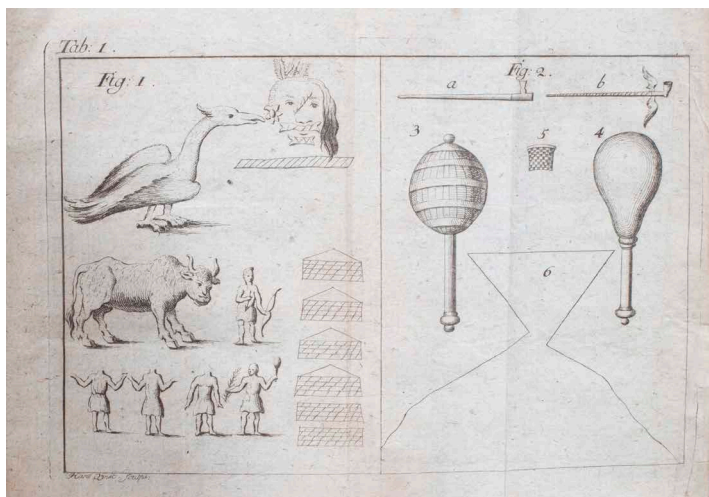
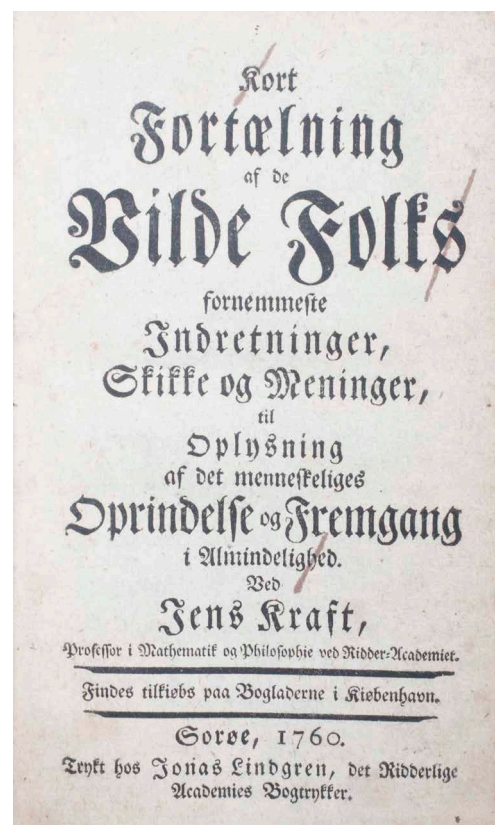
Kort fortælning af de Vilde Folks fornemteste Indretninger, Skikke og Meninger, til Oplysning af det menneskeliges Oprindelse og Fremgang i Almindelighed.

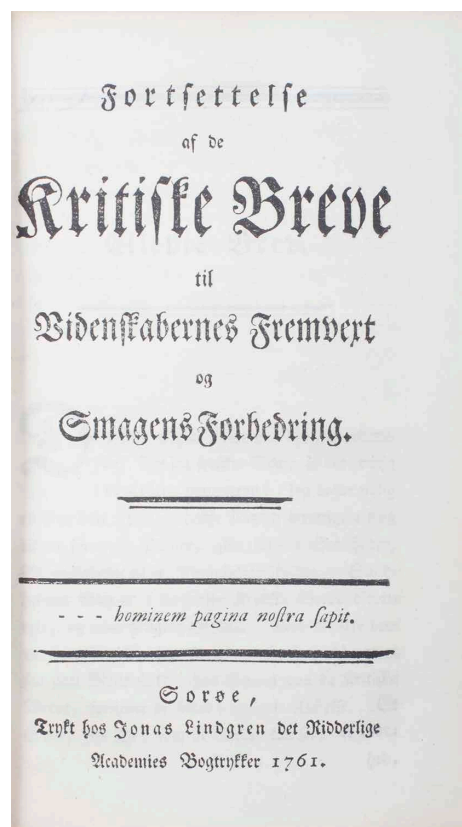
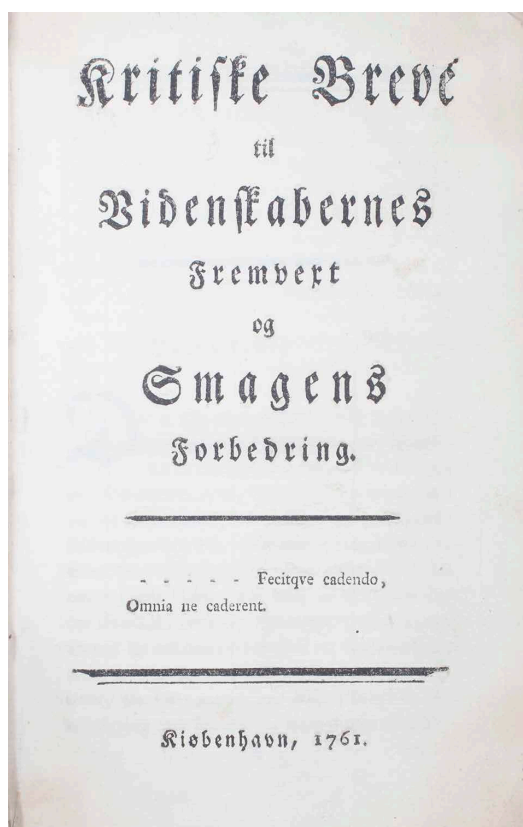
Sorø. 1760. [8], 383, [1] sider + 2 foldede kobberstikk.

Samtidig halvskeinnbind med fire hevede bind. Marmorert papir trukket over trepermer. Samtidige notater på forsats og forsatsblad.

Bibliotheca Norvegica III, 770.

Denne boken skiller seg ut i Krafts forfatterskap. Jens Kraft mente at samtidens underutviklede folkeslag ga et godt bilde av mennesket i naturtilstanden, og er inspirert av Rousseau, Montesquieus naturrettstenkning, og inneholder visse pre-darwinistiske elementer. Boken ble oversatt til både tysk og nederlandsk, og blir av enkelte 1700-tallsforskere sett på som det første i sitt slag i Europa.

4.

Kritiske Breve til Videnskabernes Fremvæxt og Smagens Forbedring.

+

Fortsettelse af de Kritiske Breve til Videnskabernes Fremvæxt og Smagens Forbedring.

Kiøbenhavn. 1761. [2], 108 sider + Sorøe. 1761. 204, [1] sider.

Samtidig halvskindbind med fire hevede bind. Skinnen noe trøtt, liten slitasje ved kapiteler.

Bibliotheca Norvegica III, 1807 a+b.

De to titlene er en polemikk mot en av tilhengerne av "den nye smaken" i Danmark, Jens Schiønderup Sneedorff. I 1759 var Sneedorff medstifter av det første litterære selskap i Danmark-Norge "Det Smagende Selskab, til fremme av dansk språk og kultur". Christian Braunmann Tullinn vant blant annet to priser for sin diktning i dette selskapet (se påfølgende sider).

5.

Forelæsninger over Mekanik med hosføiede Tillæg.

+

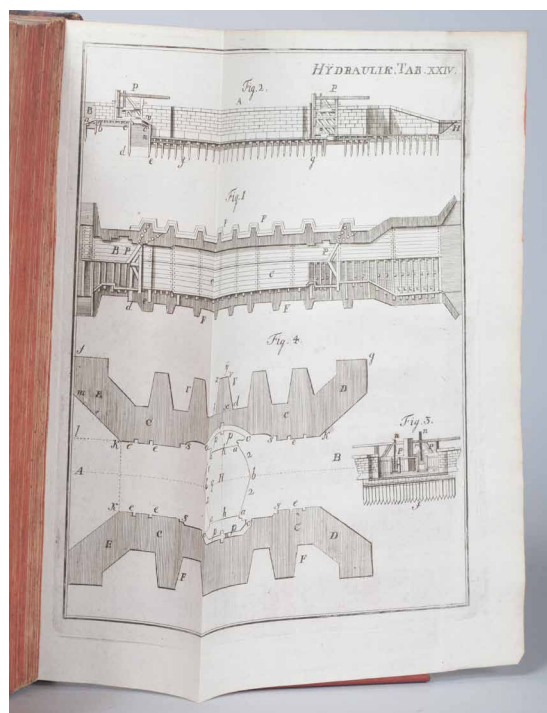
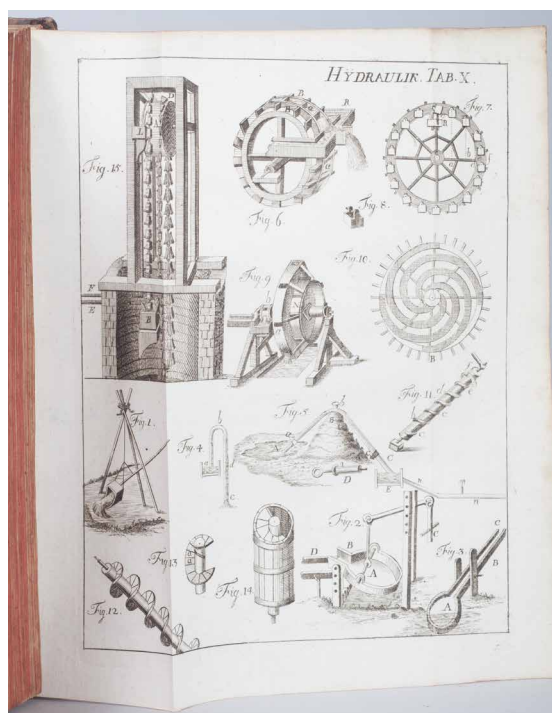
Forelæsninger over Statik og Hydrodynamik med Maskin-Væsenets Theorier som den anden Deel af Forelæsningerne over Mekaniken.

Sorøe. 1763-74. [28], 656, [4], XIV [foldeplansjer] + [16], 1000, [2], XXVI [foldeplansjer] sider.

Samtidige helskinnbind med 5 hevede bind og rikelig gulldekor på rygger. Rødt snitt.

Dekler spriker noe. For øvrig et meget tiltalende sett med frisk materie.

Bibliotheca Norvegica III, 595/596.

CHRISTIAN BRAUNMANN TULLIN

1728 - 1765

Christiania-borgeren Christian Braunmann Tullin var i sin samtid en av de mest ansette poetene i Danmark-Norge. Han hadde flere sentrale offentlige verv, blant annet rådmann og tolldirektør. Vervene oppnådde han mye på bakgrunn av sine “poetiske” fortjenester.

Ved siden av sine offisielle plikter betjente han byens patrisiat med sin leilighetsdiktning. Hans mest berømte arbeid er diktet “En Majidag”, et bryllupsdikt fra 1758.

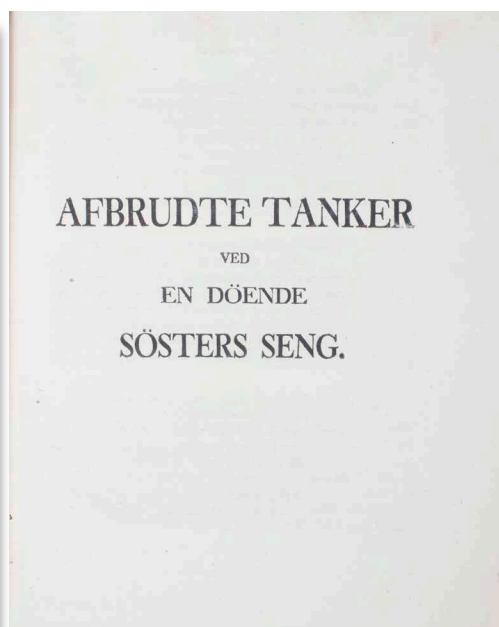
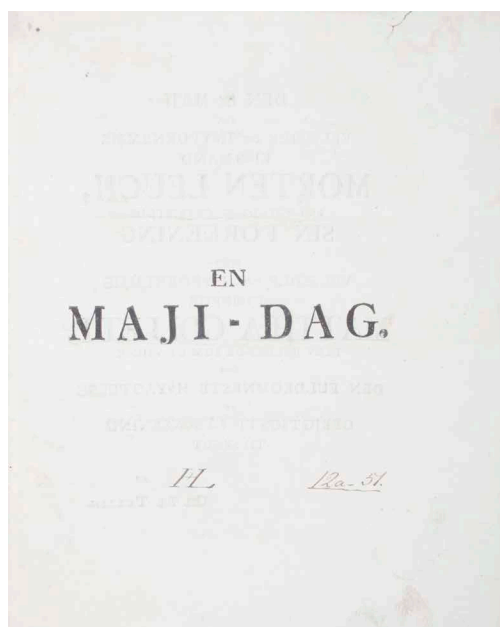
Han døde allerede i 1865, i en alder av 36 år. Hans samlede verker utkom i årene 1770-73, og det var første gang noe slikt hendte en norsk poet.

6. *Raadmand Christian Braunman Tullins samtlige skrifter. I-III.*

Kjøbenhavn. Trykt hos Nicolaus Møller. 1770/71/73. [32], 388, [16] + 376, [16] + 396, [1] sider.
Koberstukket portrett. 3 Kobberstukne titelvignetter.

Samtidige uniforme helskinnbind med røde snitt. Noe overflateslitasje i skinnnet og ved kapiteler.

7.

En Maji - Dag. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1761. [16] sider.

+

Afbrudte Tanker ved en døende Søsters Seng. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1763. [8] sider.

+

Sörge-Tanker over Dödens Magt mod Dyden. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1767. [16] sider.

+

Taarefuld Erindring af en höytelsket Søster nu salig i Himmelen Birgitte Marie Tullin. af edn dybtsörgende Broder. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1767. [8] sider.

+

Tanker om det tilkommende. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1767. [8] sider.

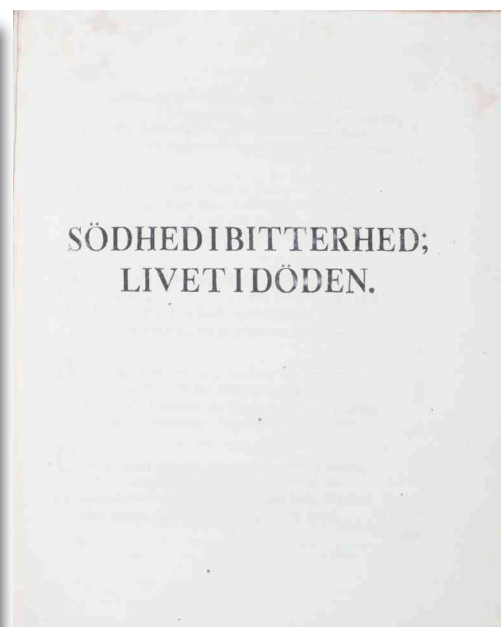
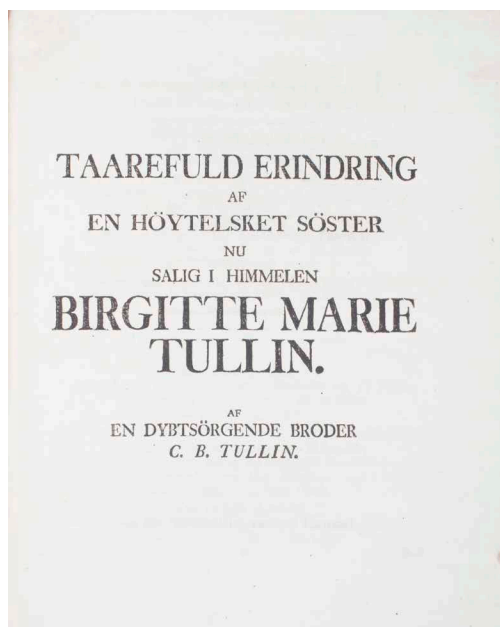
+

Et Indlæg til Fornuftens ret fra Qvindekiönnet, af dato 5. December 1758. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1767. [24] sider.

+

Södhedibitterhed; Livet i Döden. Kiöbenhavn. Trykt hos L. N. Svare. 1763. [8] sider.

Samtidig helskinnbind med rammedekor i gull på dekler. Rødt snitt.
Noe overflateslitasje i skinnet, spesielt på rygg. Dekler spriker noe.

TRYKKEFRIHETSTIDEN 1770-1773

JOHANN FRIDERICH STRUENSEE
1737 - 1772

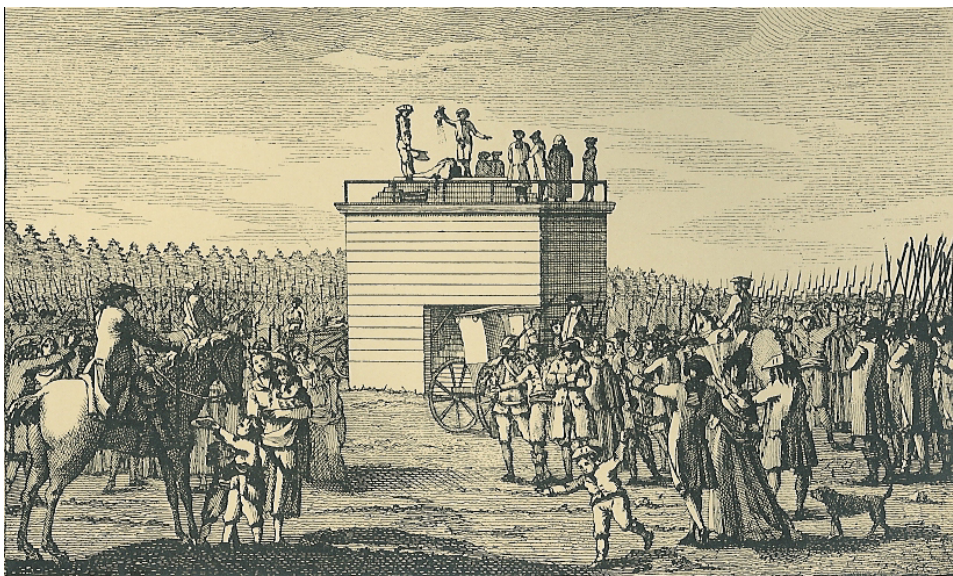
Perioden vi kjenner som trykkefrihetstiden [14. september 1770 - 20. oktober 1773] ble innført av Johann Friedrich Struensee (1737-1772). Dette var en dansk-norsk politiker, født i Halle i Tyskland. Han tok doktorgraden i medisin i 1757, og ble ansatt som stadsfysikus i Altona i 1758. Struensee-familien hadde fostret flere leger, blant annet Johan Samuel Carl, som var livlege for kong Christian VI. Da kong Christian VII la ut på en lengre utenlandsreise i 1868, klarte Struensee gjennom sine bekjenskaper innen adelen å bli utnevnt til kongens reiselege. Christian VII led av en sinnssykdom som brøt ut allerede i ungdomsårene, noe som i de senere år utviklet seg til tungsinn og depressive perioder. Hans noe svekkede sinn ga Struensee muligheten til å innynde seg hos Kongen under reisen, og ved hjemkomsten ble han utnevnt til kongens nye livlege. Struensee flyttet inn på slottet i 1770, innledet et forhold til dronning Caroline Mathilde, og oppnådde etter hvert en politisk makt som endte med at han reelt sett var landets leder.

Struensee var tilhenger av opplysningstidens idéer. Han valgte å avvike sensuren, og åpnet derved for fri offentlig samfunnsdebatt. Dette ble innført gjennom reskriptet av 14. september 1770. Struensee hadde håpet at dette ville føre til positiv offentlig omtale av de reformer hans styre hadde på trappene.

Dette fikk Struensee til dels rett i, men kun under en innledningsfase. Etter hvert rettes det i større grad kritikk mot Struensee, og hans forhold til dronningen blir hyppig diskutert. Den litteratur trykkefriheten avstedkom la i stor grad den "finere tone" til side og ga seg uttrykk i enklere og grovere ordelag, og ofte var det sterkt samfunns- og styrekritiske problemstillinger som ble drøftet.

Struensee fant seg etter hvert nødt til å stramme inn på trykkefriheten, og innførte endringer gjennom reskriptet av 7. Oktober 1771. Dette krevde blant annet at boktrykker- og forfatternavn måtte oppgis i publikasjonene. Uviljen mot Struensee økte som resultat av hans mange nye lover som grep inn i befolkningens daglige liv. Natten mellom 16. og 17. januar kuppes Struensee og hans medsamsvorne Enevold Brandt. De ender i fengsel med påfølgende rettssak. Struensee og Brandt ble henrettet ved halshugging 28. april 1772.

Ove Høegh-Guldberg, som hadde arbeidet målrettet mot avsettelse av Struensee, ble utnevnt til stats- og geheimekabinettsekretær i den nye regjeringen.

Høegh-Guldberg gjeninnførte sensuren gjennom reskriptet av 20. Oktober 1773, som forbød å sette noe inn i bladene ”som enten angaar Staten og Regeringen og almindelige Foranstaltninger, eller andere Stridsskrifter, især hvor Personer derved angrebes, ej heller Byryster eller andre opdigtede Fortællinger, som indeholder noget fornærmeligt eller uanstændigt”.

Den danske sjøoffiseren Peter Schionning (se nummer 46) var tilstede under halshuggingen av Struensee og Brandt.

I sin dagbok skriver han følgende:

28. april 1772

“En tirsdag blev greverne Struensee og Brandt henrettet om formiddagen kl. 9½ på Øster Fælle efter at alle deres værdigheder, rang, ordener, adelskab, ære, etc, var dem berøvede. Et stort skafot var dertil opbygget. Man havde hastet med dommen og henrettelsen sagde man, fordi man frygtede for, der fra nogen udenlands magt skulle blive begæret formildelse i dommen, at den blev mindre vanærende. En mægtig stor vagt var til stede derved i adskillige kredse, selv næsten hele søetaten med. Provst Hee ledsagede

Brandt dertil i en vogn. Den tyske præst Mynter, Struensee. De konserverede begge meget vel, Struensee sagde på vejen ud til skafottet, at det fornøjede ham, at han så adskillige, han havde været til tjeneste, etc. De mistede først hånd og hoved med en økse, Struensee som først blev henrettet, sagde man fik konvulsioner i det øjeblik hånden blev afhugget. Derefter blev kroppen parteret enhver i fire dele, slaget et reb om enhver hånd, fod eller part, og således hejset ned af skafottet. Det skal have været meget barbarisk. Parterne blev derefter lagt på fire stejler ved den murede galge, samt hænderne og hovederne på stager, etc. Således blev mig fortalt af adskillige øjenvidner, da jeg selv ikke så henrettelsen nær ved, da vagterne måtte stå over den dag.

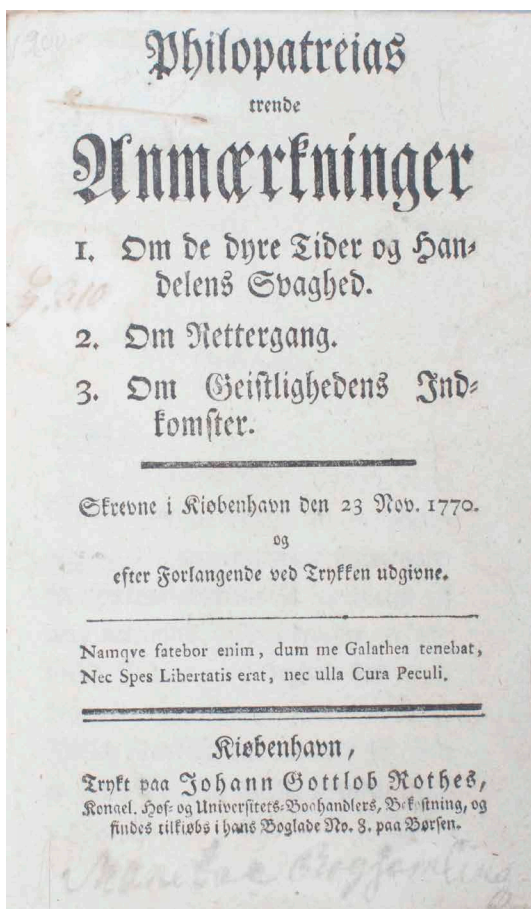
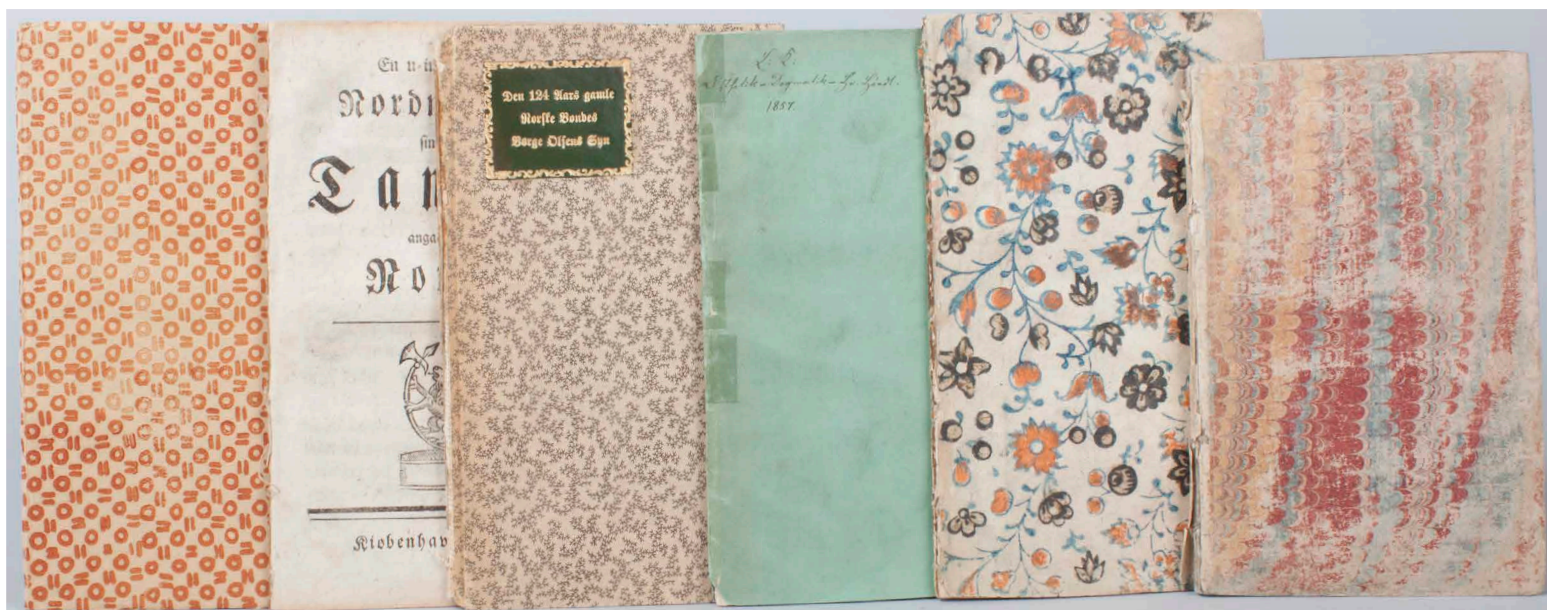
Jeg blev først afløst kl. ½1. Dog så jeg den fra Vagten på Holmen i kikkert, for så vidt som samme kunne således ses. Jeg havde kendt Brandt næsten fra barn af og stedse anset ham for et meget skikkelig, høflig og artig menneske. Struensee kendte jeg meget for anseelse, mens kun en gang talt nogle få indifferente ord med på fransk komedie, hans væsen forekom mig mere hårdt, ligesom indbildsk og lidt stødende, men som han og vidste at formilde, hans broder var en artigere og indtagen mand, som jeg har nogle breve fra. Var i aften på fransk komedie, da der opførtes Le Distray, en ballet og opera Agnete og Lubin.”

29. april 1772

“Var om eftermiddagen ved den murede galge og så Struensees og Brandts hoveder. Den sidste lignede sig endnu meget, den førstes syntes forvendt. Brandt, sagde man, havde haft et brokbånd på, da han blev afklædt. Deres kroppe lå på 8 stejler. Præsten Münter var der samme tid og ude. Disse stejler og stager lå ganske i synet på Frederiksberg Slot, hvor herskabet opholdt sig. Kroppene begyndte alt at dryppe, ved det solen skinnede varmt på dem.”

NOEN SKRIFTER FRA TRYKKEFRIHETSTIDEN

Trykkefrihetlitteraturens "startskudd" fra Jacob Christian Bie

JACOB CHRISTIAN BIE
(1738 Trondheim 1804 Bengal)

8. *Philopatreas trende anmærkninger* : 1. Om de dyre tider og handelens svaghet : 2. Om rettergang : 3. Om geistlighedens indkomster. Skrevne i Kiøbenhavn den 23 Nov. 1770 og efter Forlangende ved Trykken udgivne.

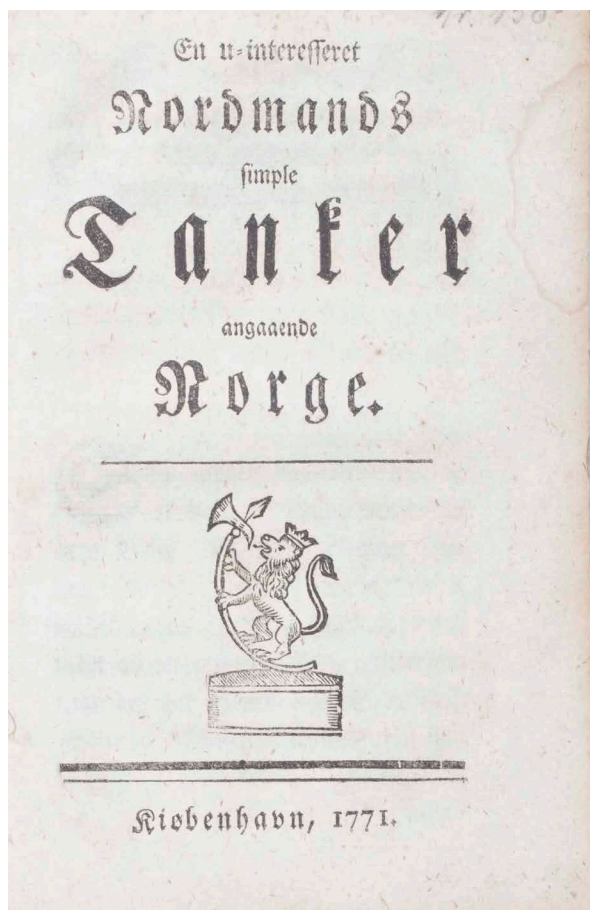
Kiøbenhavn. Trykt paa Johann Gottlob Rothens [...]. [1770]. 46 sider.

Samtidig [originalt?] omslag. Samtidig navntrekk i nedre kant av tittelblad.

Dette flyvebladet blir ansett som opptakten til det store antall grovere og "ufine" samfunns- og styremaktskritiske trykksaker som ble utløst ved bortfall av sensuren. Bies hovedmål med skriftet later til å være å kritisere den, i hans øyne, urimelig høye lønn som prestene samt klokker og graver hevet.

Bibliotheca Norvegica III, 953.

For flere titler av Bie, se nummer 43, 60-63.

[-]

9. *En u-interesseret Nordmands simple Tanker angaaende Norge.*

Kiøbenhavn. 1771. 32 sider.

Uten omslag.

Om reformer til å forbedre Norges økonomi.
Bibliotheca Norvegica II, 472.

JACOB CHRISTIAN BIE
(1738 Trondheim 1804 Bengal)

10. *Den 124 aars gamle norske bondes Børge Olsens syn om forunderlige tildragelser og tanker om høie hemmeligheder skrevne Aar efter Guds Byrd 1693 og til Trykken befordrede ved hans Sonnesøn Ole Børgesen.*

Kiøbenhavn. Sælges i Bogladen No. 8. paa Børsen. 1771. 32 sider.

Senere kartonasjebind med skinntitletikett på fordekket.
Rygg med papirtap. For øvrig fast.

PROVENIENS:

Boksamleren Knud Scavenius' diskrete super exlibris i gull på forsats.

Bibliotheca Norvegica II, 478.

NICOLAUS CHRISTIAN FRIIS
(1714 Kristiansund 1777 Bergen)

11. *Bergens Byes Klage-Brev over sidste Ildebrand til Hans Majest. Kongen : med Anmerkninger.*

Bergen. Trykt hos K. M. privileg. Bogtrykker H. Dedecken. 1771.
21, [1] sider.

Samtidig blankt omslag (grønt). Forsterket i rygg.

PROVENIENS:

Boksamleren Jonas Skougaard med hans notater.

Trykket utkom første gang tidligere samme år, da uten Bergen som oppgitt trykkested. Skriftet var opprinnelig på 14 sider. Dette opptrykket er på 21 sider, og inneholder i tillegg kritiske anmerkninger og et etter-skrift. Det antas at forfatteren er N. M. Friis, men dette er ikke slått fast med sikkerhet.

÷ Bibliotheca Norvegica. Bibliotheca Bergensis side 72.

IMMANUEL CHRISTIAN GRAVE
(1739 Rygge, Østfold 1820 Sauda)

12. *En Norsk Hyrdes Indtagelse i et Bierg.*

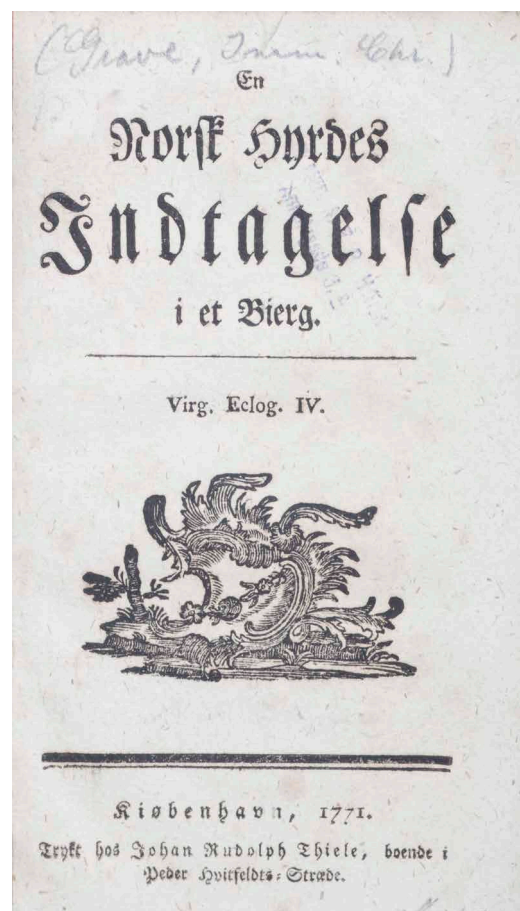
Kiøbenhavn. Trykt hos Johan Rudolph Thiele. 1771. 47 sider.

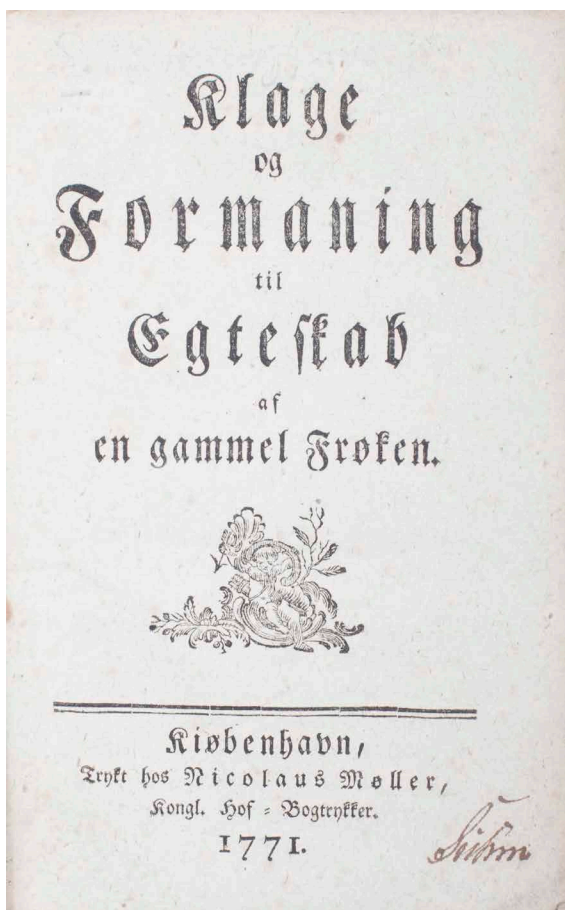
Samtidig blomstret papiromslag. Svakt stempel på tittelblad.

PROVENIENS:

Boksamleren Jonas Skougaard med hans notater.

Bibliotheca Norvegica II, 3085.

PETER SCHIØNNING

(1732 København 1813 København)

13. *Klage og Formaning til Egteskab af en gammel Frøken.*

Kiøbenhavn. Trykt hos Nicolaus Møller. 1771. 68, [1] sider.

Samtidig marmorert papiromslag.

Ryggstripe med noe papirtap. For øvrig meget velholdt.

PROVENIENS: Den dansk-norske historikeren Peter Frederik Suhms [1728-1798] eksemplar med hans signatur på tittelbladet.

Bibliotheca Danica I, 300.

GUSTAVUS STRØMBOE

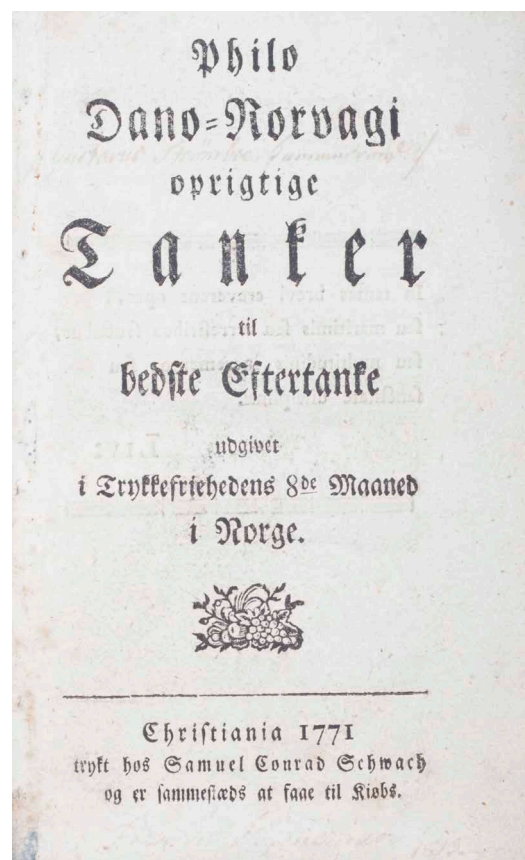
(1721 Strømsø 1799 Asker)

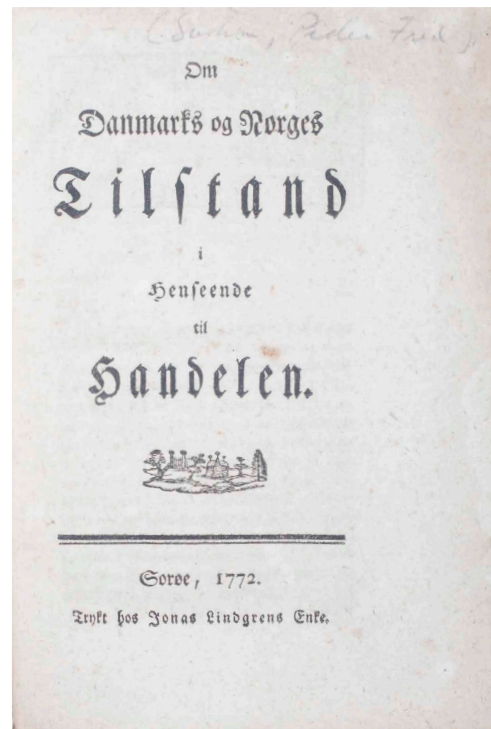
14. *Philo Dano-Norvagi oprigtige Tanker til bedste Eftertanke udgivet i Trykkefrihedens 8de Maaned I Norge.*

Christiania. Trykt hos Samuel Conrad Schwach. 1771. 69 sider.

Samtidig kartonsjebind med marmorert overtrekkspapir.
Noe slitasje på rygg.

Bibliotheca Norvegica I, 355.

PETER FREDERIK SUHM
(1728 København 1798 Øverød, Sjælland)

15. *Om Danmarks og Norges Tilstand i Henseende til Handelen.*

Sorøe. 1772. 46 sider.

Nydelig samtidig pappbind.

Suhm var en av Danmark-Norges mest fremtredende historikere på 1700-tallet. Han var med på å grunnlegge Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim. Han hadde en særdeles rikholdig boksamling og på et tidspunkt solgte han sitt bibliotek til kongen. En god del av Suhms bøker dannet grunnstammen til Universitetsbibliotekets samling ved universitetets opprettelse i 1811.

JACOB CHRISTIAN BIE 1738-1804

Bies livsløp var noe utenom det helt ordinære. Han ble født i Trondhjem, men reiste kort tid etter avsluttet studenttid (1755) til København. Her levde han av hva pennen måtte bringe ham av inntekter. I 1765 forfattet han noen *Originale Danske Moralske Fabler i bunden Stil*. For å oppnå imprimatur (forhåndsgodkjennelse for trykking av boken) fra Kratzenstein tilegnet Bie boken vedkommendes kone. Hun var Bie dog fullstendig ubekjent. Rett etter utgivelse ble boken beslaglagt. Boken ble funnet for dristig, og direkte opposisjonell mot styresmaktene. Boken ble konfiskert og Bie ble dømt til hensettelse på Christiansø, en liten dansk festningssøy 2 mil nordøst for Bornholm. Bie flyktet til Norge, unnslopp fengslingen og ble benådet i 1766.

Bie fortsatte sine skriverier, og Struensees opphevelse av sensuren må ha vært en kjærkommen gave for ham. Han innledet den store rekke av trykkefrihetsspamflettene med *Philopatreias' trende Anmærkninger* (23/II 1770) (se katalognummer 41), hvor han kritiserer flere offentlige forhold og spesielt geistlighetens lønnsordninger.

I forkant av trykkefriheten, 1769, hadde Bie i Hvidovre Kirke prediket over høysangen *Jeg ledte om Nætterne i min Seng efter den, min Sjæl elskede*. Avslutningsvis la han inn en forbønn for flere navngitte kvinner blant Københavns prostituerte. For dette ble han i 1771 idømt 6 år straffearbeid på rasphuset. Påfølgende år forfalsket han ved en anledning kongens signatur. For dette ble han fradømt all ære samt at en hånd skulle hugges av. Dommen ble noe senere ettergitt. Han skulle slippe å få hånden hugget av, og i stedet bli overført til tukthuset for livstid.

Bie viste seg å være en krevende fange. Han var fordrunken og uforskammet. En av medfangene ble sogar gravid med hans barn. I 1775 ble fengsesdommen opphevet, og han ble forvist til Guinea på livstid. På et tidspunkt kom han seg videre fra Guinea til Øst-India, hvor hans bror var sekretær i det asiatiske Kompanis Tjeneste i Trankebar. Bie døde senere som løytnant i engelsk tjeneste i Bengal.

Flere bøker av Bie er presentert under kapittelet vedrørende trykkefriheten.

16. *Originale Danske Moralske Fabler i bunden Stiil.*

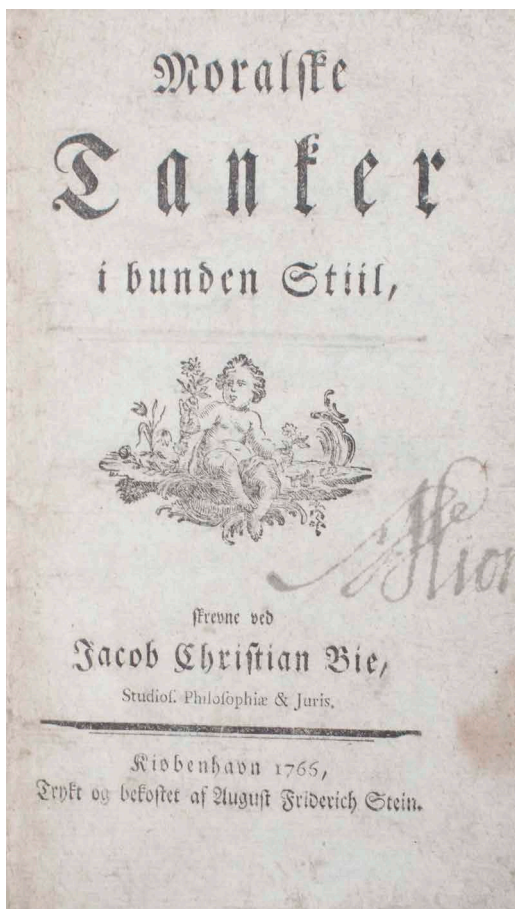
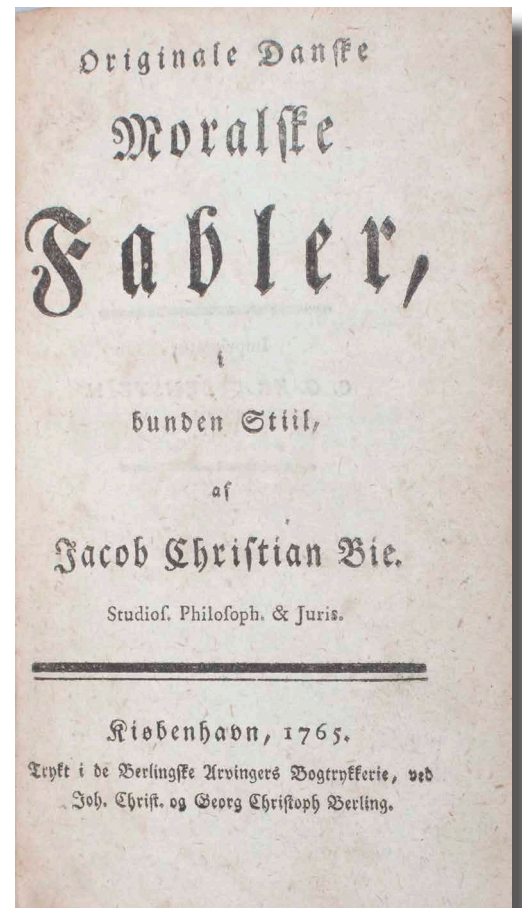
Kiøbenhavn. Trykt i de Berlingske Arvinger Bogtrykkerie.
På titelblads verso: Imprimatur, C. G. Kratzenstein. 1765. 100 sider.

Samtidig skinnryggbind med fem hevede bind. Noe slitasje i skinnen på rygg. Svakt støtte hjørner.

PROVENIENS:

- Den danske kirurgen Carl Ludvig Edvard Whittes signatur på forsatsblad, datert 1814.
- Boksamleren Knud Scavenius' diskrete super exlibris i gull på forsats.

Bibliotheca Norvegica III, 757. Supprimert, se. Thuesen side 29-30.

17. *Moralske tanker i bunden Stiil.*

Kiøbenhavn. Trykt og befordret af August Friderich Stein. 1766. [16], 80 sider.

Enkelt, nær samtidig, halvskinnbind. Samtidig navntrekk på titelblad.

PROVENIENS: Boksamleren Jonas Skougaard med hans notater. .

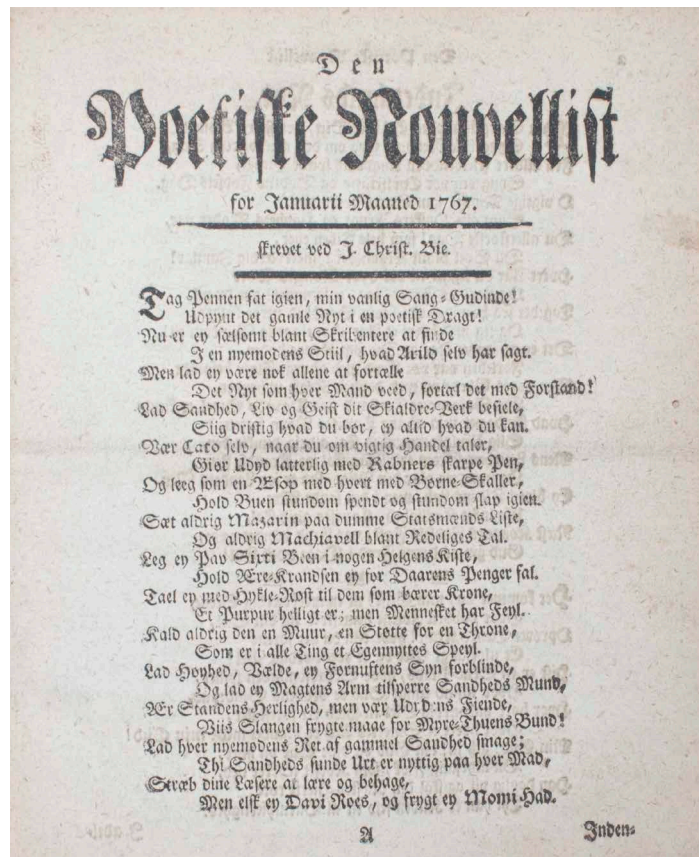
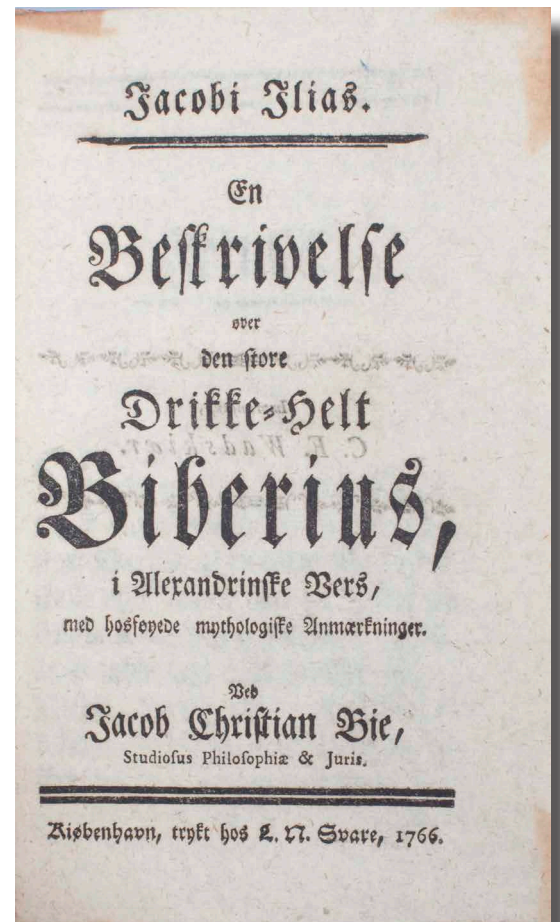
Bibliotheca Norvegica III, 760.

18. *Jacobi Ilias. En Beskrivelse over den store Drikke-Helt Biberius, i Alexandrinske Vers, med hosføiede mythologiske Anmærkninger.*

Kiøbenhavn. Trykt hos E. N. Svare. 1766. [2], 106, [10] sider.

Senere halvskindbind med rikelig gulldekor og fem hevede bind. Stenket toppsnitt, for øvrig ubeskåret. Diskret ex libris på forsats.

Bibliotheca Norvegica III, 761.

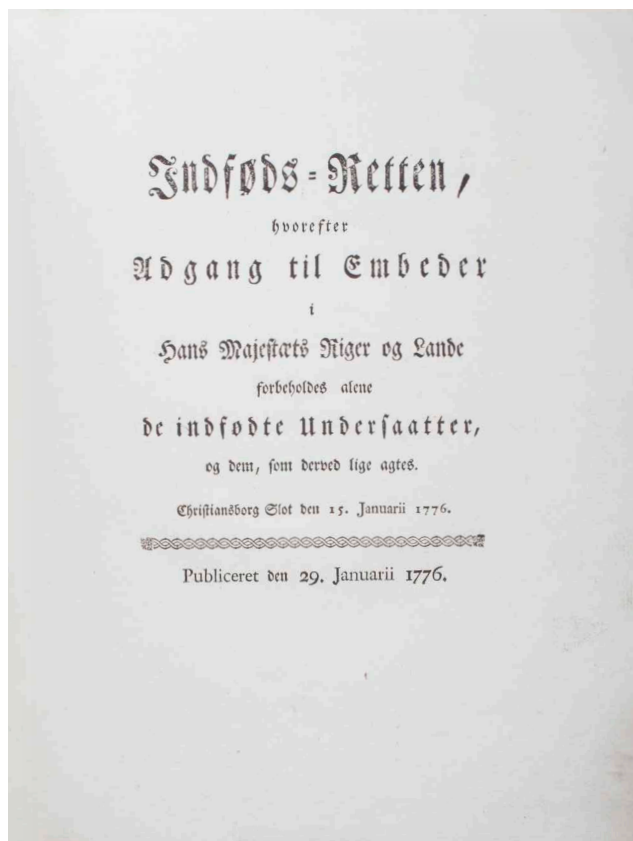
19. *Den Poetiske Nouvellist for Januarii Maaned 1767.*

Uten sted og år. 96 sider.

Nær samtidig halvskindbind med rikelig gulldekor og titteletikett i rødt skinn. Rødt snitt.

Bibliotheca Norvegica III, 762.

INDFØDSRETEN - 1776

20. Indføds-Retten hvorefter Adgang til Embeder i Hans Majestæts Riger og Lande forbeholdes alene de indfødte Undersaatter, og dem, som derved lige agtes.

Christiansborg Slot den 15. Januarii 1776. Publiceret den 29. Januarii 1776.

[12] sider.

Samtidig kartonasjebind.

PROVENIENS: Hjalmar Hartmanns ex libris på forsats.

Trykket på blått skrivepapir.

Bibliotheca Danica II, 739.

Etter Struensees exit gjorde Ove Høegh-Guldbergs regjering om på mange av Struensees reformer. Utstedelsen av loven om innfødsretten kan sees som en direkte reaksjon til Struensees "tyske regimente". Loven reserverte rikets embeter for de innfødte, det vil si folk født i Danmark, Norge og Holstein med underliggende land. Folk av annen herkomst, men bosatt i Danmark-Norge kunne søke kongen om naturalisasjon og dermed bli betraktet som innfødte.

Det Norske Selskabs forfattere

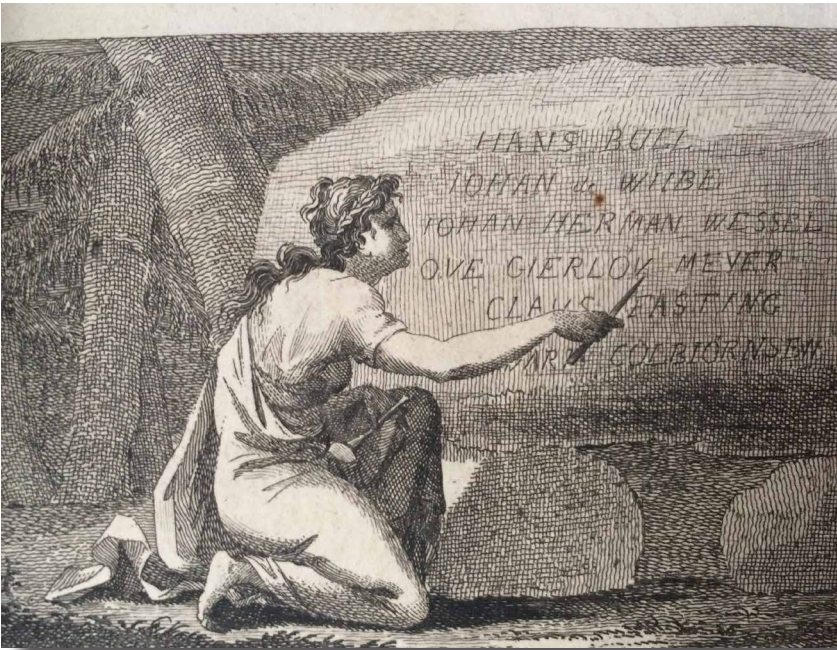
En aften i Norske Selskab 1780 - malt av Eilif Peterssen 1892.

Johan Herman Wessel løfter sitt glass mens Søren Monrad leser Wessels gravskrift over Ove Gjerløw Meyer: “Jeg salig Ove Gjerløw Meyer” osv. Nest ytterst til høyre ses Johan Vibe, i bakgrunnen til høyre Johan Nordahl Brun og i forgrunnen (lent over bordet) Claus Fasting. Bak Fasting (på den annen side av bordet) står madam Juel og lengst til venstre kommer “lille vakre Karen Bach” med mer punsj.

En som ikke hørte til kretsen, skriver hjem og forteller at her dyrkes Bacchus og Venus iherdig. Punsjebollen “fremstiller sange om vin og piger og piger og vin igjen. Vel skriger man også om broderligt venskab og patriotisme”, men det uttrykkes, ifølge brevskriveren, bare med et kort “Hurra”.

Norges Litteraturhistorie, [Beyer, red.], 1975, bind I.

DET NORSKE SELSKAB

På tittelbladet til "Poetiske Samlinger. Udgivne af Et Selskab" er denne vignetten gjengitt. På minnesteinen er navnene på selskapets stiftere gravert: Hans Bull, Johan Vibe, Johan Herman Wessel, Ove Gierløw Meyer, Claus Fasting og Edvard Colbjørnsen.

Som innledning til Det Norske Selskabs diktere gjengis herunder teksten fra "Norske Førsteutgaver". Innledningstekst og forfatter-skissene er skrevet av Bjørn Ringstrøm.

I medlemslisten for Norske Selskab gjengitt i Liv Blikruds bok "Den smilende makten" finner vi 22 navn som har fått "dikter" føyet til etter navn og profesjon. En del av disse faller utenfor rammen av vår oversikt fordi de er danske, mange av de andre har ikke etterlatt seg noen bokutgivelser. Flere figurerer ikke engang med navn i selskapets "Poetiske Samlinger I-III" eller "Norske Selskabs Vers-Protokol", mens det i disse finnes bidrag av flere som ikke er "dikter", for eksempel Søren Monrad og Ove Gierløw Meyer. Menn som Jacob Aall, Niels Treschow, John Collett og flere har skrevet bøker, men ikke skjønnlitteratur.

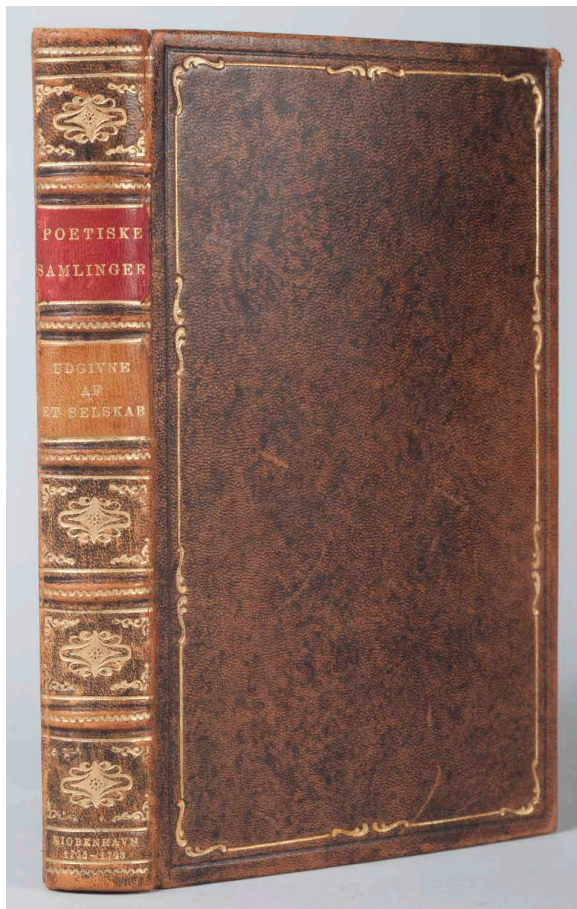
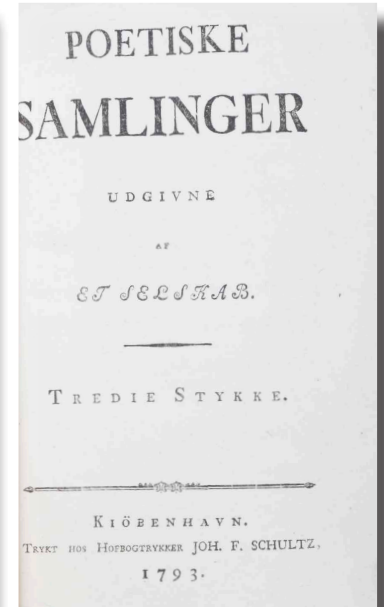
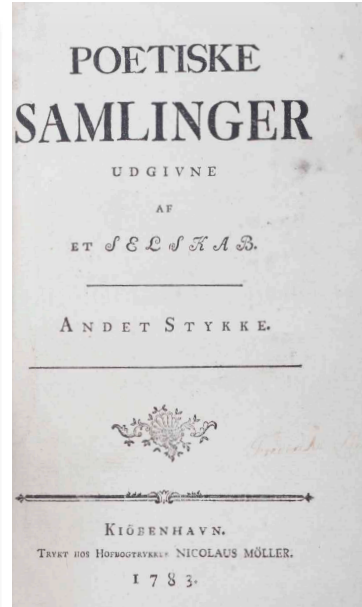
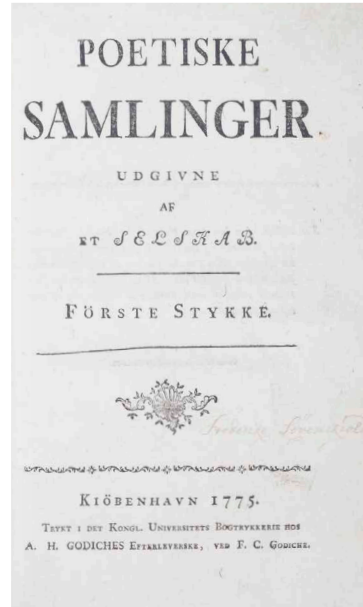
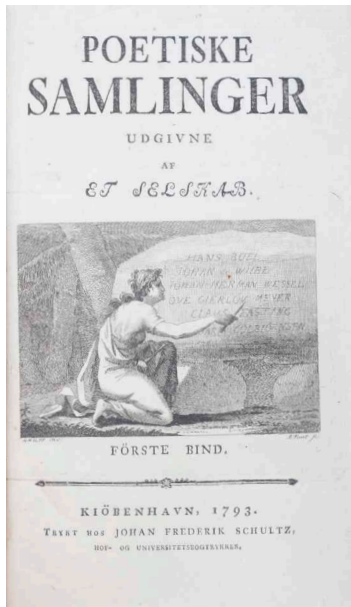
Det Norske Litteraire Selskab ble formelt stiftet 30. april 1774 i København. Men allerede siden 28. februar 1772, da en del nordmenn samlet seg for å feire at Johan Nordahl Bruns "Zarine" ble oppført for tredje gang på Det Kongelige Theater (og at spilleinntekten den kvelden tilfalt Brun!), hadde selskapet vært i virksomhet. Det hadde til å begynne med tilhold i Madame Juels (eller Juuls, stavemåten på forskjellige navn er temmelig tilfeldig på denne tiden) kafé i Læderstræde, senere i lokaler over kaféen. Adressen ble også endret til Sværtegade.

Den drivende kraften ved stiftelsen var Meyer, og sammen med Bredal, Wessel, Johan Vibe, Monrad og Fasting var han ivrigst i klubbens liv. Selskapets motto var "Vos exemplaria Graeca" – studér de greske klassikerne, og målet var bl.a. å holde den klassiske verseformen opp mot den "oppløsende" tendensen som Johannes Ewald og hans tilhengere i Det Danske Litteraturhistoriske Selskab forfektet. Men Norske Selskab, som navnet ble i korthet, var ikke bare litterært, det var også et møtested for norske studenter i København, og det var ikke så lite politisk. Medlemmene ivret for et universitet i Norge, og de skrev farlige frihetsdikt.

Selskapet hadde sin storhetstid i ca. 10 år, fra 1772, da både "Zarine" og "Kierlighed uden Strømper" ble trykt, og til litt ut på 1780-tallet. Det ble oppløst i 1812. I 1815 ble et nytt selskap av samme navn opprettet i Christiania, men det fikk aldri noen egentlig betydning og eksisterer i dag nærmest som en eksklusiv selskapsklubb i vakre lokaler.

Å samle på Norske Selskabs diktere er utfordrende, for selv om det ikke dreier seg om noe stort antall bøker, er det blitt merkbart færre i omloop de siste 20-25 årene [red.]. Opplagene var små, og de aller, aller fleste eksemplarene sitter nå fast i biblioteker eller institusjoner.

DET NORSKE SELSKABS POETISKE SAMLINGER

21. *Poetiske samlinger udgivne af et Selskab. Første-Tredie Stykke (Komplett)*

Kiöbenhavn. [1] Trykt i det Kongl. Universitetets Bogtrykkerie hos A. H. Godiches Efterleverske. [2] Trykt hos Hofbogtrykker Nicolaus Möller. [3] Trykt hos Hofbogtrykker Joh. F. Schultz. 1775/1783/1793. [6], 134, [6], 74, [2], 93 [1] sider.

Noe senere helskinbind med rikelig gulldekor, fem hevede bind og titelfelter i rødt og gult skinn. Stenket snitt. Tiltalende.

PROVENIENS: Frederikke Lövenskiolds navntrekk på tittelblad til de to første samlingene.

NIELS KROG BREDAL

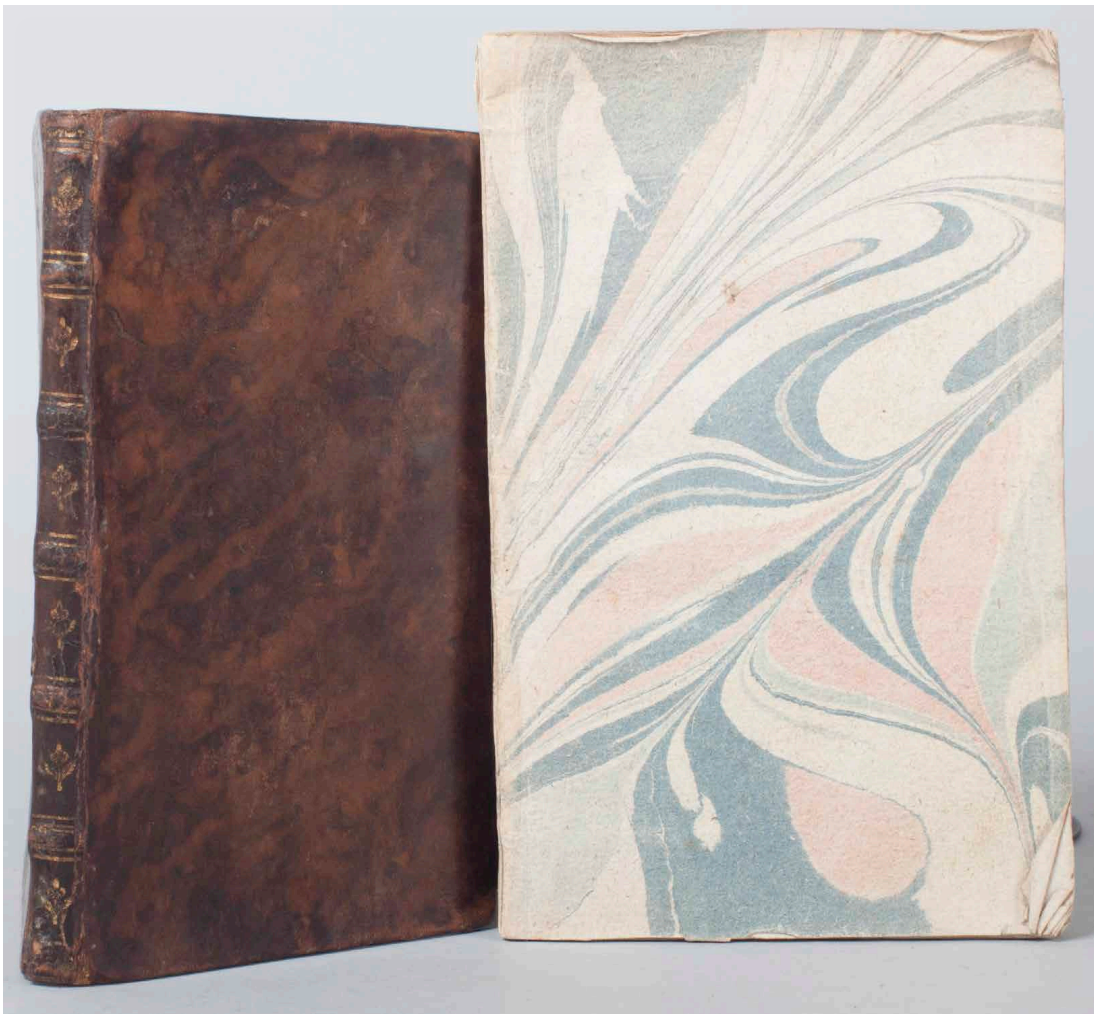

1732 - 1778

Bredal ble født i Trondheim, tok studenteksemen 15 år gammel, og dro så til København for å studere jus. I følge Francis Bull hadde Bredal ingen original begavelse eller noe egentlig talent, men han var svært allsidig interessert og eide en genuin litterær iver. I 1752 fikk han utgitt en oversettelse av Ovids “Metamorphoses”, og i de nærmeste årene etterpå oversatte han en rekke ting av nyere franske og tyske forfattere. Det var imidlertid som dramatiker han skulle bli mest kjent, selv om dommen over stykkene hans er drepene. Men ”Gram og Signe” fra 1756 var den første opera på dansk og det første dramatiske arbeid i felleslitteraturen med emne fra oldnorsk historie. Stykkene fulgte så tett på hverandre, gjerne med litt kongesmiger fikst flettet inn i handlingen.

Allerede i 1757, 25 år gammel, ble han etter ansøkning utnevnt til viseborgermester i Trondheim, men han tiltrådte ikke stillingen. Fire år senere ble borgermesterstillingen ledig, og da reiste han, ble der til 1770 og virket ikke bare som borgermester, men også som sekretær i det nystiftede Videnskabsselskabet. Så ble lengselen etter København og teaterlivet for sterk, han dro til Danmark igjen, skrev sine stykker og ble direktør for Det Kongelige Theater, men avsatt etter kort tid. Bredal var en av de sentrale skikkelser i Norske Selskab, en gemyttelig og kunnskapsrik mann med selvironi og vidd. Hans egen gravskrift lyder:

”Her hviler Bredal, frivillig rimsmed, ufrivillig borgermester, muserne hengiven mot musernes vilje”.

22. [-]

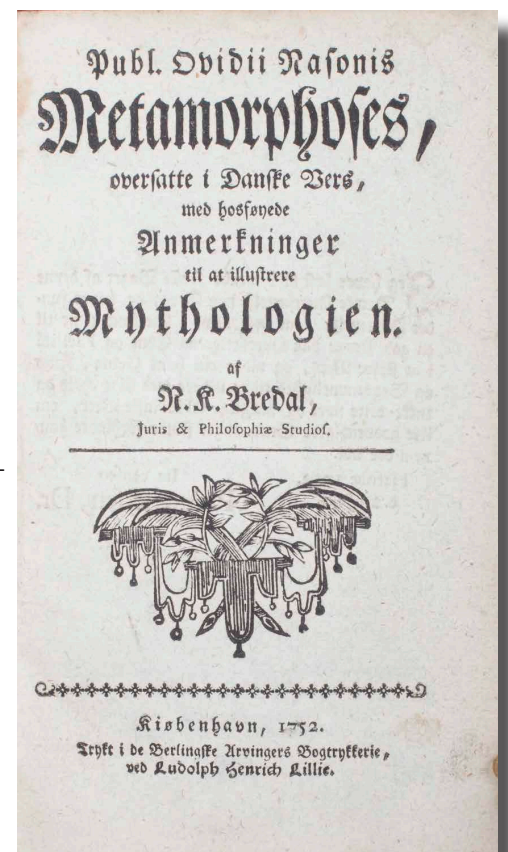
Publ. Ovidii Nasonis, Metamorphoses, oversatte i Danske Vers med hosføyede Anmerkninger til at illustrere Mythologien.

Kiøbenhavn. Trykt i de Berlingske Arvinger Bogtrykkerie. 1752.
[10], 60 sider.

Samtidig helskinnbind. Rødt snitt. Svakt støtte hjørner.
Dekler spriker noe.

Oversettelsen av Ovids Metamorphoses er det første Bredal fikk trykket. Boken er dedikert Ludevig de Holberg. Bredag debuterte med syngespillet Gram og Signe i 1756.

Bibliotheca Norvegica III, 1836.

23. [-]

Tronfølgen i Sidon, En Original Lyrisk Tragi-Comedie Udi To Handlinger.

Kiøbenhavn. Trykt hos Nicolaus Möller. 1771. 51 sider.

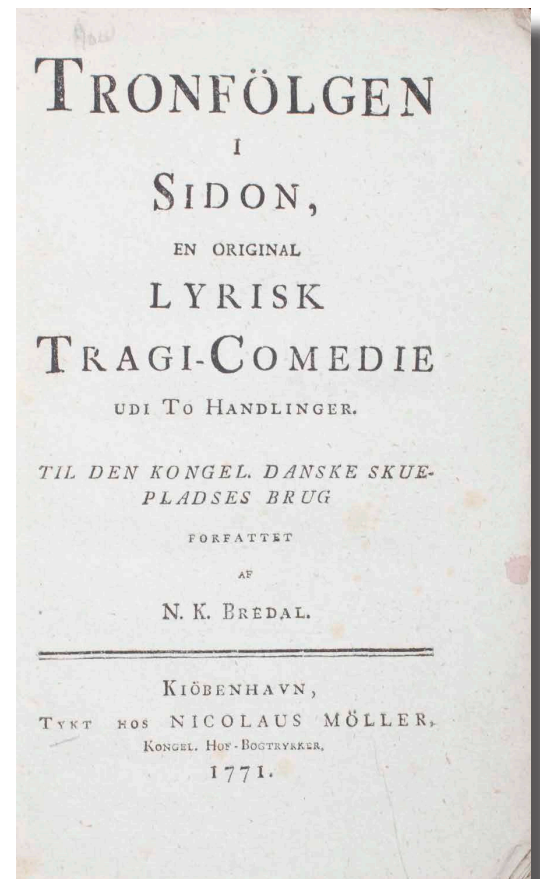
Originalt marmorert omslag.

Hjørner med noe bretter/"eselører".

PROVENIENS:

Boksamleren Jonas Skougaards eksemplar med hans notater.

Bibliotheca Norvegica III, 155.

JOHAN NORDAHL BRUN

1745 - 1816

De to navnene folk flest forbinder med Norske Selskab i København er Johan Herman Wessel og Johan Nordahl Brun. Men egentlig ble ikke selskapet en realitet før Brun var reist hjem til Norge etter sitt kortvarige København-opphold. Forberedelsene til stiftelsen var han imidlertid i høyeste grad med på.

Johan Nordahl Brun ble født på Bynesset og tok teologisk eksamen i 1767, men arbeidet etter det en tid som huslærer i Trondheim. I 1771 kom han til København som biskop Gunnerus' sekretær. Gunnerus var blitt tilkalt av Struensee for å revidere planene om et universitet i Norge. Men Brun var ikke flink nok i tysk til å gjøre fullgod nytte for seg i administrasjonen, så han kastet seg i stedet over diktningen. "Zarine" og "Einer Tambeskielver" ble innledningen til en voldsom produksjon, som imidlertid stort sett omfattet teologiske emner. Til å begynne med var Brun kraftpatriot, med "Norges Skaal" som det sterkeste uttrykk:

*Og naar vi først faa Blod paa Tand
vi sødt om Frihed drømme;
dog vaagne vi vel op engang
og bryde Lænker, Baand og Tvang...*

som ble Norske Selskabs "nasjonalsang" og ble av myndighetene oppfattet som oppviglersk. Men Brun reiste hjem til Trondheim før selskapet ble stiftet i 1774. Samme år kom han til Bergen som sogneprest, og han var allerede ferdig med sin mest patriotiske periode. Han ble senere både prost og biskop, og den religiøse diktningen dominerte fullstendig. Det fins bare tre skuespill blant de mange titlene han utga etter København-tiden.

Å starte fra bunnen av for å skaffe seg hele Johan Nordahl Bruns produksjon i pene førsteutgaver fortoner seg som en nokså håpløs oppgave, i hvert fall livslang. Noen av titlene, som f.eks. de hellige talene og diktet "Jonathan", forekommer fortsatt i antikvariatene fra tid til annen, men de aller fleste bøkene synes å være så godt som forsvunnet. For en som vil samle alle dikterne rundt Norske Selskab vil Brun være den vanskeligste å få komplett, de andre hadde en mye mindre produksjon. Og å nevne priser vil være den rene hasard; vi tror det kan svinge voldsomt etter hvem som har noe å tilby. Flere av Johan Nordahl Bruns utgivelser finnes også på velin – dette er ikke særskilt oppgitt.

24. *Hellige Taler. Første Deel. Fra Nytaar til Trinitatis. + Hellige Taler. Anden Deel. Fra Trinitatis til Nytaar.*

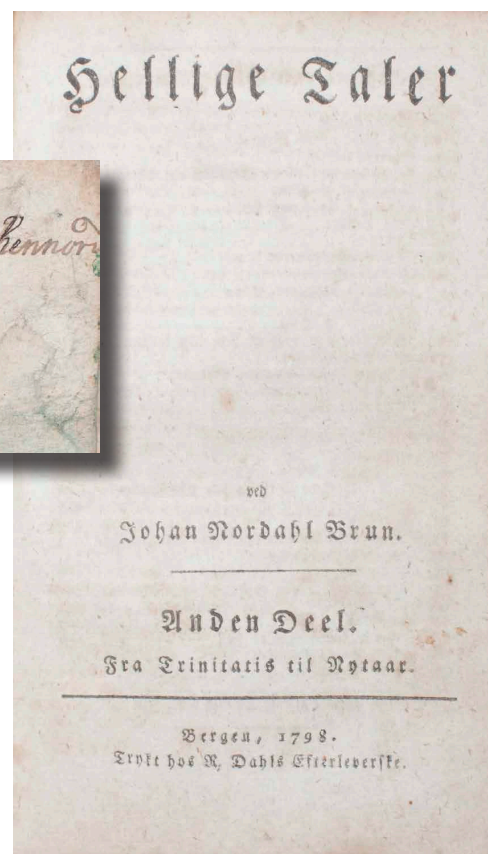
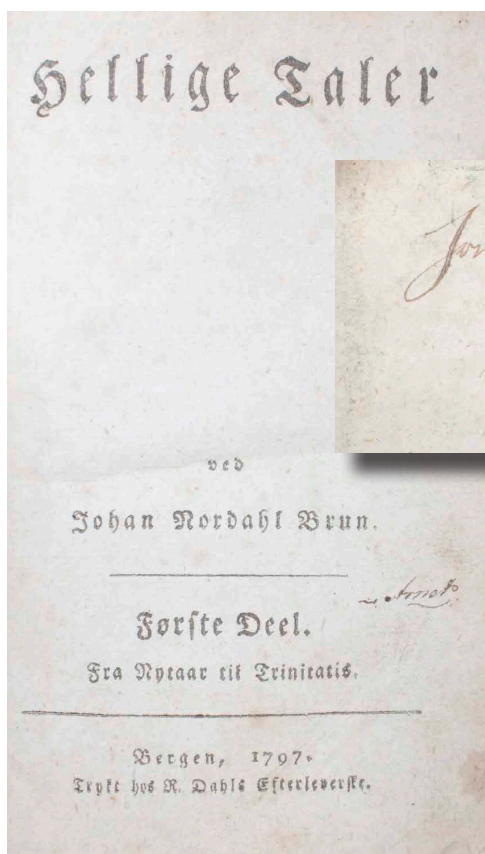
Bergen. Trykt hos R. Dahls Efterleverske. 1797/98. [16], 472 + [4], 483, [1] sider.

Samtidig halvskinnbind med marmorert overtrekkspapir. Grønt snitt.
Skinnet tørt og med slitasje. Deler av overtrekkspapiret avrevet.

PROVENIENS: Boken er gitt i gave av Nordahl Brun til Anna Maria Rennord.
På forsatspapiret står skrevet: *Jomfru Anna Maria Rennord foræret af Forfatteren.*

Anna Maria Rennord [1773-1843] var datter av sorenskriver i Sønffjord, Ludvig Rennord [1742-1805] og Anne Maria Bredal [?-1775]. Nordahl Brun var en nær venn av sorenskriver Rennord. Et av hans dikt er sogar tilegnet ham "*Min Ven Rennord*".

Bibliotheca Norvegica I, 50.

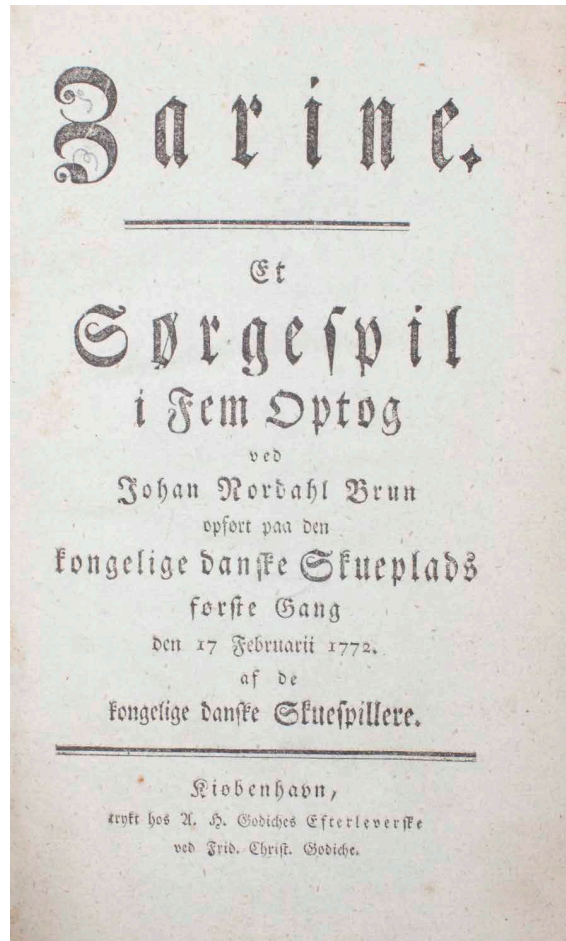

25. *Einer Tambeskielver. Et Sørgeſpil i Fem Optog til Brug for den Kongelige Danske Skueplads.*

Kiøbenhavn. Trykt hos A. H. Godiches Efterleverske. 1772.
[18], 81, [1] sider.

Samtidig [originalt?] kartonasjebind.
Slitase på rygg og langs deklers ytterkanter. Stedvis svakt brunplettet.

Bibliotheca Norvegica II, 890.

26. *Zarine. Et Sørgeſpil i fem Optog ved Johan Nordahl Brun opført paa den Kongelige danske Skueplads første gang den 17 Februarii 1772 af de Kongelige danske Skuespillere.*

Kiøbenhavn. Trykt hos A. H. Godiches Efterleverske. 1772.
[16], 83 sider.

Samtidig halvsjinnbind.
Lukket sprekk i nedre 15 mm av ytre fremre fals.

Bibliotheca Norvegica III, 187.

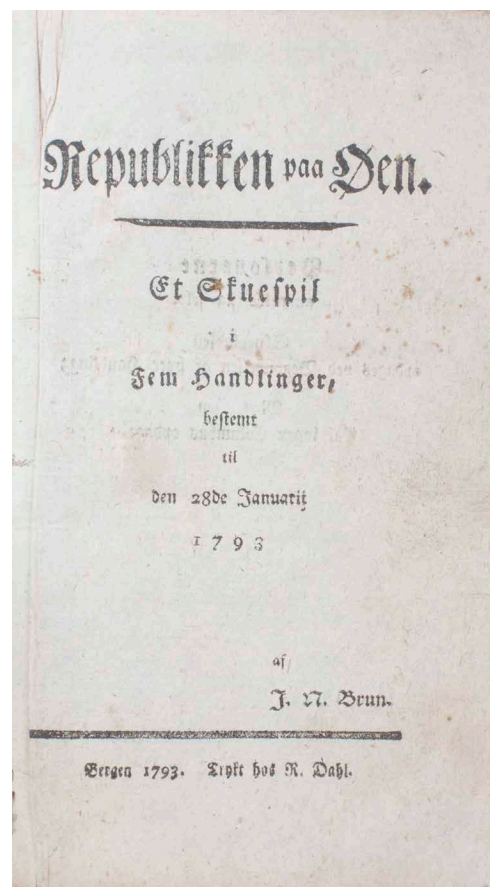
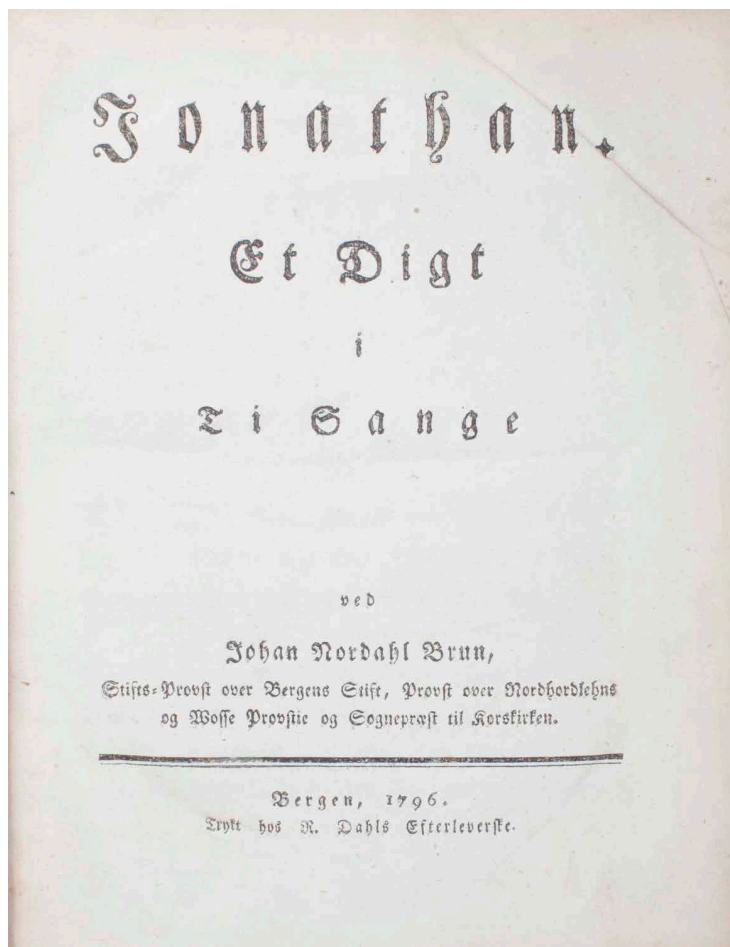
27. *Republikken paa Øen. Et Skuespil i Fem Handlinger, bestemt til den 28de Januarii 1793.*

Bergen. Trykt hos R. Dahl. 1793. [2], 88 sider.

Samtidig [originalt?] kartonasjebind. Slitasje på ryggstripe.

Samtidige notater på fremre omslags verso. Snittet noe ujevnt etter bruk.

Bibliotheca Norvegica I, 49.

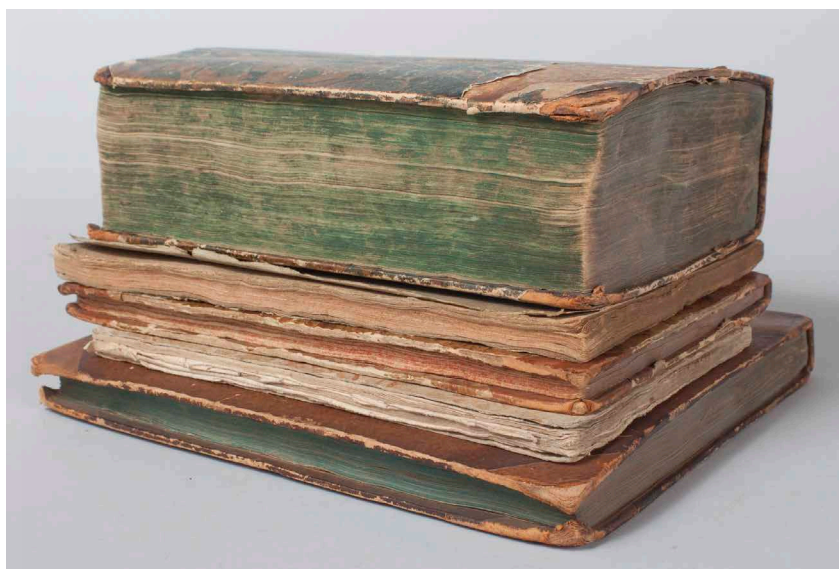
28. *Jonathan. Et Digt i Ti sange.*

Bergen. Trykt hos R. Dahls Efterleverske. 1796. [12], 176 sider.

Samtidig halvskeinnbind. Blått snitt.

Svak slitasje i skinn på rygg. Noe støtte hjørner.

Bibliotheca Norvegica I, 50.

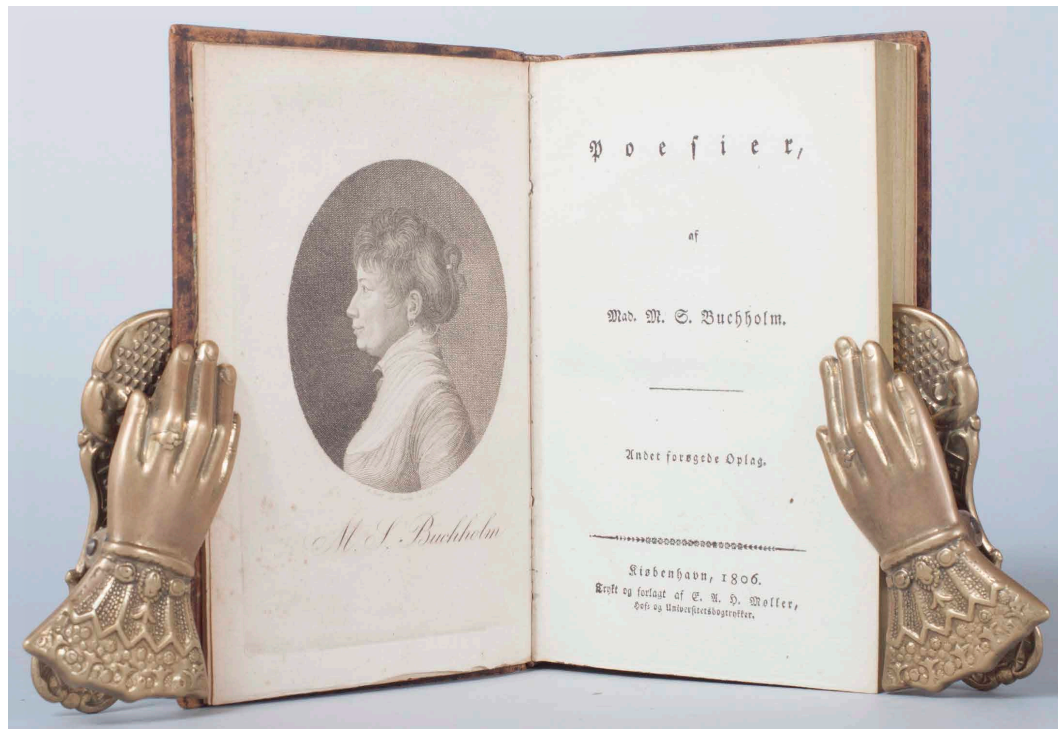
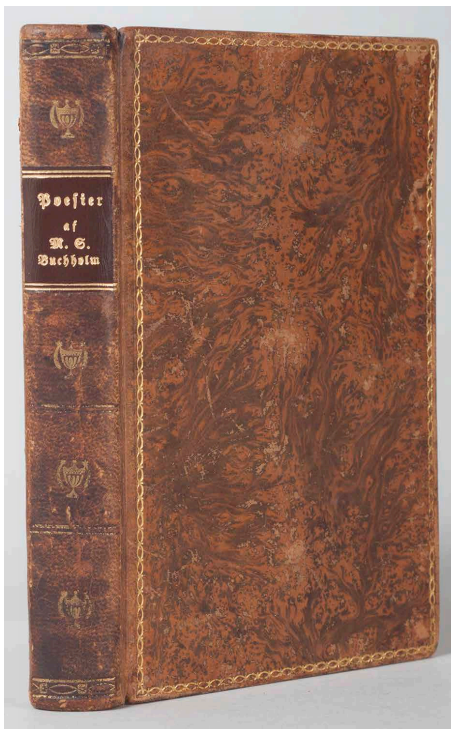
MAGDALENE SOPHIE BUCHHOLM

1758 - 1825

Magdalene Sophie Buchholm forekommer i selskapets annaler som madam Castberg og Madam Buchholm, men også uten madam-betegnelsen som Magdalene Sophie Bentzen. Skal vi stole på A. H. Winsnes, hadde hun ingen poetisk begavelse, men hun er i hvert fall representert både i “Poetiske Samlinger” og i “Norske Selskabs Vers-Protokol”.

Sammen med de to danske ”poetessene” Charlotta Dorothea Biehl og Sophie Elisabeth Bruun utgjorde hun det kvinnelige innslaget i Norske Selskab. I en medlemsliste finner vi riktignok også skuespillerinnen Caroline Walther, men hun skrev neppe en linje skjønnlitteratur og var trolig til stede utelukkende som sex-symbol og inspirasjonskilde. Magdalene Sophie Buchholm hadde en ytterst beskjeden produksjon i bokform.

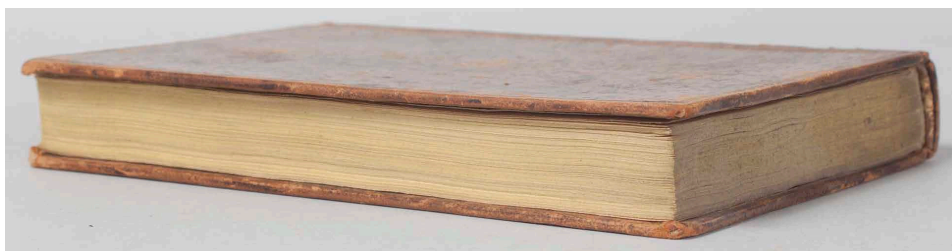

29. *Poesier*.

Kiøbenhavn. Trykt og Forlagt af A. A. H. Møller. Andet Oplag. 1806. Portrett, [12], 212 sider.

Samtidig helskinnbind med nytt tittefelt i skinn. Gult snitt.
To ex libris på forsats [Bernt W. Dahlström & Paul E. Høyers].

Poesier var den eneste boken Buchholm ga ut.
Bibliotheca Norvegica III, 2593.

CLAUS FASTING

1746 - 1791

Claus Fasting var en av Norske Selskabs stiftere og dets ideolog med vyer om virksomheten; huller i den eksisterende litteraturen skulle tettes av norske litterære kapasiteter: "Vi har Oder, og Satirer, men vi har ingen Horaz, ingen Despreaux. Vi mangle endnu Fabler, endnu Fortællinger (vi meene poetiske), endnu Idyller (i det ringeste som en Gesners), endnu Breve, (efter Hamiltons eller Chaulieus Maade), endnu Romanzer... Selskabet har saa mange lærde og vittige Medlemmer, at man har Ret til at fordre alle slags Arbeyder fra dem...". Til en viss grad ble nok Fastings program og ønsker oppfylt, men de fleste av selskapsbrødrene var av et noe mindre format enn han antok, og det er ikke mange som har skaffet seg en evig plass i litteraturhistorien.

Claus Fasting ble født i Bergen, tok sin teologiske eksamen i København og dro hjem igjen til en jobb som huslærer. Så bestemte han seg for å friste tilværelsen som fri litterat i Kongens By og dro tilbake dit i 1770. Oppholdet varte til 1777 – akkurat det vi kan kalle Norske Selskabs gullalder –, resten av livet tilbragte han i Bergen, som litterat og redaktør av Provinzialblade. Ved sin død var han byens rådmann.

Fasting var den skarpeste, kunnskapsrikste og mest beleste i Norske Selskab, han hadde en bestemt oppfatning av hvilke etiske vilkår all litteratur måtte underlegges, og han var tidens klareste litteraturkritiker. "Poesien er Himmels Datter" er et ofte brukt sitat fra hans anmeldelse av "Poetiske Samlinger" i 1775, og om han selv var mindre som poet og dramatiker enn som kritiker, er noe av hans diktning levende også i dag.

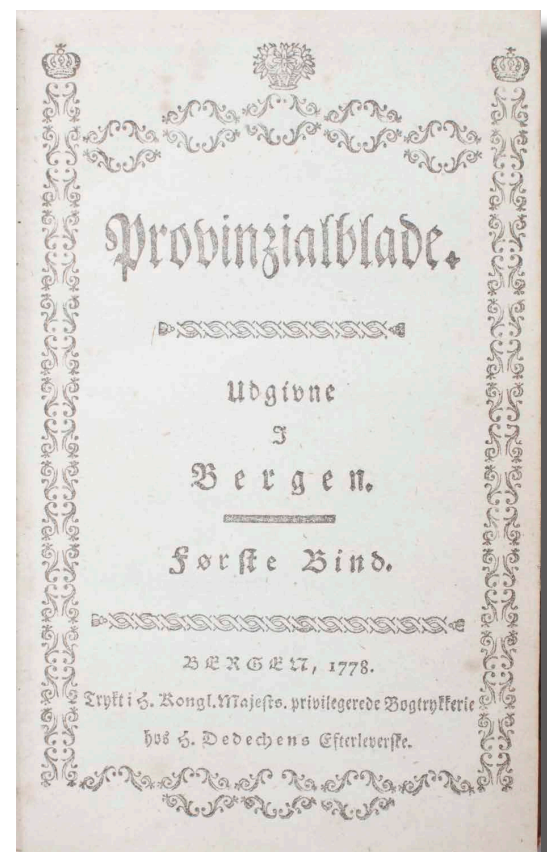

30 . *Provinzialblade.*

Bergen. Trykt i H. Kongl. Majests. Privilegerede Bogtrykkerie hos
H. Dedechens Efterleverske. 1778-1781.
[6], 416 + [8], 416 + [8], 416 + [8], 416 sider.

Uniforme samtidige halvskinnbind med gult snitt.
Noe støtte hjørner. For øvrig et tiltalende sett med god materie.

Et meget godt sett av denne sjeldne rekken.
Bibliotheca Norvegica I, 296.

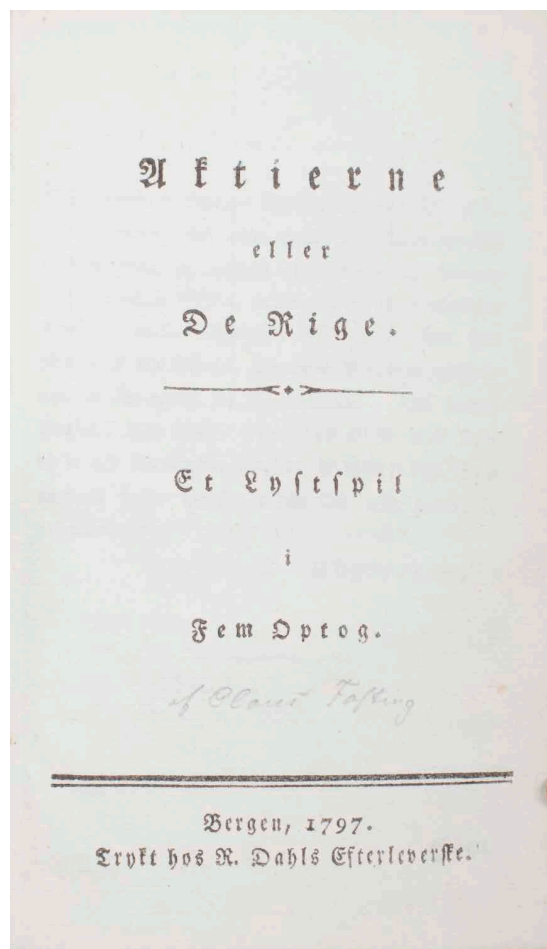
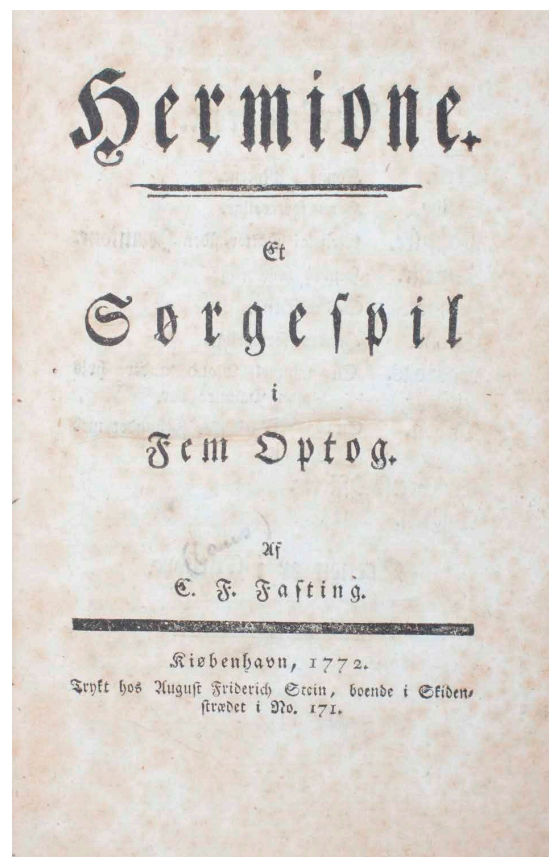

31. *Hermione. Et Sorgespil i Fem Optog.*

Kiøbenhavn. Trykt hos August Friderich Stein. 1772. 112 sider.

Noe senere enkelt sjirtingryggbind med lilleetikett i rødt skinn på fordekket. Første og siste sider plettet. For øvrig kun enkelte svake pletter i materien.

Bibliotheca Norvegica III, 236.

32. *Aktierne eller De Rige. Et Lystspil i Fem Optog.*

Bergen. Trykt hos R. Dahls Efterleverske. 1797. 88 sider.

Samtidig helskinnbind med gulldekorerte rammer på dekler. Slitasje i skinnnet på rygg, med lite tap ved øvre kapitél. Dekler spriker noe. Eldre katalognummer på bakdekket.

Bibliotheca Norvegica I, 107.

CLAUS FRIMANN

1746 - 1829

Brødrene Claus og Peter Harboe Frimann er et viktig og merkelig innslag i Norske Selskab. Den yngste, Peter Harboe (1752 – 1839), har en ytterst beskjedne litterær produksjon, bare fem dikt er kjent fra hans hånd, og han skrev ikke noe etter at han fylte 25 år og broren vant en litterær priskonkurranse. Han ble diplomat, dansk utsending i St. Petersburg og Stockholm, han var til stede ved maskeraden da Gustaf III ble drept, og han levde et begivenhetsfylt liv. Med de få diktene han skrev forfektet han en annen, mer konservativ norm enn den gjeldende parodiske, skjemtsomme og uhøytidlige som ellers hersket i selskapet. Han var litt av et kanskje noe for seriøst fremmedelement.

Claus ble, som Peter, født i Selja, ble prest i Nordfjord og fikk der navnet ”sildepresten” fordi han hadde mye av det vi vanligvis kaller næringsvett. Men han hadde også en begavelse når det gjaldt å skrive for folket, ikke for kritikerne. Slik tenderte han nok mot Norske Selskabs program om fornyelse av litteraturen i klassisk ånd, og han så på seg selv – om enn med selvironi – som en ny Petter Dass med all tradisjonell ballast. Frimann deltok lite i klubblivet – han var i København bare vel et år –, men man regner hele hans produksjon som tilhørende Norske Selskab. Claus Frimann var en typisk opplysningsprest – folkeopplysning lå ham mer på hjertet enn poesien –, og de store endringene i kulturbildet etter den franske revolusjonen, begeistringen for frihet, likhet og brorskap, ser ikke ut til egentlig å ha grepet ham. Han kjempet iherdig mot overtro og folketro og var gjennomført rasjonell i sitt tenkesett. Han følte virkelig omsorg for sliteren, selv om han også forsto å forsyne seg selv av verdslige goder. Men det er noe ekte og dypfølt i mange av tekstene i hans mest populære bøker, “Almuens Sange” og “Den syngende Søemand”. I disse vil hans navn leve videre.

33. *Sange over Evangelierne tilligemed fire Davids Salmer*
 København. Trykt Paa Gyldendals Forlag. 1780. [6], 142 + sider.

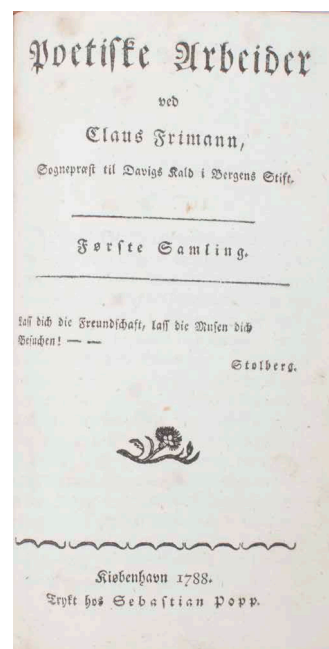
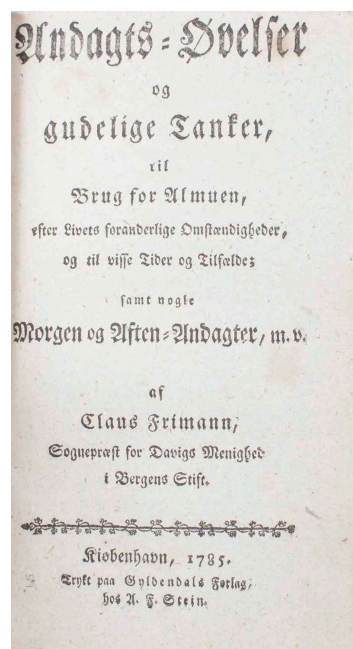
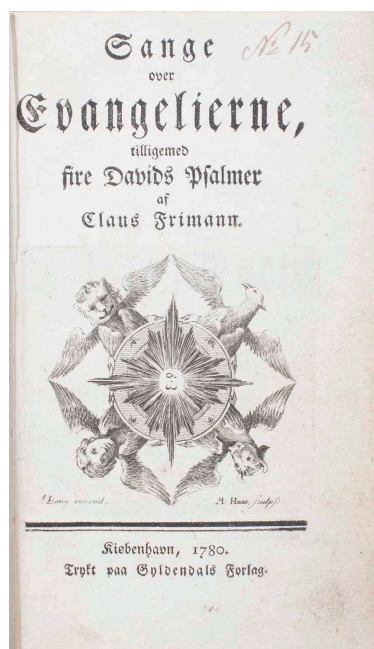
+
Andagts-Øvelser og gudelige Tanker for Almuen, efter Livets foranderlige Omstændigheder, og til visse Tider og Tilfælde, samt Morgen- og Aften-Andagter m.v.
 København. Trykt Paa Gyldendals Forlag. 1785. [2], 94 sider.

+
Poetiske Arbeider. Første Samling.
 København. Trykt hos Sebastian Popp. 1788. VIII, 126 sider.

Samtidig helskinnbind med rødt snitt. Bakre forsatsblad med rift i nedre 7 cm mot indre marg.

Navnet Anna Elisabeth Plade i gull på fordekket. Dette er sannsynligvis en 50-års gave, da datoen 1789. 8. 3. 50. er trykket i gull på bakdekket (Anna Elisabeth Plade ble født 8. mars 1739).

Boken inneholder Claus Frimanns 3 første trykte arbeider. Bibliotheca Norvegica III, 1137, 1272, 2255..

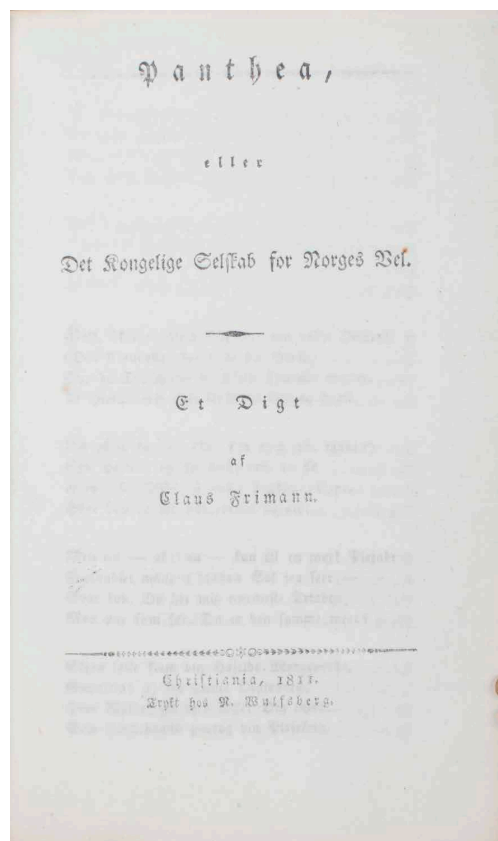
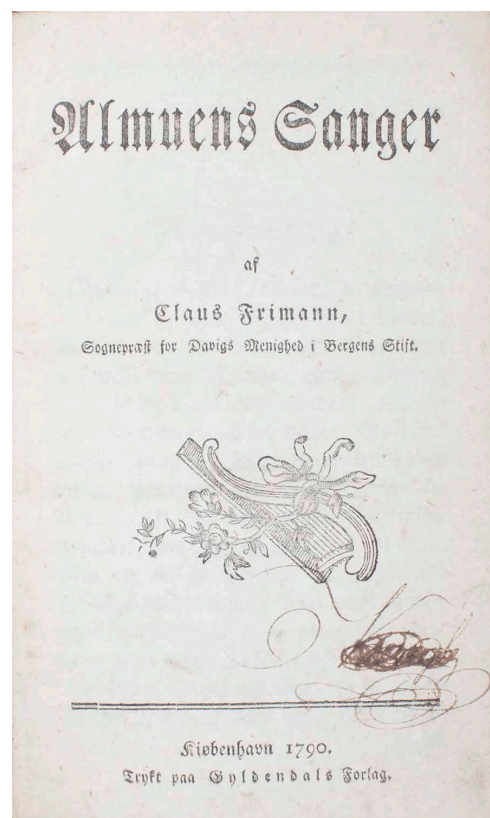

34. *Almuens Sanger.*

Kiøbenhavn. Trykt Paa Gyldendals Forlag. 1790. X, 238 sider.

Samtidig halvskinnbind med rosa lesesnor i silke. Rødt snitt.
Lite tap av skinn ved øvre kapitél. Bokhandelstempel på forsats.
Samtidig navntrekk på tittelblad.

Bibliotheca Norvegica I, n39.

35. *Panthea, eller Det Kgl Selskab for Norges Vel. Et Digt.*

Christiania. Trykt hos R. Wulfsberg. 1811. 15 sider.

Nydelig eksemplar i originalt marmorert omslag.

Avtrykk av Historisk-Philosophiske Samlinger III.

Bibliotheca Norvegica I, 149/2.

36. *Den Bergenske Musea, eller den i Bergen nylig grundlagte Stiftelse for Oldsager samt Kunst- og Natural-Sjeldenheder. Et Digt af Claus Frimann (i hans 83de Alders-Aar); nærmest foranlediget af den ved Biskop Neumann under hans Nærværelse I Aaret 1827 fremvirkede Udgravning af Kong Balders Gravhøj paa Søndmør.*

Christiania. Trykt paa Forfatterens Forlag hos Johan Krohn. 1829. 14 sider.

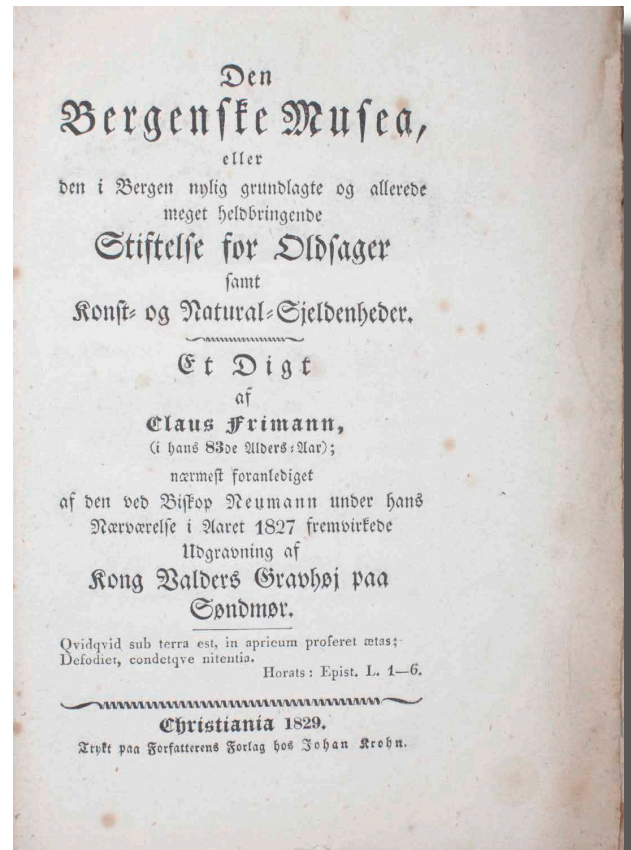
Sirlig insatt med tråd (som kan fjernes) i kartonert omslag. Folioark foldet tre ganger, altså fullstendig ubeskåret.

PROVENIENS:

- Bergens Offentlige Bibliotek. Omslaget er senere stemplet utgått fra Bergens Bibliotek.
- Boksamlere Jonas Skougard med hans notater.

Claus Frimann døde 1. oktober 1829.

÷ Bibliotheca Norvegica. J. B. Halvorsen II, 343.

CHRISTEN PRAM

1756 - 1821

Den mest produktive av alle Norske Selskabs diktere var Christen Henriksen Pram, og han er vel også den mest tragiske skikkelsen i selskapet. Pram var en ytterst sammensatt person, temperamentsfull som få, voldsomt begavet på mange områder, maurflittig, sterkt erotisk anlagt, mye av en kverulant – de aller fleste kom i tottene på ham –, men umåtelig opptatt av diktningens estetik og høye mål. Han skrev fortellinger, dikt, skuespill, vitenskapelige bøker, viser til forskjellige anledninger, innlegg i tidens debatter og i det hele tatt alt som skrives kunne. ”Jørgen. En Dosmers Levnedsbetegnelse” fra 1786 regnes som Norges første roman.

Pram var født i Lesja og betraktet seg hele livet som Gudbrandsdøl, selv om han bodde i dalen bare de første åtte år av livet. Deretter ble det Danmark, med unntak av enkelte besøk i Norge og en lengre reise for å skrive om økonomien i landet, noe som resulterte i 10 bind som aldri er blitt trykt i sin helhet.

Pram var en forkjemper for den franske revolusjons idéer, han grunnla det kanskje viktigste av alle danske tidsskrifter på den tiden, ”Minerva”, som han redigerte i åtte år, og han var en Norges-patriot uten like. Ved dannelsen av den nye norske staten i 1814 ville han mer enn gjerne stille sin arbeidskraft til rådighet for sitt elskede fedreland, men regjeringen verdiget ham ikke engang et svar på den ydmyke søknaden hans om en hvilken som helst stilling. Tvert i mot fikk han avskjed fra ”økonomikollegiet” i København, og uendelig bitter tiltrådte han den stillingen han ble tilbudt i 1820: tollforvalter i Dansk Vestindia. Etter et år hadde klimaet på St. Thomas tatt knekken på ham, og han døde miskjent og glemt langt, langt fra de fjellene han lengtet etter. Heller ikke den 20-bindsutgaven av sine verker som han hadde drømt om å få utgitt ble det noe av, men Knud Lyne Rahbek redigerte en utgave i seks bind som ”den ædle Pram” aldri kom til å få se, den begynte å utkomme tre år etter hans død.

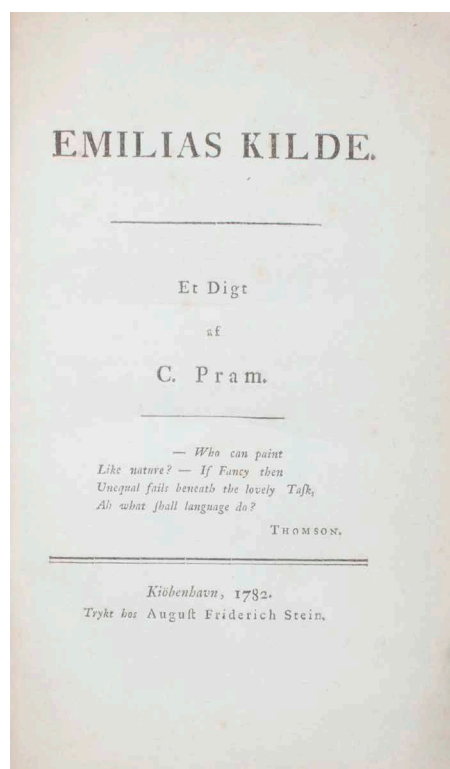
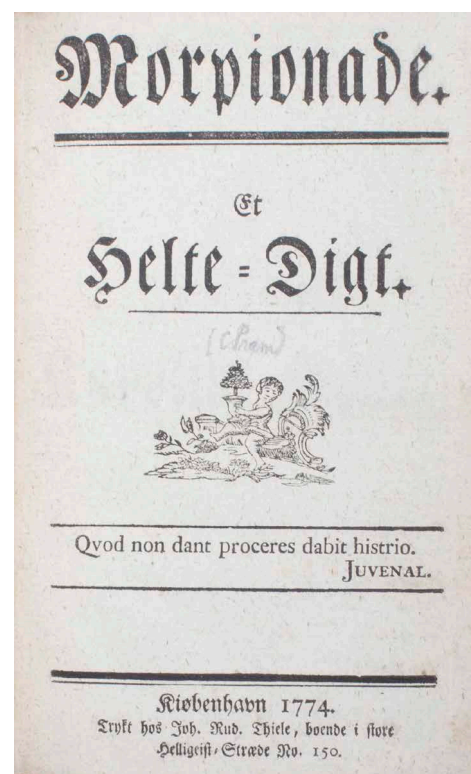
37. *Morpionade. Et Helte-Digt.*

Kiøbenhavn. Trykt hos Joh. Rud. Thiele. 1774. 24 sider.

Noe senere halvskinnbind med marmorert overtrekkspapir. Ex libris på forsats [Jacob Dybwad]. Velholdt.

DEBUT. Boken ble utgitt anonymt.
Bibliotheca Norvegica III, 4n.

SUPPRIMERT.

38. *Emilias Kilde. Et Digt.*

Kiøbenhavn. Trykt hos August Friderich Stein. 1782. 40 sider.

Senere halskinnbind [Anker Kyster]. Bundet med begge marmorerte omslag.

Navntrekk på fremre omslags recto og verso. Bakre omslag med lite pirtap mot fremre snitt. Enkelte svake brunpletter mot ytre mager.

Emilias Kilde var hans andre bok, og ble Prams litterære gjennombrudd. Diktet ble skrevet til Prams velynder Ernst von Schimmelmann som skaffet ham stilling i Land-Oeconomie- og Commerce Collegiet. Diktet ble skrevet da Schimmel mistet sin kone, grevinne Emilia von Rantzau. Hun ble kun 28 årgammel.

Bibliotheca Norvegica III, 412.

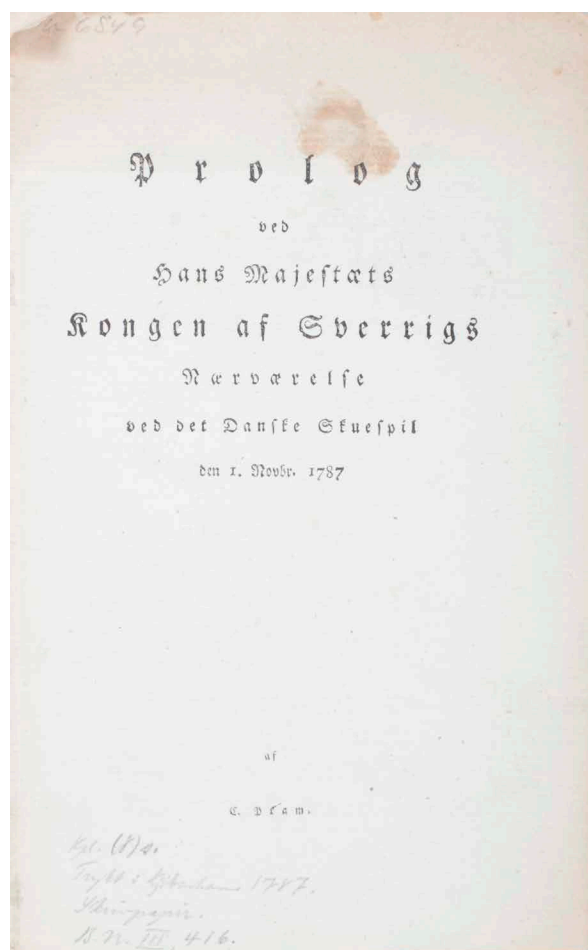
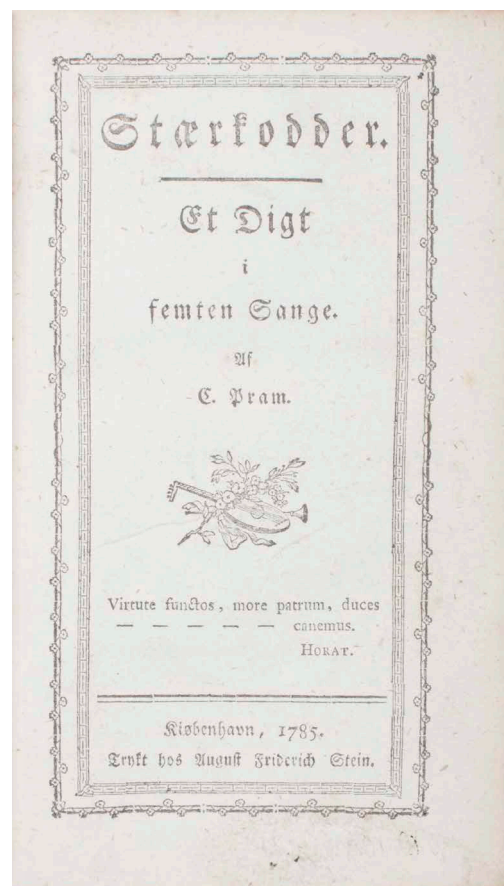
39. *Stærkodder. Et Digt i femten Sange.*

Kiøbenhavn. Trykt hos August Friderich Stein. 1785. [24], 352 sider.

Samtidig helskinnbind. Med rikelig gulldekor og fem hevede bind på rygg. Rødt snitt.

PROVENIENS: Max Lesters diskrete ex libris på forsatsblad.

Bibliotheca Norvegica III, 414.

40. *Prolog ved Hans Majestæts Kongen af Sverrigs Nærværelse ved det Danske Skuespil den 1. Novbr. 1787.*

[Kiøbenhavn]. [1787]. Trykt hos August Friderich Stein. 1782. 8sider.

Kombinert omslag og tittelblad. Plett på tittelblad.

PROVENIENS: Fra boksamleren Jonas Skougaards samling, med hans notater.

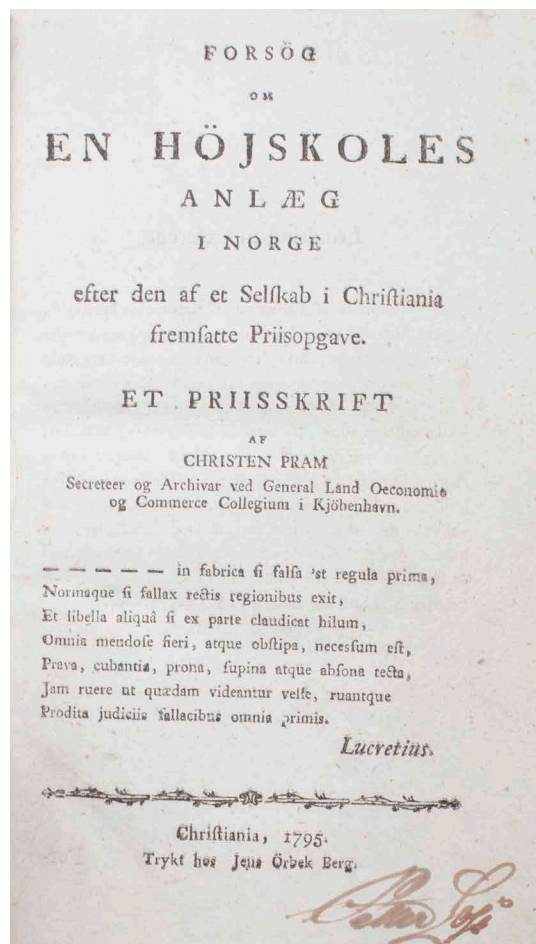
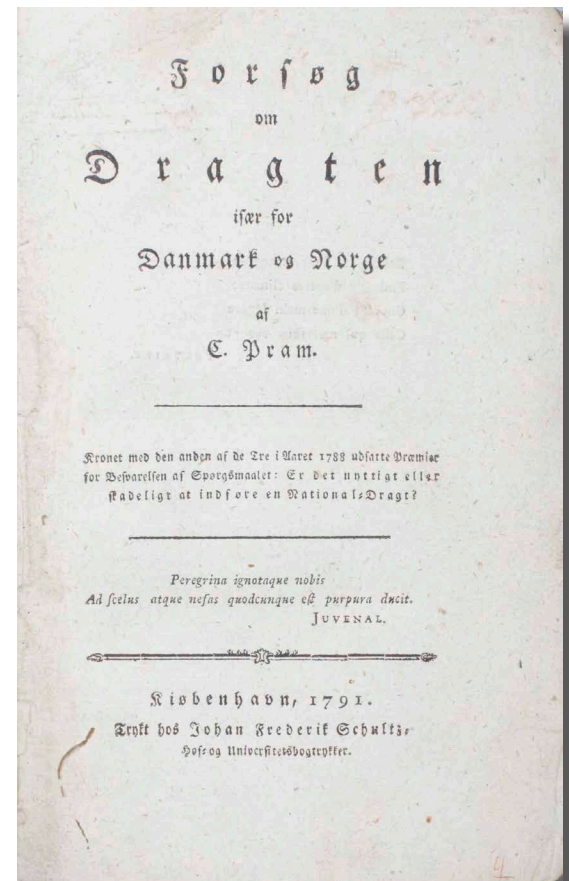
Bibliotheca Norvegica III, side 416.

41. *Forsøg om Dragten især for Danmark og Norge. Kronet med den anden af de tre i Aaret 1788 udsatte Præmier for Besvarelsen af Spørgsmaalet: Er det nyttigt eller skadeligt at indføre en National-Dragt?*

Kiøbenhavn. Trykt hos Johan Frederik Schultz. 1791.
[22], 416 sider.

Samtidig kartonasjebind. Ubeskåret materie

Bibliotheca Norvegica III, 1096.

42. *Forsøg Om En Højskoles Anlæg I Norge efter den af et Selskab fremsatte Priisopgave. Et Priisskrift.*

Christiania. Trykt hos Jens Örbek Berg. 1795.
[12], 327, [4] sider.

Samtidig halvskinnebind. Lite tap av skinn ved øvre kapitél. Svakt støtte hjørner. To samtidige navntrekk på friblad og ett på tittelblad. Side 245/246 med noe papirtap mot nedre snitt (later til å ha vært slik siden innbinding).

Bibliotheca Norvegica I, 294.

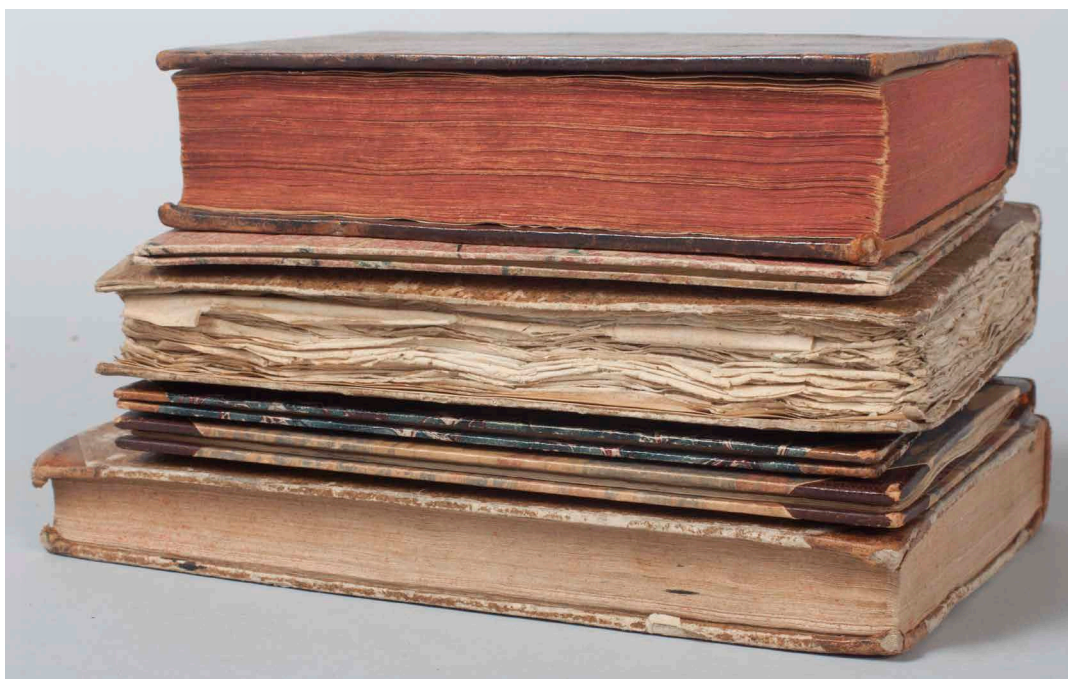
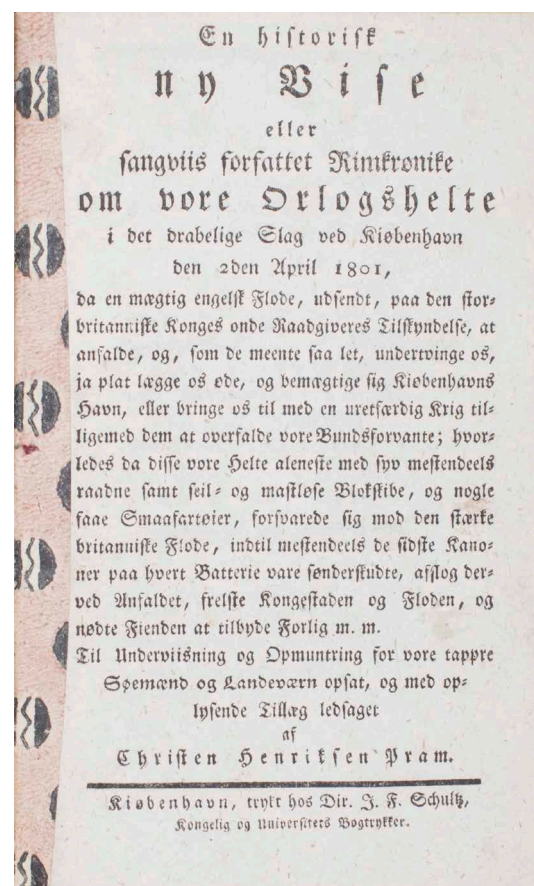
43. *En historisk ny Vise eller sangviis forfattet Rimkronike om vore Orlogshelte i det drabelige Slag ved Kiøbenhavn den 2den April 1801, da en mægtig engelsk Flode, udsendt, paa den storbritanniske Konges onde Raadgiveres Tilskyndelse, at anfalde, og, som de meente saa let, undertvinge os, ja plat lægge os øde... Til Underviisning og Opmuntring for vore tappre Søemænd og Landeværn opsat, og med oplysende Tillæg ledsaget.*

Kiøbenhavn. Trykt hos Dir. J. F. Schultz. 1801. 31 sider.
Samtidig kartonasjebind med sort skinnittelfelt på fordekket.
Gult snitt.

Ryggstripe med noe slitasje.

PROVENIENS: Hjalmar Hartmanns ex libris på forsats.

Bibliotheca Norvegica III, 424.

JONAS REIN

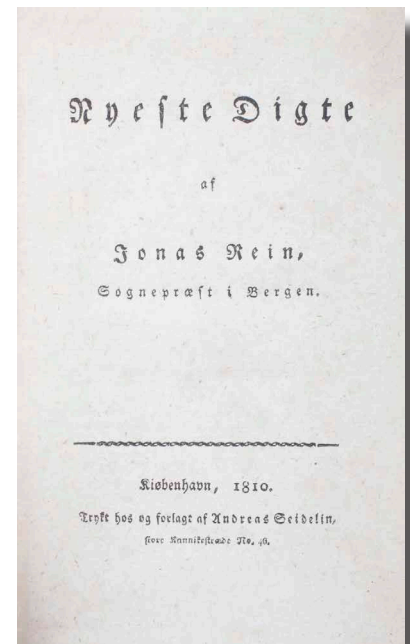
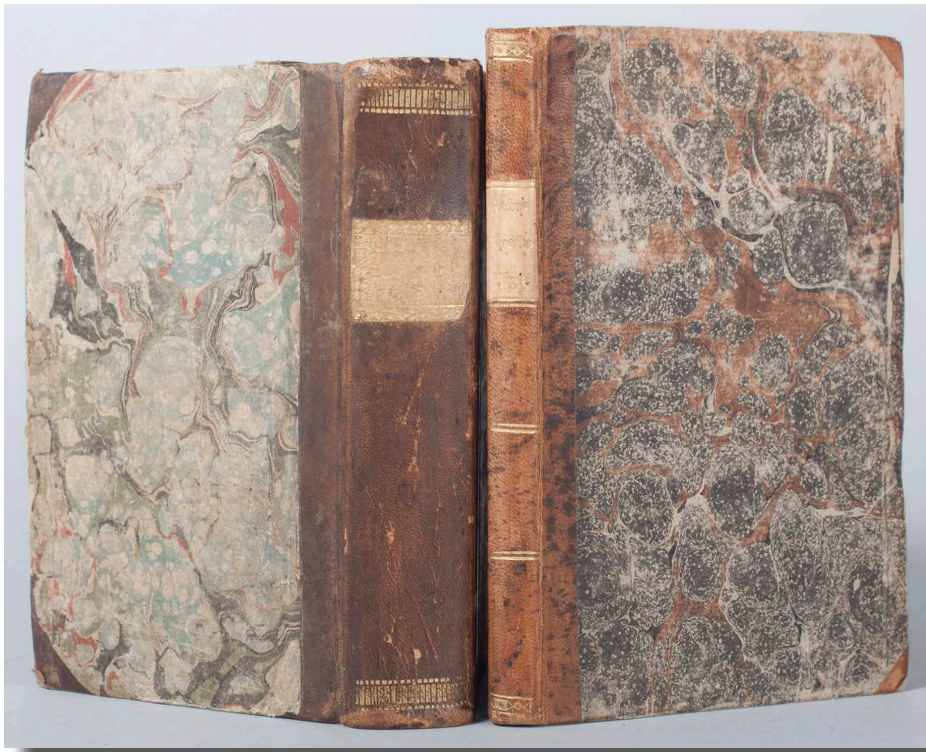
1760 - 1821

”Den sande Sorgs ulignelige Sanger” som Jens Zeltitz kalte ham, var ifølge A. H. Winsnes ingen betydelig intelligens, han var selvopptatt, ærgjerrig, sarkastisk, uten lune og humor og altså melankolsk. Hans sinnstemning svingte mellom overdreven selvfølelse og mistillit til egne evner. Vi får da heller ikke inntrykk av at han – bortsett fra under oppveksten hos sin prestefar i Surnadal – levde noe lykkelig liv.

Jonas Reins biografi forteller om en vanskelig natur. Teologien ble et brødstudium. Han tok eksamen som helt ung under sitt første København-opphold 1777-80, da han også stiftet et nært forhold til Johan Herman Wessel. Hjemme igjen ble det huslærerposter før neste Danmark-opphold 1785-91. Nå hadde han et visst ry som dikter, men prestekall søkte han forgjeves. Han tok det som het ”store philologicum” i 1789, men forsøkte seg aldri som skolemann. I 1791 fikk han endelig et kapellani i Skjeberg, ble sokneprest i Eidanger åtte år senere, og fra 1808 til sin død var han sokneprest ved Nykirken i Bergen.

Frihetsidealer, naturbeskrivelser, filosofi, kjærlighetsdrømmer, higen etter evigheten; store ting å ta opp. Og Rein gjorde det. Welhaven karakteriserte ham som en ”vranten melankoliker”, men hans diktning ble verdsett av mange.

Politikk var Rein ikke interessert i, det var ren verdslighet og materialisme som ikke lot seg forene med religiøs forkynnelse eller diktning overhodet. Så det er ironisk at han som Bergens representant ved riksforsamlingen på Eidsvoll viste seg som den glødende patriot han var og at han som den djerveste talsmann for Norges selvstendighet holdt den ypperste av alle taler der den 13. mai 1814. Han skaffet seg på den måten mektige uvenner og fikk ikke stillingen som biskop i Bergen da Nordahl Brun døde, en stilling han absolutt var kvalifisert til. Forbigåelsen tok så hardt på ham at han bokstavelig talt gremmet seg til døde.

44. *Samlede Digte. 1ste Deel + 2den Deel.*

Kiøbenhavn. Forlagt af Arntzen & Hartier. 1802. 500, [2] sider.

Samtidig halvskeinnbind. Bundet med begge litograferte tittelblad samt de to kobberstikkene, hvorav det ene viser Louvisenlund paa Eeger. Noe kantslitasje på dekler.

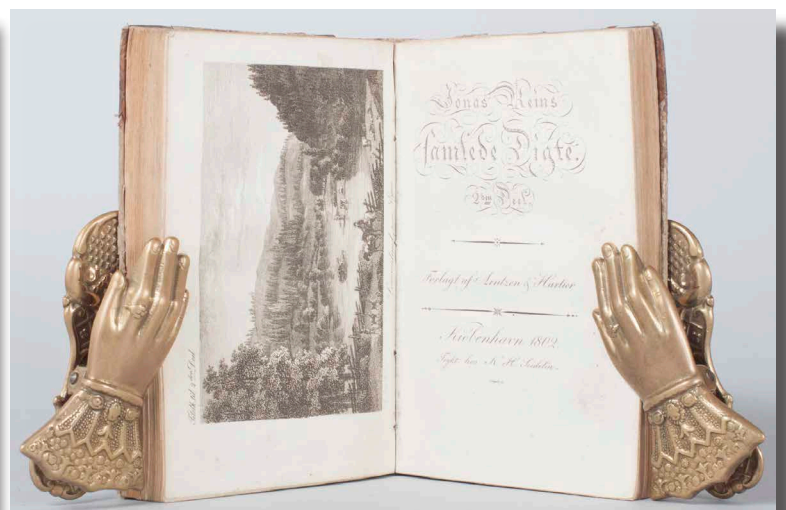
I norsk sammenheng noe av det tidligste hva gjelder litografisk gjengivelse av motiv fra norge.

45. *Nyeste Digte.*

Kiøbenhavn. Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin. 1810. [4], 207, [1] sider.

Samtidig halvskeinnbind med tittelfelt i rosa skinn. Svak slitasje langs deklers ytterkanter. Forsatsblad avrevet i øvre hjørne.

Jonas Reins andre og siste separate bokutgivelse. Bibliotheca Norvegica III, 1029.

EDVARD STORM

1749 - 1794

Edvard Storm, prestesønnen fra Vågå, har skrevet mange levedyktige viser på dølemål, viser som sikkert vil bli sunget så lenge det synges viser i Norge ("Oss ha gjort ka gjerast skulle", "Markje grønas, sjogen bråna, fjell bli bært å lauve sprett" o.a.), dessuten landeplagen på sent 1700- og tidlig 1800-tall, "Zinklar-visen": Herr Zinklar drog over salten hav.... Denne er riktignok iflg. A. H. Winsnes bare en folkevise-pastisje, men den synges den dag i dag.

Mer enn de fleste andre i Norske Selskab lengtet Storm hjem til Norge og sin barndoms dal, men han kom til å tilbringe sitt liv i København, som en elsket lærer ved Efterslægtsselskabets skole, der han blant elevene også hadde Adam Oehlenschläger. Denne kunne ikke få fullrost sin lærer for hans etiske kraft, hans evne til å få fram det beste i elevene, og han så det store i Storms patriotisme. Men i Norske Selskab likte Storm seg dårlig. Hans natur var forskjellig fra det lettbente og frivole hos f.eks. Wessel og Vibe, selv om han langt fra var noe hengehode eller puritaner.

I de første årene etter selskapets stiftelse var han ofte gjest hos madam Juel, og han deltok på festen for Nordahl Brun i 1772, men senere trakk han seg unna og foretrakk i sin Ewaldbeundring Drejers Klub, der han etter sigende var den mest "clubable" av alle. Storm ønsket orden i sitt liv, ikke noe måtte gå på slump. Diktningen hans var kanskje derfor ikke spesielt sprudlende, f.eks. sier Winsnes at "Indfødsretten" er en avhandling på rimede aleksandrinervers. Men han var en edel karakter og en inderlig troende, noe som kommer klart fram i salmene hans. Og de beste tingene, visene, er det vel bare Nordahl Bruns Bergens-sang og Wessels skjemtevers som kommer opp imot. Storm er dessuten ikke uinteressant som samleobjekt, for det ble en del bøker i løpet av hans relativt korte liv.

46. [Erland Siverssen Pseud.]

Adskilligt paa Vers.

Kjøbenhavn. Trykt paa Gyldendals Forlag. 1775. 79, [1] sider.

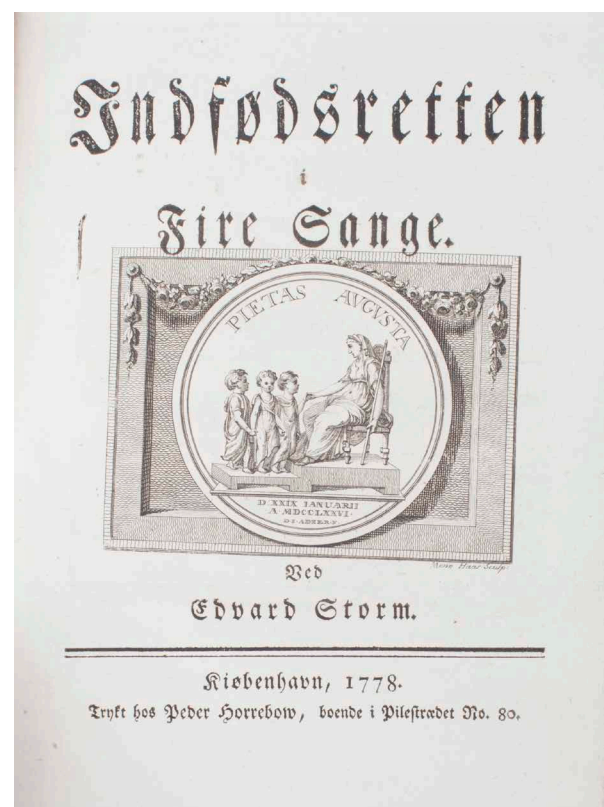
+

Indfødsretten i Fire Sange

Kjøbenhavn. Trykt hos Peder Horrebow. 1778. 48 sider.

Nær samtidig halvskindbind. Blått snitt.

Storms 2. og 3. bok. Bibliotheca Norvegica III, 802, 803.

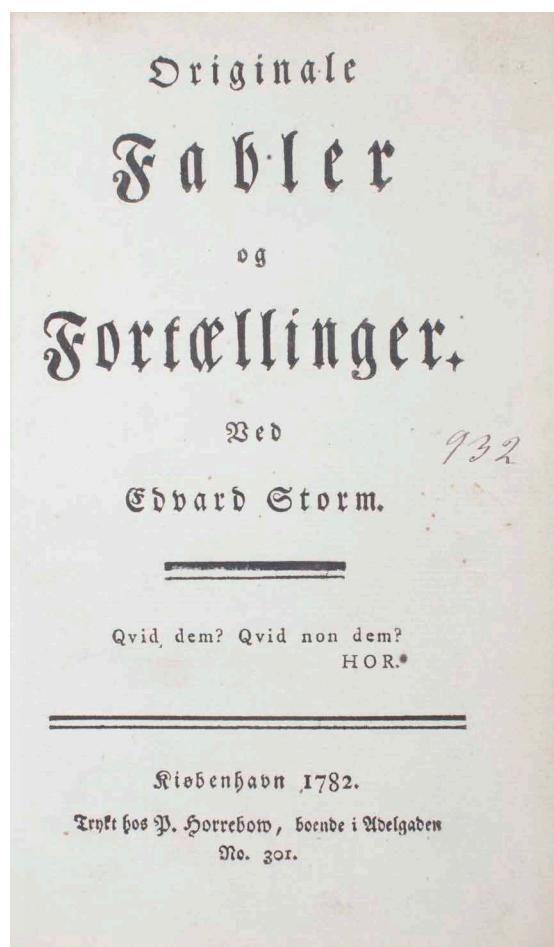
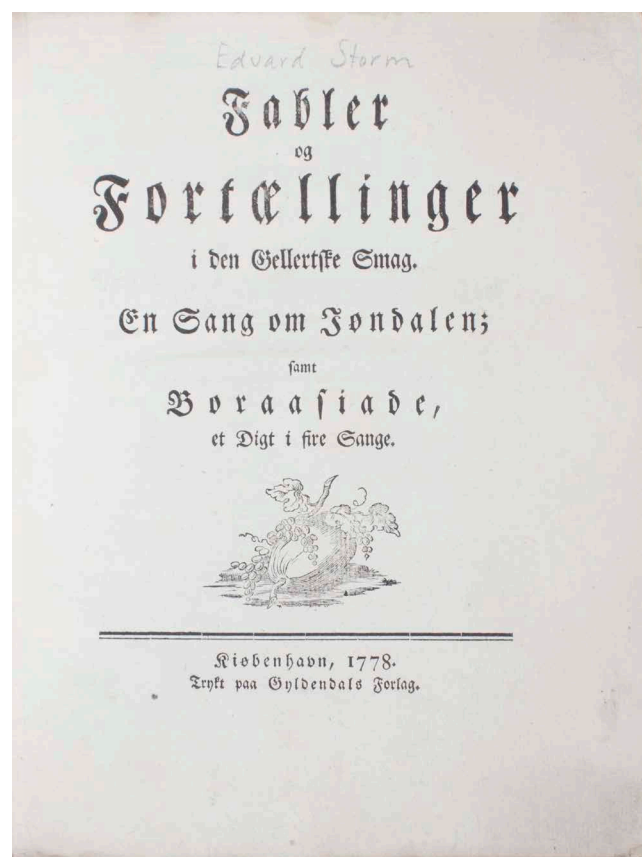
47. *Fabler og Fortællinger i den Gellertske Smag. En Sang om Jondalen; samt Boraasiade, et Digt i fire Sange.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Gyldendals Forlag. 1778.
[10], 118 sider.

Originalt (?) kartonasjebind. Ubeskåret og usprettet materie. Ryggstripe med noe slitasje.

Storms fjerde bok. Utgitt anonymt. Boråsiaden er skrevet av Olof Rudbeck og oversatt av Storm.

Bibliotheca Norvegica III, 804.

48. *Originale Fabler og Fortællinger.*

Kiøbenhavn. Trykt hos P. Horrebow. 1782. [34], 155 sider.

Samtidig helskinnbind med rikelig gulldekor og fem hevede bind på rygg. To ex libris på forsats. Samtidig navntrekk (Fabricius-Møller) på forsatsblad.

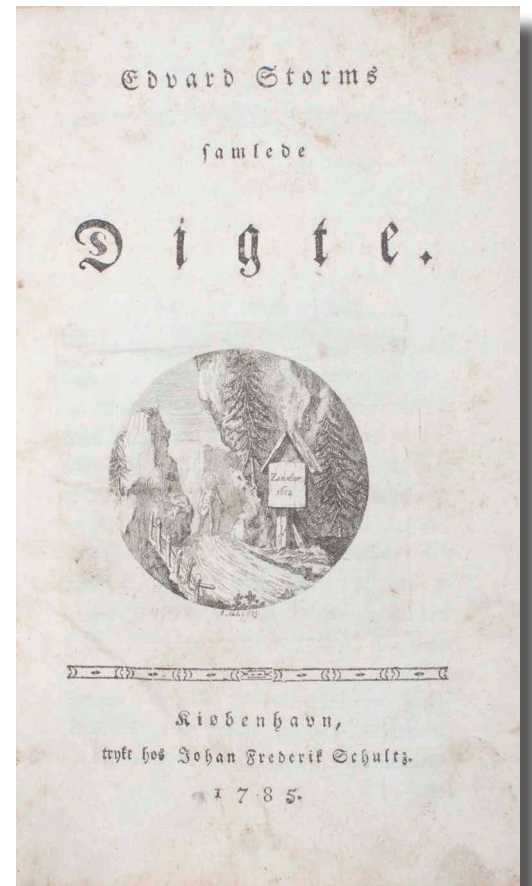
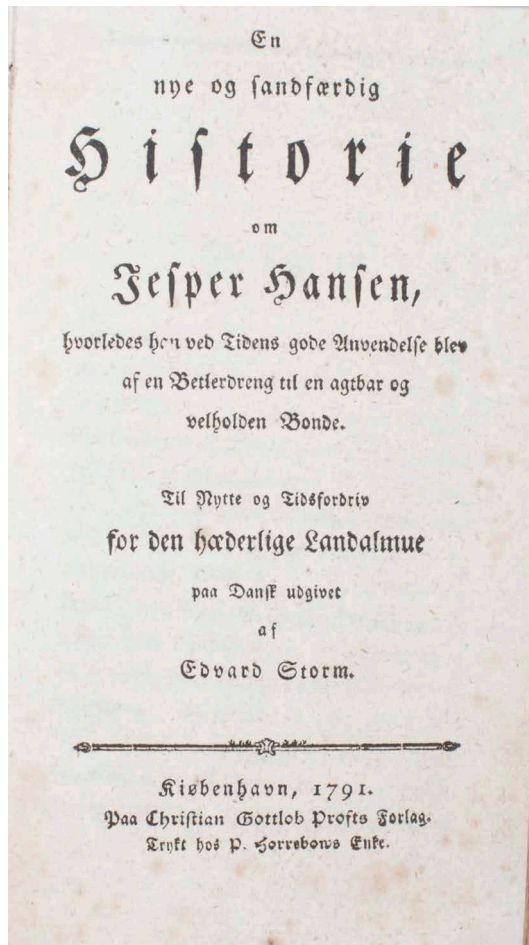
Eksemplar trykket på skrivepapir.
Bibliotheca Norvegica III, 805.

49. *Samlede Digte.*

Kiøbenhavn. Trykt hos Johan Christian Schultz. 1785. [26], 240 sider.

Samtidig halvskinnbind med fem hevede bind. Liten slitasje ved øvre kapitél. Slitasje langs deklers ytterkanter.

Egentlig en fri oversettelse av "Sebastian Kluge, ein Volksbuch von Salzmann".
Bibliotheca Norvegica III, 809.

50. *En nye og sandfærdig Historie om Jesper Hansen, hvorledes han ved Tidens gode Anvendelse blev af en Betlerdreng til en agtbar og velholden Bonde. Til Nytte og Tidsfordriv for den hæderlige Landalmue paa Dansk udgivet.*

Kiøbenhavn. Paa Christian Gottlob Prosts Forlag. 1791.
[4], 226 sider.

Samtidig skinnryggbind med marmorert papir trukket over tredekler. Ex libris på forsats.

Bibliotheca Norvegica III, 815.

JENS ZETLITZ

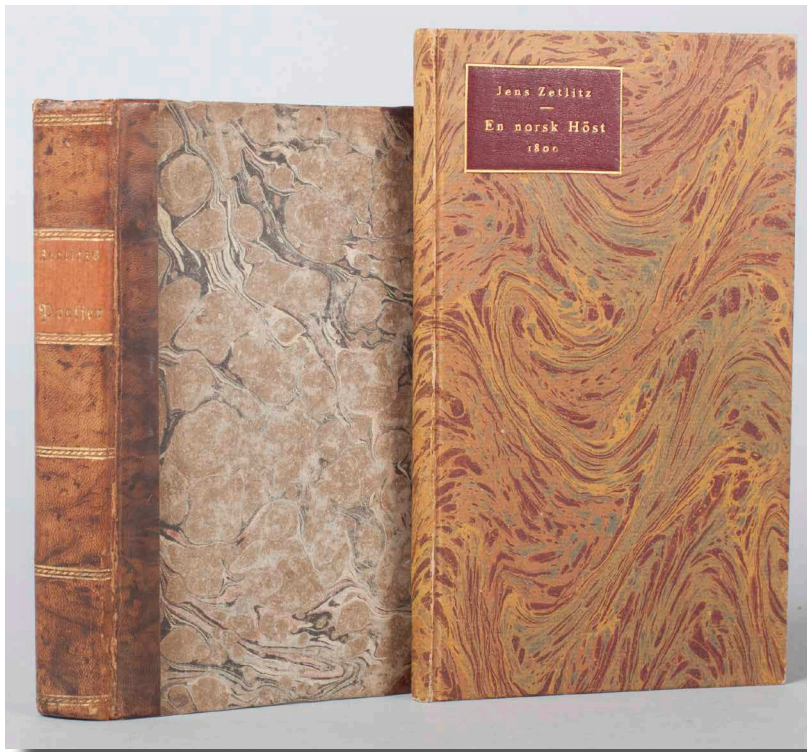

1761 - 1821

”Gledens sanger” er karakteristikken som er blitt hengende ved Jens Zetlitz, og den er på sett og vis korrekt nok. Zetlitz var en av dem som kunne skrive bare så lenge han var glad. Da det var slutt på gleden, var det også forbi med diktningen. Jens Zetlitz ble født i Stavanger og kom i 1775 inn på Bergens Kathedralskole. Johan Nordahl Brun tok seg av ham i Bergens-tiden og fortsatte å understøtte ham til han skaffet seg sine egne inntekter som huslærer og til slutt klarte å skaffe seg sin teologiske embetseksamen ved universitetet i København i 1789. Hjemme i Norge igjen året etter fikk han først en kapellanjobb i Lye på Jæren, deretter ble han sokneprest i Vikedal og til slutt i Kviteseid. Det ble altså ingen kontinuerlig omgang med medlemmene av Norske Selskab, men fra ungdommen av var han en stor beundrer av Wessel og Vibe. Og Nordahl Brun så hans talent og oppmuntret ham til å skrive; deres vennskap varte livet ut.

Det vi i dag først og fremst husker av Zetlitz er nok selskaps- og drikkesangene (”Hvor saare lidet vil der til for lykkelig at være...” o.a.), men han var også den opplysningsutbredende rasjonalistpresten, den ekstatiske naturlyrikeren, salmedikteren, prekenforfatteren, patrioten, kort sagt den som kunne skrive om alt. Dessverre led han av sykdommen ”økonomisk uforstand”, noe som skaffet ham tunge stunder i likhet med oldebarnet Alexander Kielland. Så lenge Zetlitz levde lykkelig med sin Maren Elisabeth Bull ti år i et harmonisk ekteskap var han produktiv. Da hun døde, var det slutt. De siste tyve årene selv om han giftet seg igjen kort etter Elisas død ble det alkoholen som ga ham trøst, men ingen inspirasjon. Bare et eneste dikt er kjent fra denne tiden, et dikt til vennen Scheel som var i samme situasjon som ham selv, men som han ikke kunne hjelpe. Bare den første kjærligheten var ekte og riktig.

Jens Zetlitz er en ikke ubetydelig dikter, men han har gjort det litt vanskelig for seg selv ved å skrive så gode viser at den øvrige produksjonen lett blir oversett.

51. *Poesier. Første samling. (Alt som kom).*

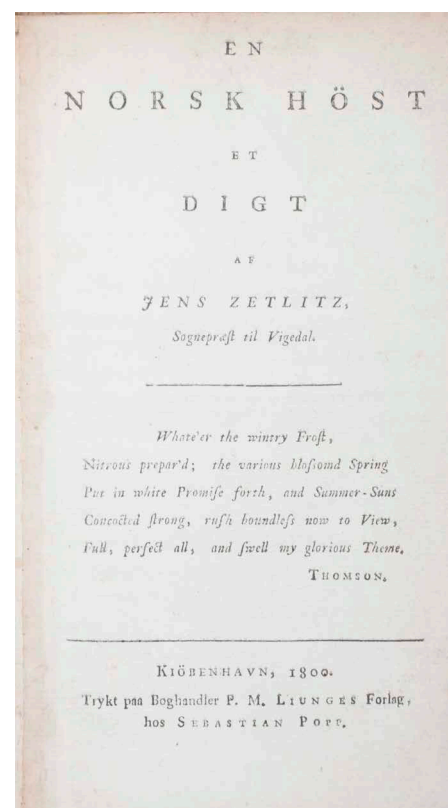
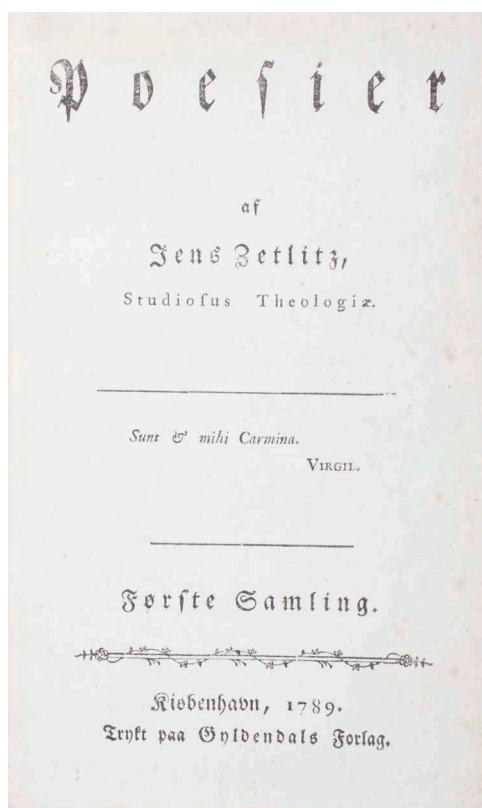
Kiøbenhavn. Trykt paa Gyldendals Forlag. 1789. XVI, [4], 322, [1] sider.
Samtidig halvskindbind. Navntrekk dateret 1812 og 1864 på foratspapir.

Bibliotheca Norvegica III, 846.

52. *En Norsk Höst. Et Digt.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Boghandler P. M. Liunges Forlag. 1800. 66 sider.
Senere kartonasjebind med skinntitteletikett på fordekkel.

Bibliotheca Norvegica III, 850.

JOHAN HERMAN WESSEL

1738 - 1804

Johan Herman Wessel er etter Petter Dass og Ludvig Holberg den "eldste" mannlige forfatteren vi har tatt med i vår oversikt. Danskene regner ham nok som sin, men vi vil gjerne beholde ham, selv om han 19 år gammel dro til København og ble der for godt. Vi er nødt til å holde på de humoristene vi har!

Biografiske fakta forteller at Wessel ble født i Vestby som prestesønn og nr. 4 i en rekke på 13 barn. Han tok sin examen artium på Christiania Cathedralskole og reiste deretter til København for å studere, han visste bare ikke hva. Det ble litt jus og litt medisin, men det var språk han var mest interessert i. Og det var også det han skulle komme til å beskjeftige seg med, bl.a. som oversetter for Det Kongelige Theater. Han lærte seg de store tragediene grundig å kjenne, men han slapp heller ikke unna de små. Dette skulle i sin tid avstedkomme Nordens mest kjente parodi, "Kierlighed uden Strømper". Stykket var opprinnelig ment som en spøk, skrevet for vennene i Norske Selskab, men det var så fullendt i formen og så vellykket i sin infame blottstilling av hulheten i mange av datidens dramaer at det ble en dunderende suksess. Dessverre greide ikke Wessel å følge opp med mer av samme bonitet, et par senere skuespill var slett ikke gode. Hans styrke lå i de humoristiske diktene og de parodiske gravskriftene som stadig er like treffende. "Herremanden", "Smeden og Bageren" og noen andre kommer sammen med "Kierlighed uden Strømper" til å ha "evig liv".

Wessels verker er kommet i mange utgaver gjennom tidene, illustrert av danske og norske tegnere, og litteraturen om Wessel er også omfattende. Samler en alt vedrørende Wessel, kommer en med tid og stunder opp i tre hyllemeter. Som grunnlag for oversikten over Wessels produksjon er brukt Olav Myre: "Johan Herman Wessel på strøket og i bibliofilien", 1942, og H. Ehrencron-Müller: "Johan Herman Wessel. En Bibliografi", København 1930.

Selv om førsteutgavene av Wessels bøker hører med blant de mest sjeldne i vår litteratur, forekommer de en gang i blant. Men de er dyre. "Kierlighed uden Strømper" vil trolig koste rundt 40 000, og man vil nok måtte betale mer for "Votre Serviteur". To-bladstrykket fra 1777 og "Til Herr Jens Baggesen" forekommer nesten aldri, og vi tør ikke antyde noen pris om de skulle bli tilbudt på auksjon eller fra et antikvariat. Det vil sannsynligvis finnes dem som vil gi 75 000 kroner eller mer. Et eksemplar med Wessels egenhendige signatur har i senere tid blitt omsatt underhånden for 145 000,-.

Wessel oversatte en rekke franske syngespill for Det kongelige Theater i København. Disse ble trykt i en serie "Syngespil for den Danske Skueplads", og følgende trykk er utsnitt fra denne samlingen. Utsnittene ble heftet med et blankt grått/kulørt omslag. Fem ble utgitt i Wessels levetid, to etter hans død.

53. *De tre Forpagtere. Et Syngestykke i to Acter af Monvel; Musiken af D.Z. Oversat af J.H. Wessel.*

[Kjøbenhavn]. [1781]. 78 sider.

Nyere kartonasjebind med skinnittetikett på fordekket. Originalt blått snitt.

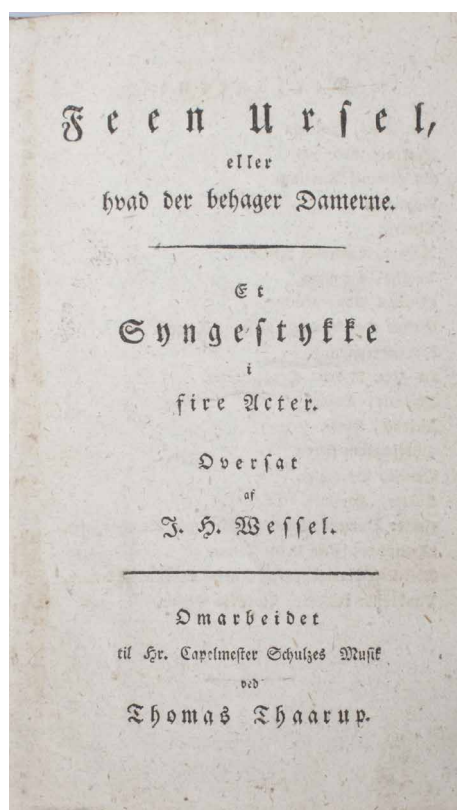
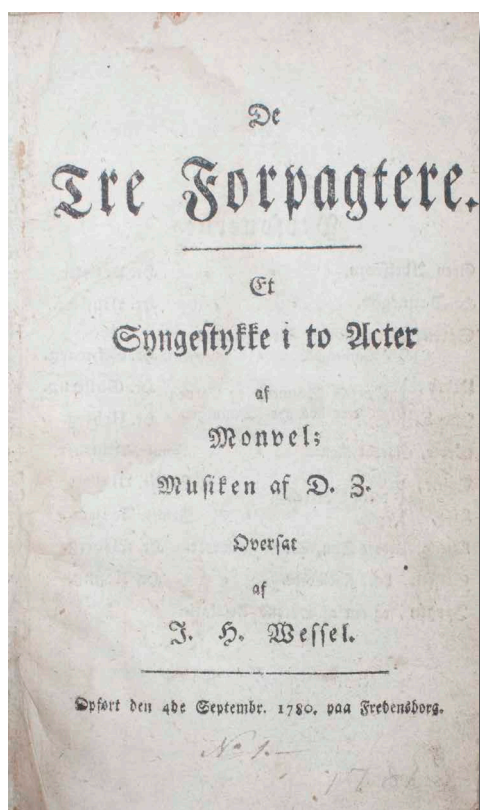
Bibliotheca Norvegica III, 1958.

54. *Feen Ursel, eller hva der behager Damerne. Et Syngestykke i fire Acter til Duny's Musique. Oversat af J.H. Wessel.*

[Kjøbenhavn]. [1783]. 51 sider.

Samtidig kartonasjebind med trykket ryggittetikett. (Originalbind?)

Bibliotheca Norvegica III, 1957.

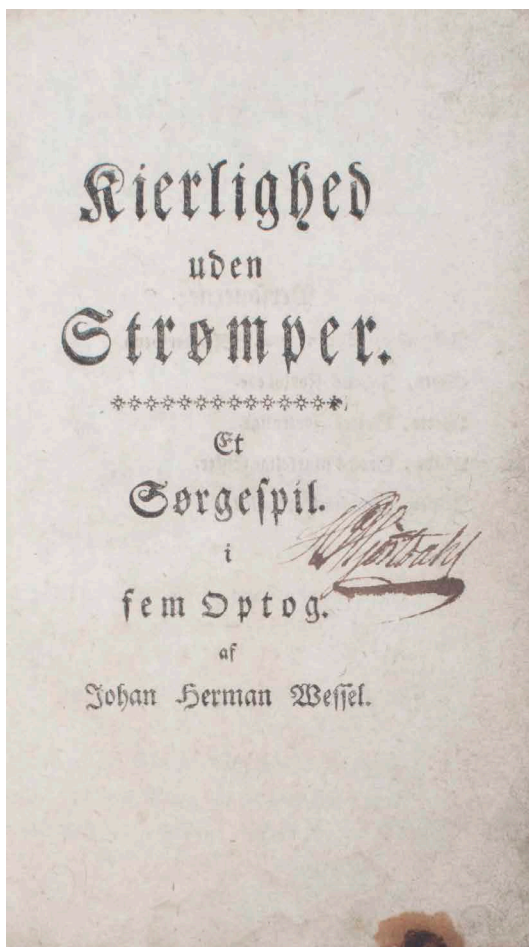
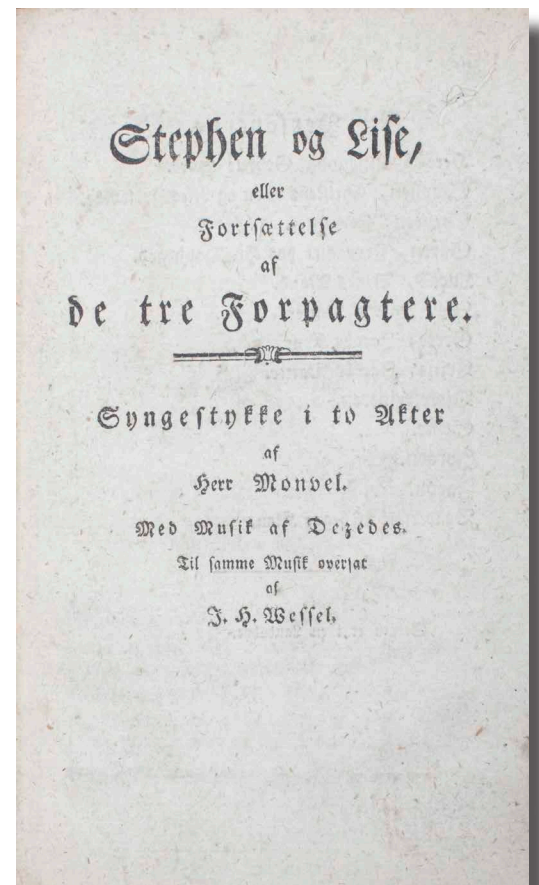

55. *Stephen og Lise, eller Fortsættelsen af De tre Forpagtere. Syngestykke i to Akter af Herr Monvel. Med Musik af Dezedes. Til samme Musik oversatt af J.H. Wessel.*

[Kiøbenhavn]. [1790]. 78 sider.

Nyere kartonasjebind med skinntitletikett på fordekket.
Originalt snitt.

Bibliotheca Norvegica III, 1960.

56. *Kierlighed uden Strømper. Et Sørgeespil i fem Optog.*

[Kiøbenhavn]. [1776]. 96 sider.

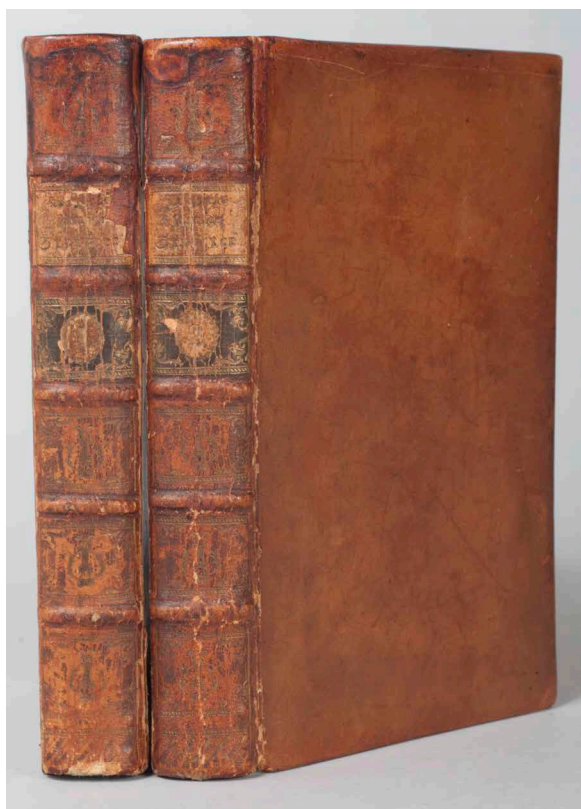
Nyere halvskeinnbind bundet med begge blanke omslag.
Originalt snitt bevart.

Tittel skrevet i samtidig hånd på fremre omslag. Fremre omslags nedre hjørne forsterket på verso.

Sammen med "Lykken bedre enn forstanden" var "Kierlighed uden Strømper" Wessels to eneste bidrag til "Nye originale Skuespil", som utkom i København i 5 bind 1776-1790, og de utgjorde i tillegg de to første skuespillene i rekken. Blant bidragsyterne finner vi også Niels Krog Bredal, Enevold de Falsen og Johan Nordahl Bruun.
Se Bibliotheca Danica IV, side 305.

Kierlighed uden Strømper utkom første gang i 1772.

Bibliotheca Norvegica III, 1942.

57. *Samtlige Skrifter.*

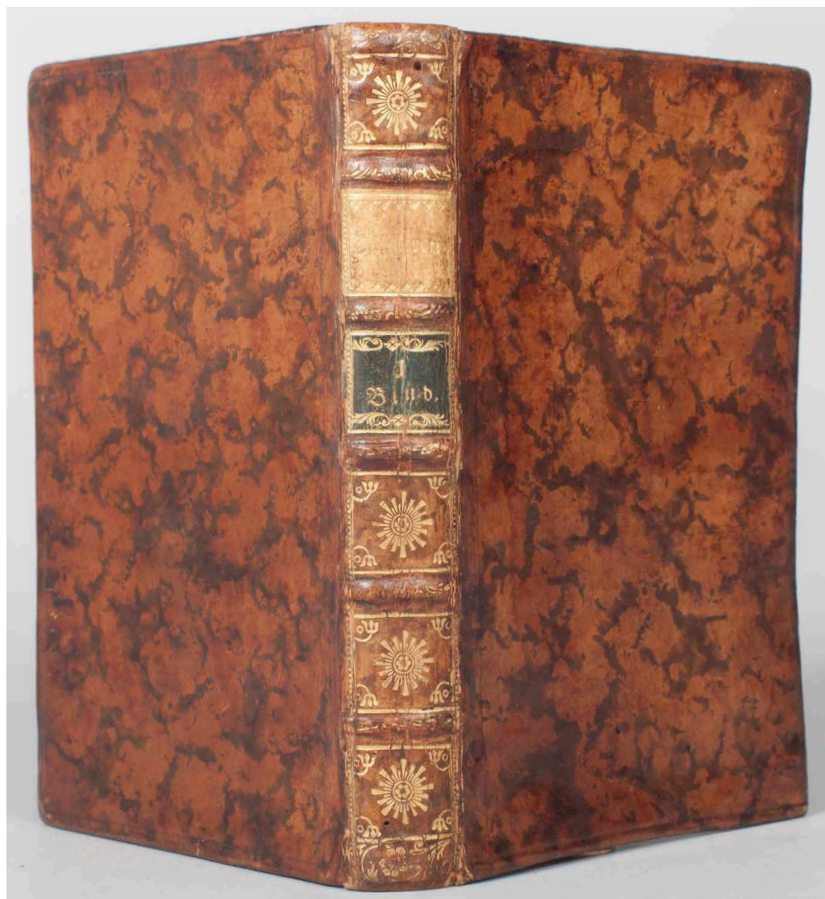
Kiøbenhavn. 1787. Portrett, [48], 318 + [4], 344 sider.

Samtidige helskinnbind med fem hevede bind. Grønt snitt. Skinnen noe sprukket på rygger. Samtidig navntrekk, og lite diskret stempel på tittelblader.

Et fåtall understrekninger med myk blyant. For øvrig god materie.

Den første samlede utgaven av Wessels verker.

SAMLEREN - ET UGESKRIVT -1787 -

ERASMUS DORPH GUNNERUS

(1754 Eidanger/Porsgrunn 1787 Danmark)

58. *Samleren. Et Ugeskrivt. Første Aargang.*

Kjøbenhavn. Trykt hos Direktør P. M. Høppfner. 1787. [14], 422 sider.

No. 1-26 + Tillæg til Nr. 26.

Samtidig helskinnbind med rikelig ryggdekor i gull. Tittleletiketter i gull og grønt skinn. Blindtrykte rammer på dekler samt ytre blindtrykte denteller.

Dekler spriker noe. Små spor etter bokorm i nedre kant av materien (tilsvarende det som vises på fotografi av tittelblad).

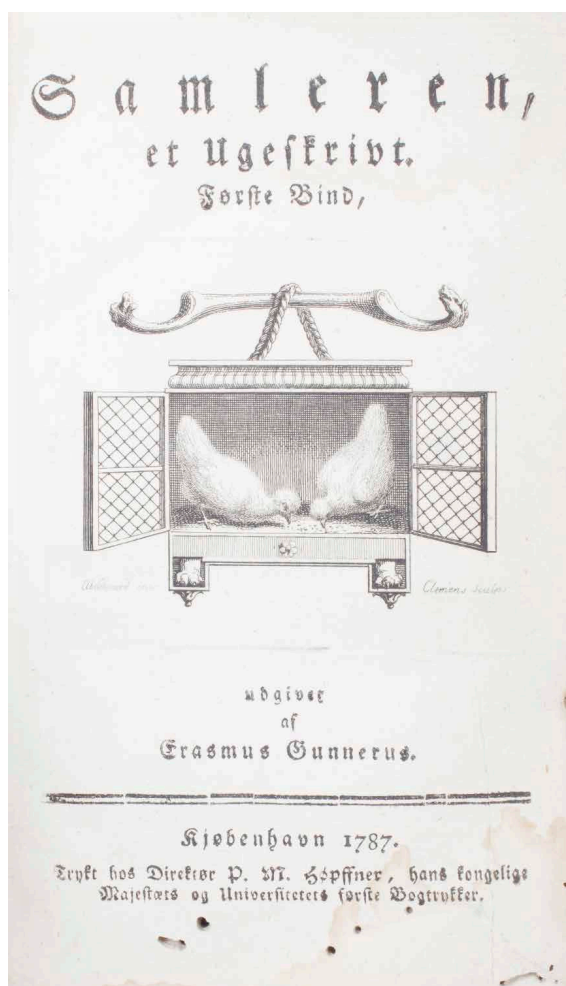
PROVENIENS: Jonas Skougaard med hans notater.

For å sitere Børsums Bokauksjoners katalog 10, 1958, over Th. Bulls etterlatte boksamling hvor *Samleren* ble beskrevet med følgende ord: "Top interesse!"

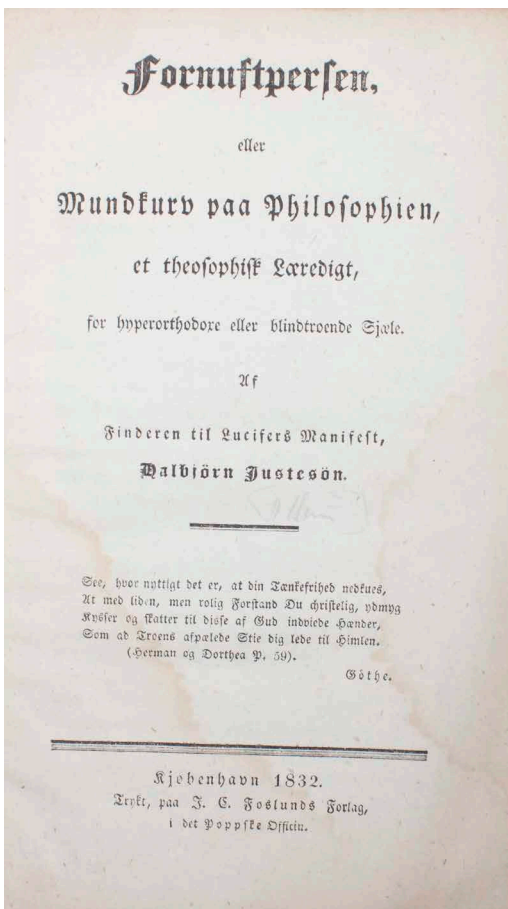
Bibliotheca Norvegica III, 2162.

Gunnerus ga ut de første 24 nummer inntil sin død. A. L. Bøgh sto for utgivelse av de to siste utgivelsene samt tilleggsnummeret.

Inneholder bidrag av blant andre Nordahl Brun, Zetlitz samt topografiske bidrag av Eiler Hagerup og Hans Strøm ("Noget om Bergens Handel", "Tanker om en Kiøbstæds Anlæggelse i Nordlandene", "Tillæg til Egers Naturhistorie", "Om norske Fabriker".

TIDEN OMKRING DET NORSKE SELSKAB OG NOE SENERE

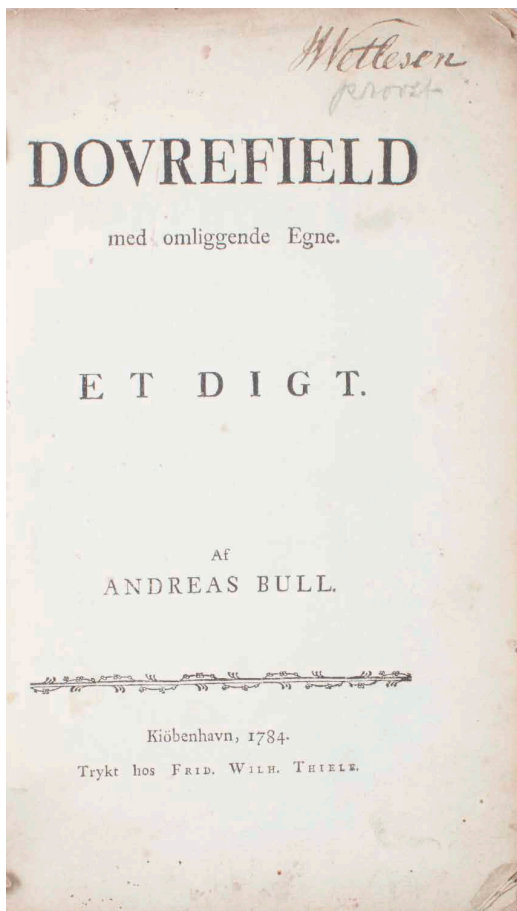
HANS ALLUM

(1777 Holmestrand 1848 Drammen)

59. *Fornuftpersen, eller Mundkurv paa Philosophien, et theosophisk Læredigt af Finderen til Lucifers Manifest, Halbjørn Justesen [Pseud].*

Kjøbenhavn. Trykt paa J. C Foslunds Forlag. 1832. [2], 34 sider.

Originalt omslag. Papirtap nedre og øvre hjørne (mot rygg) av fremre omslag.

ANDREAS BULL
(1746 Orkdal 1796)

60. *Dovrefield med omliggende Egne. Et Digt.*

Kiöbenhavn. Trykt hos Frid. Wilh. Thiele. 1784. 32 sider.

Samtidig (original?) omslag med kammarmorering.
Noe slitasje på ryggstripe. Smalt spor etter en liten bokorm på
tittelblad, dette avtar og forsvinner helt på side 15.

Bibliotheca Norvegica II, 88g.

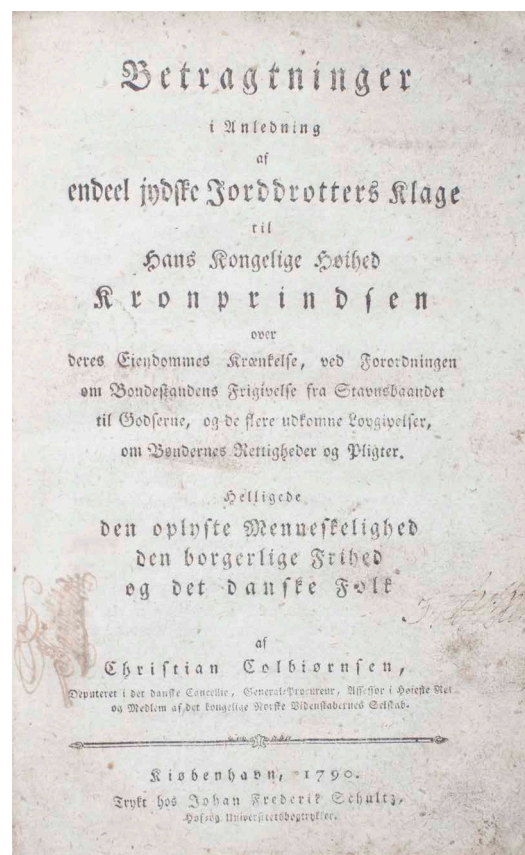
CHRISTIAN COLBIØRNSSEN
(1749 Sörum, Akershus 1814 København)

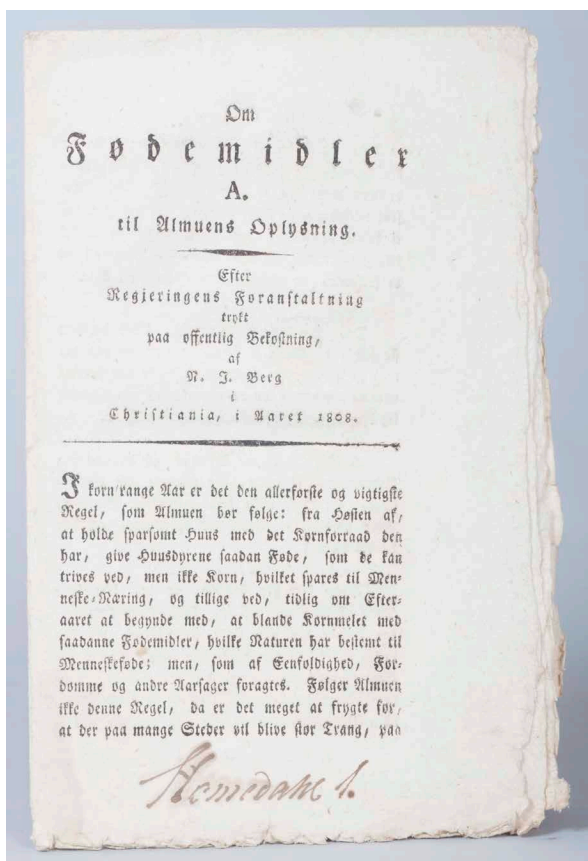
61. *Betragtning i Anledning af endeel jydsk Jorddrotters Klage til Hs. Kgl. Høihed Kronprindsen over deres Eiendommers Krænkelse, ved Forordningen om Bondestandens Frigivelse fra Stavnsbaandet til Godserne, og de flere udkomne Lovgivelser, om Bøndernes Rettigheder og Pligter.*

Kiöbenhavn. Trykt hos Johan Frederik Schultz. 1790. 84 sider.
Samtidig kartonasjebind.

Slitasje på rygg. Samtidige notater på omslags verso. Tittelblad noe
smusset. Hjørner med noe better/"eselører".

Bibliotheca Norvegica III, 1532.

MARTIN RICHARD FLOR
(1772 Tåsinge, Danmark 1820 Christiania)

62. *Om fødemidler A. til Almuens Oplysning. Efter Regjeringens Foranstaltning trykt paa Offentlig Bekostning af N. J. Berg i Christiania, i Aaret 1808.*

[Christiania]. [1808]. 16 sider. Folioark foldet tre ganger.

Bibliotheca Norvegica I, 113.

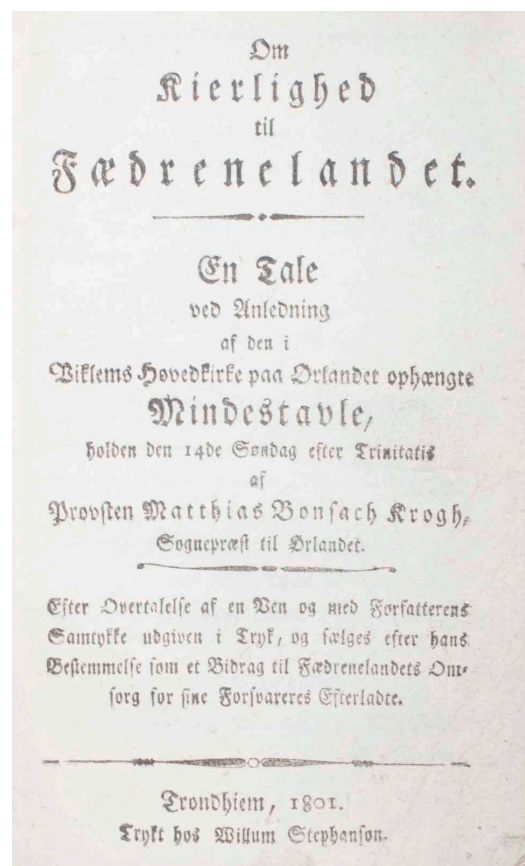
MATTHIAS BONSACH KROGH
(1754 Vadsø 1828 Belsvåg)

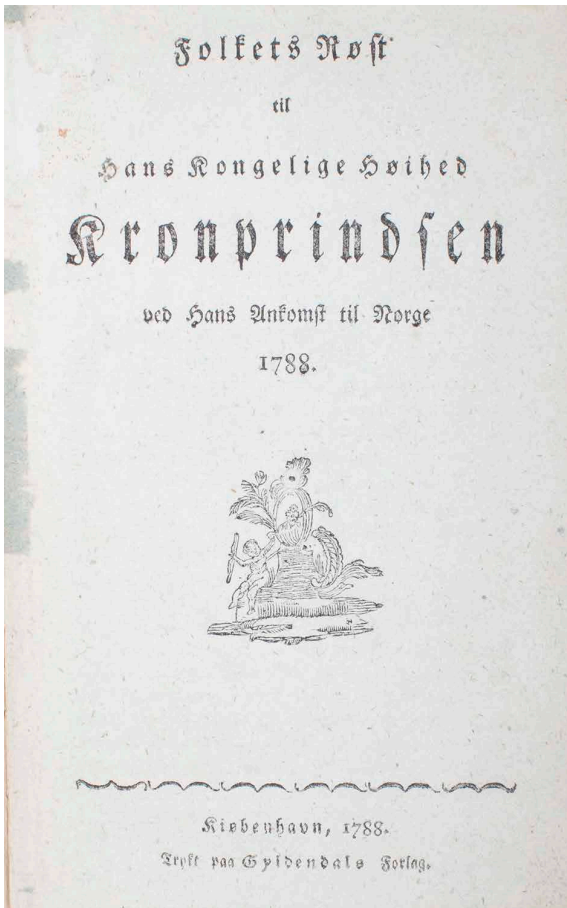
63. *Om Kierlighed til Fædrelandet : en Tale ved Anledning af den i Viklems Hovedkirke paa Ørelandet ophængte Midestavle, holden den 14de Søndag efter Trinitatis.*

Trondhiem. Trykt hos Willum Stephanson. 1801. 48 sider.
Samtidig nydelig blomstret omslag.

Bibliotheca Norvegica I, side 219.

Efter Overtalelse af en Ven og med Forfatterens Samtykke udgiven i Tryk og sælges efter hans Bestemmelse som et Bidrag til Fædrelandets Omsorg for sine Forsvareres Efterladte.

CARL MANDERFELDT

(1747 1813)

64. *Folkets Røst til Hans Kongelige Høihed Kronprindsen ved hans Ankomst til Norge 1788.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Gyldendals Forlag. 1788. 63 sider. Sjirtingrygg med pappdekler trukket med marmorert papir. Håndskrevet tittleetikett på fordekkel. Rolv Laaches signatur på forsats.

Bibliotheca Norvegica II, 5265.

Side 59-62 omhandler blant annet universitetssaken:

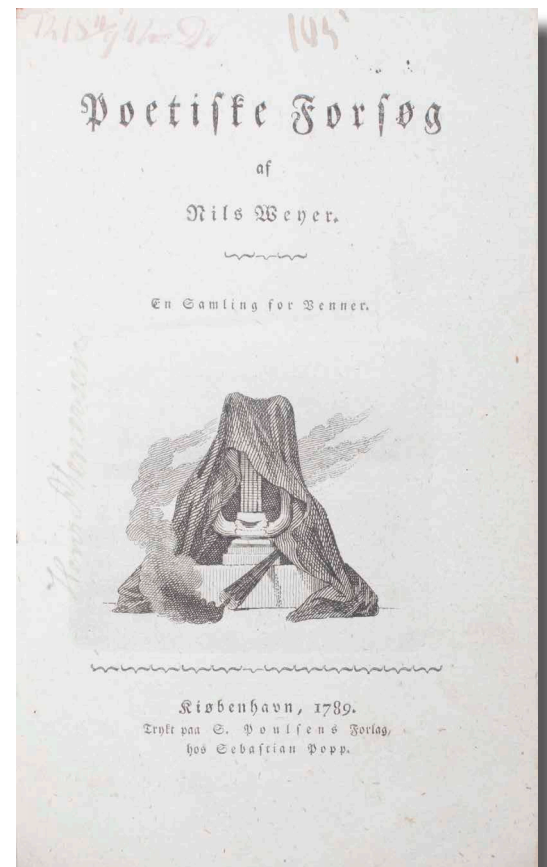
“At et National-Universitet var baade nødvendigt og nyttigt for Norge, det have oplyste Mænd grundig beviist. [...] At et Fol, saa vittigt, saa tænkende, som det Norske-Folk, skal nodes at sende sine Børn ud af Landet, for at give dem Opdragelse [...] det er mere end haardt, det er unaturligt.”

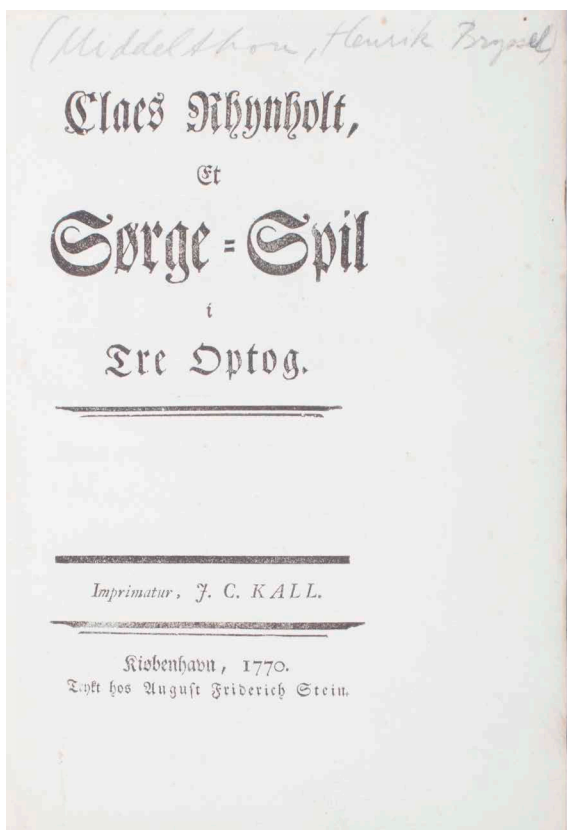
I *Norges Institutions Historie*, utgitt av Wergeland 1841, blir Manderfeldt omtalt som *“En Svensk diplomatisk Eventyrer, som opholdt sig i Kristiania og stod paa fortrolig Fod med Kammerherre Bernt Anker”*.

NILS MEYER

65. *Poetiske Forsøg. En Samling for Venner.*

Kiøbenhavn. Trykt paa S. Poulsense Forlag. 1789. XVI, 88 sider. Samtidig kartonsjebind med marmorert overtrekkspapir. Noe slitasje overtrekkspapirets ytterkanter. Samtidig navntrekk på tittelblad.

HENRIK BRYssel MIDDELTHON
(1741 Bergen 1787 Bergen)

66. *Claes Rhynholt. Et Sørge-Spil i Tre Optog.*

Kiøbenhavn. Trykt hos August Friderich Stein. 1770. 64 sider.
Senere kartonsjebind med skinntitletikett på rygg.

Bibliotheca Norvegica III, 398.

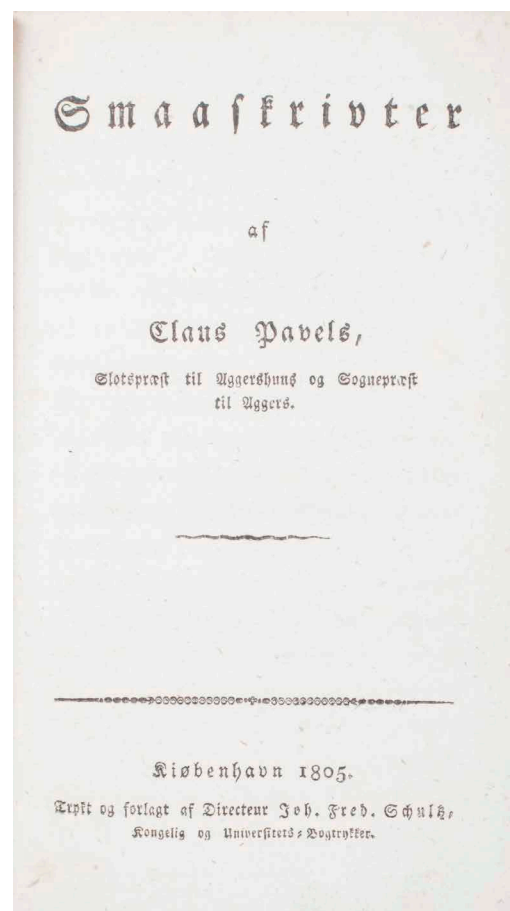
CLAUS PAVELS
(1769 Farsund 1822 Bergen)

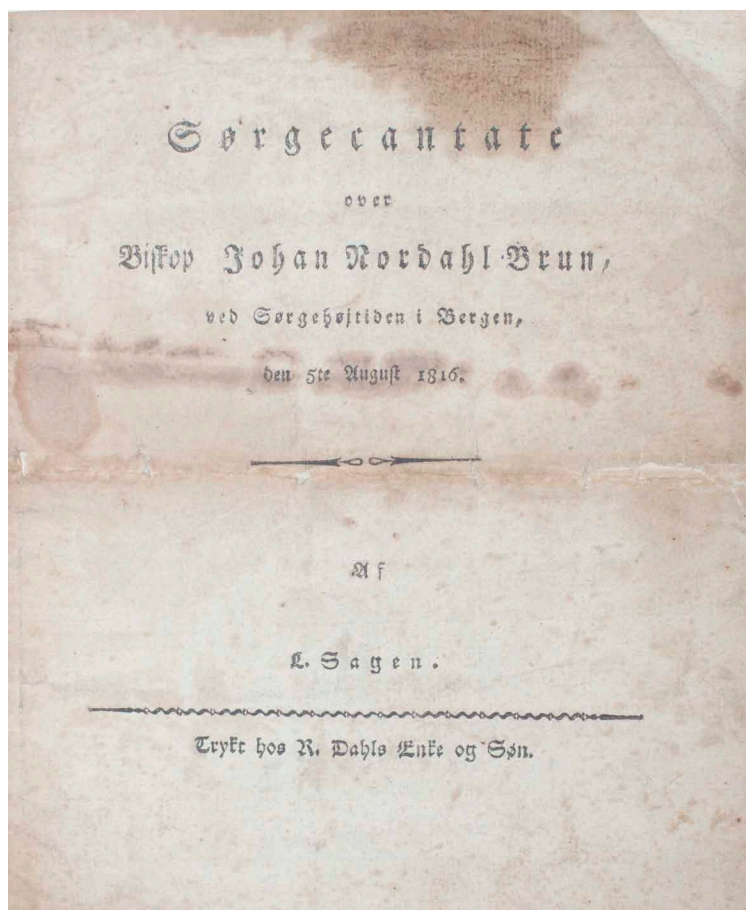
67. *Smaaskrivter.*

Kiøbenhavn. Trykt og forlagt af Directeur Joh. Fred. Schulz. 1805.
VIII, [2], 342 sider.

Samtidig halvskinnbind med titelfelt i rødt skinn. Småriper i skinnet.
Noe støtte hjørner. Ex libris på forsats.

Bibliotheca Norvegica III, 2699.

LYDER SAGEN
(1777 Bergen 1850 Bergen)

69. *Digte efter det Græske og Latinske.*

Kjöbenhavn. Paa Boghandlerne Thoring & Coldings Forlag. 1805.
XIV, [2], 175 sider.

Samtidig noe medtatt halvskinnbind.
Utradert stempel på tittelblad. Ex libris på forsats.

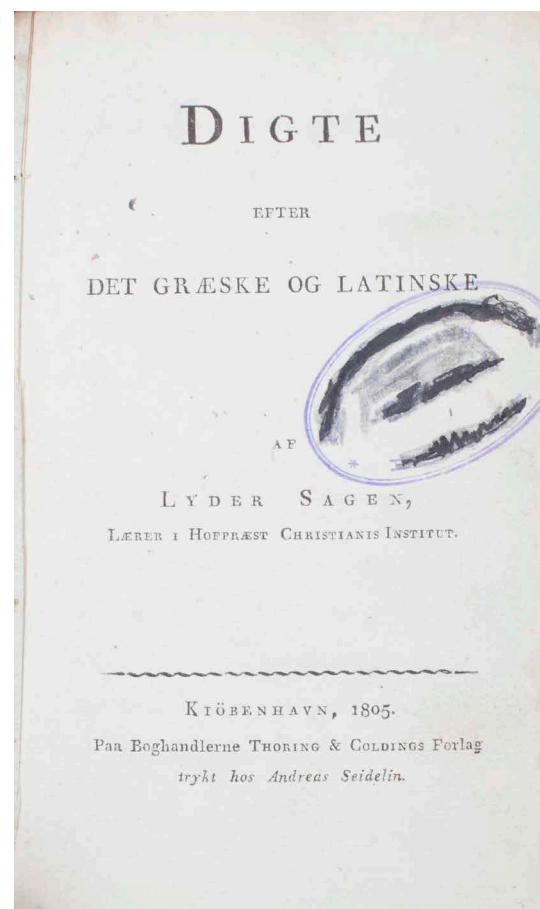
LYDER SAGEN
(1777 Bergen 1850 Bergen)

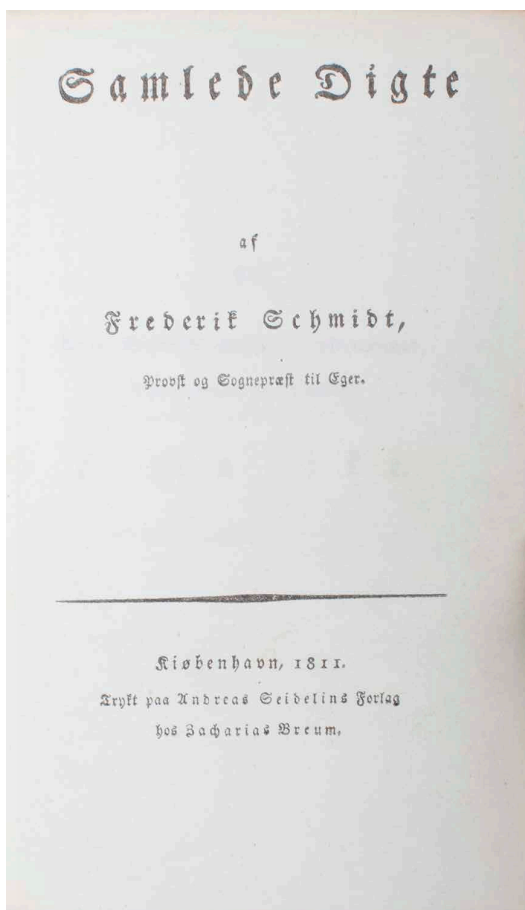
68. *Sørgecantate over Biskop Johan Nordahl Brun, ved Sørgehøjtiden i Bergen, den 5te August 1816.*

[Bergen]. Trykt hos R. Dahls Enke og Søn. [1816].
[8] sider.

Nyere helskinnbind med tittel i gull på fordekket.
Horisontal brett (forsterket på tittelblads verso).
Tittelblad brunet. Gjennomgående plett i øvre marg.

Bibliotheca Bergensis, 731.

FREDERIK SCHMIDT

(1771 Sjælland, Danmark 1840 Sjælland, Danmark)

70. *Samlede Digte.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Andreas Seidelins Forlag. 1811. 64 sider.

Samtidig halvskindbind. Et noe slitt bind, for øvrig fast og med god materie. Navntrekk på forsatsblad. Rolv Laaches signatur på forsats.

Schmidt var født av norske foreldre. Han regnes om en av våre Eidsvollsmenn..

Bibliotheca Danica IV, 245.

LAURIDS SMITH (1754 Danmark 1794)

71. *Tanker om Dyrenes Natur og Bestemmelse og Menneskets Pligter mot Dyrene,*

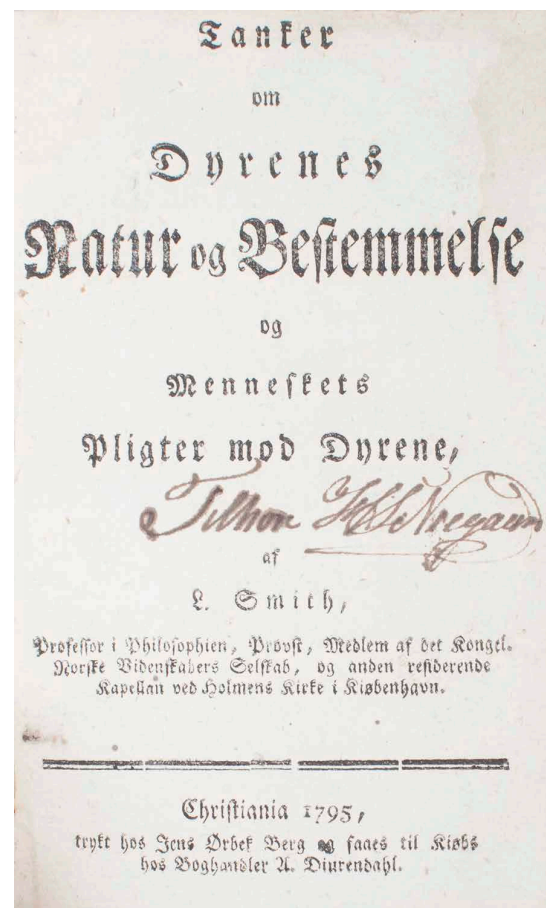
Christiania. Trykt hos Jens Ørbek Berg. 1795. no, [1] sider.

Samtidig kartonasjebind med sjirtingrygg.
Navntrekk på tittelblad.

PROVENIENS: Jonas Skougaards eksemplar med hans notater.

Første utgave utkom 1889 i København. Smith var professor i filosofi, og medlem av det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

Bibliotheca Norvegica I, side 349.

72. *Sange til brug for Venskabelige Selskab.*

København. Trykt hos Mortorstes Enke & Comp. 1803.
[2], 258 sider.

Samtidig halvskinnbind. Diskret ex libris på forsats. Samtidig navntrekk på forsatsblad.

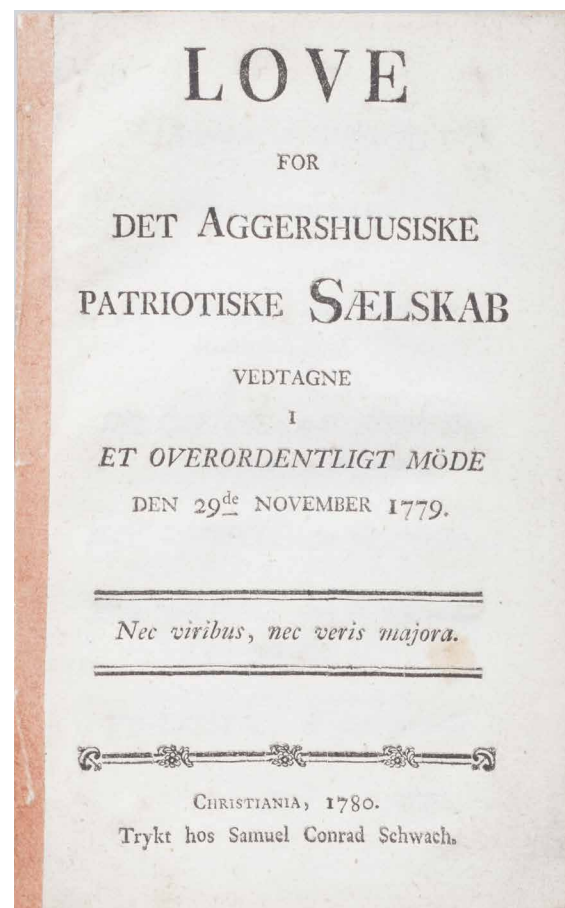
Bidrag av blant andre Guldberg, Zetlitz, Rahbek, Falsen, Ewald og Storm.

73. *Love for det Aggershuusiske patriotiske Sælskab, vedtagne i et overordentligt Möde den 29. Nov. 1779.*

Christiania. Trykt hos Samuel Conrad Schwach. 1780. 40 sider.

Kombinert omslag og tittelblad.

Bibliotheca Norvegica I, 233.

SLAGET OM KØBENHAVN - 1807

Blant alle oppbyggende og skjønnlitterære skrifter i denne katalog, herved en påminnelse om at alt ikke var kun selskapeligheter og hygge. Danmark-Norge sto på fransk side under Napoleonskrigene og 16. august - 5. september 1807 sto slaget om København. Det endte med britisk seier, og hele den dansk-norske flåten falt i britiske hender. Herved 2 skrifter som utkom i denne forbindelse.

74. *Kjøbenhavns Trængsler i Aaret 1807, eller Efterretning om det Engelske Tog til Sjælland, samt Kjøbenhavns Beleiring og Bombardement m.v. Udgivet og forlagt af Johannes Paulsen, Litteratus.*

Kjøbenhavn. Trykt hos P. H. Höeckes Enke. 1807. 20 sider.
Orginalt blått omslag. Hjalmar Hartmanns ex libris.

Bibliotheca Danica III, 54o.

75. *Samling af Krigs-Sange. Udgivet af O[tt]o Horrebow.*

Kjøbenhavn. Trykt og Forlagt af B. Brünnich. 1807. 58 sider.
Lytefritt eksemplar i orginalt omslag ilagt nydelig kassett utført av Harry Larsen. Ryggttittel: *Baggeseniana*.

Bidrag av blant andre Horrebow, Baggesen, Falsen og Gudberg.

Jens Baggesen ble kjent for allmenheten ved utgivelsen av sine "Comiske Fortællinger", som utkom i København i 1785. Jens Baggesen hadde fått innpass i Christen Prams hus gjennom hans svoger, og ble på denne måte kjent med sentrale litterære skikkelser i samtidens København. Baggesen var godt kjent i kretsen omkring Det Norske Selskap.

HEINRICH STEFFENS

1773 - 1845

Det var Steffens som først brakte romantikken til Norge. Henrik Wergeland kalte ham “Norges bortblæste laurblad”.

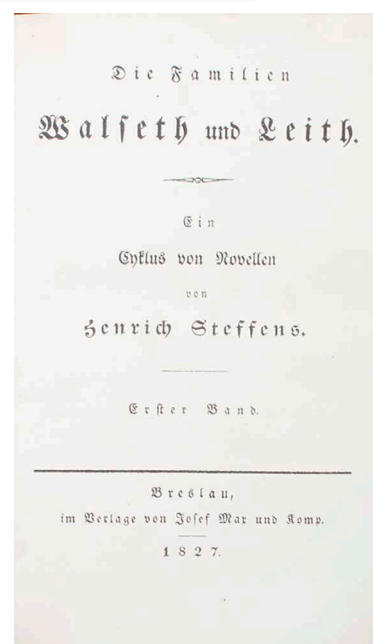
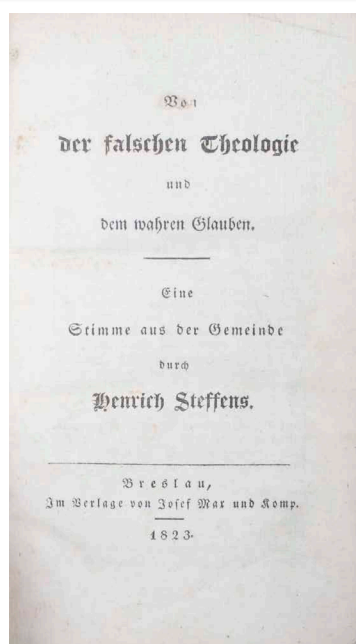
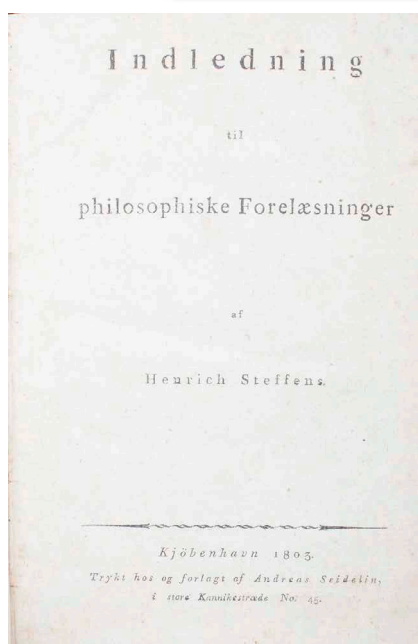
Heinrich/Henrich/Henrik Steffens var en norskfødt tysk naturfilosof, vitenskapsmann og dikter. Han ble født 2. mai 1773 i Stavanger. Mor var dansk og far tysk. Da han var fjorten flyttet han til København, hvor han studerte teologi og naturvitenskap. Her fikk han i 1794 et stipend til en studiereise til Norge. Hans undersøkelser av vestkystens bløtdyr og bergformasjoner utenfor Bergen ble totalt mislykket, og Steffens bestemte seg å reise direkte til Tyskland. Etter en strabasiøs ferd som blant annet omfattet en grunnstøtning utenfor Elben, endte han opp i Hamburg, så og si blottet for alt.

Med hjelp fra venner og familie tar han igjen opp sine naturvitenskapelige studier, og utgir 1797 sitt første lille skrift “Ueber die Mineralogie u. das mineralogische Studium”. I 1811 mottar han et professorat i Breslau. Her blir han til 1832, da han ble forflyttet til Berlin, hvor han dør 13. februar 1845.

Steffens gjorde flere reiser til Norge, og skal ha oppfattet seg selv som norsk. Da Henrik Wergeland utga “Skabelsen, Mennesket og Messias”, 1830, tilegnet han verket mennesker han satte høyt. Heinrich Steffens var en av dem, og hans navn står sammen med Niels Treschow under betegnelsen “Sandhedens Talsmænd”.

I 1803 utkom Steffens’ “Indledning til philosophiske Forelæsninger”, basert på en rekke forelesninger han holdt i København i 1802, hvor han med overbevisning førte tilhørerne inn i de nye tankene om natur, religion og kunst og om guddommen som “åpenbarer seg i sin fulleste glans i det herlige geni”.

Den ovenfor nevnte Treschow, som Wergeland sammen med blant andre Steffens tilegnet sin “Skabelsen, Mennesket og Messias”, hørte Steffens forelese i København. Han reagerte på Steffens’ romantiske svermeri og utformet selv en filosofi som står fritt overfor denne. Treschow ga selv ut “Philosophiske Forsøg” i 1805. Mer om Treschow etter en presentasjon av noen av Steffens’ titler.

76. *Indledning til filosofiske Forelæsninger.*

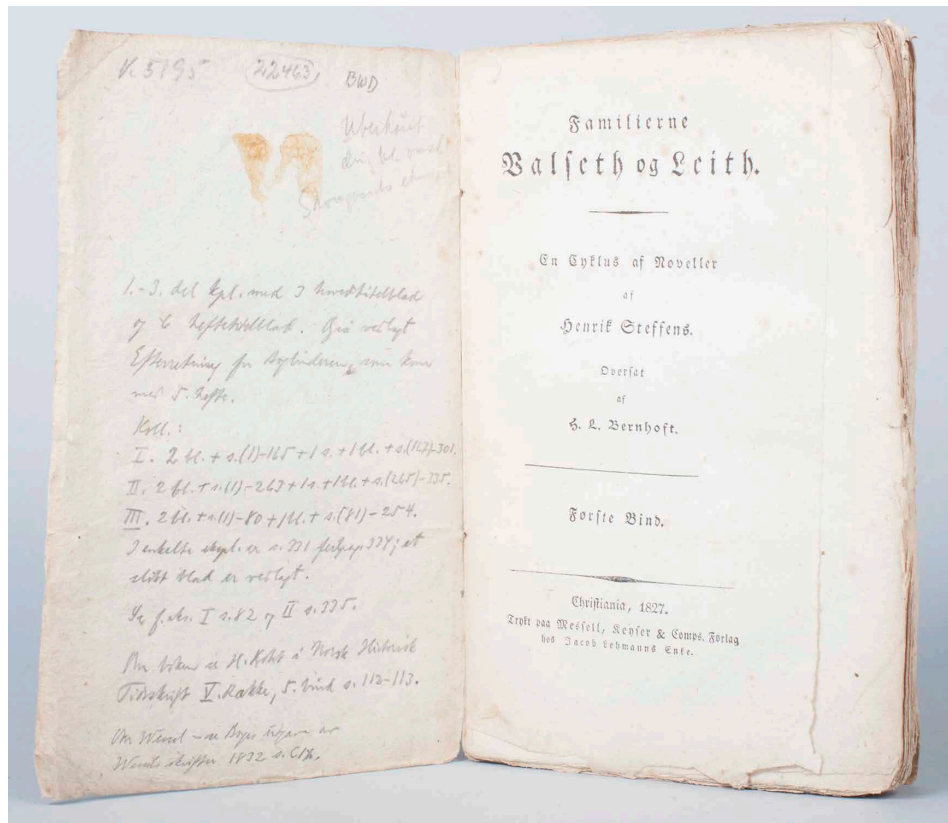
Kjøbenhavn. 1803. [2], 184, [1] sider. Noe senere 1800-tallsbind i halvsjirting. Stenket snitt. Svak slitasje ved øvre snitt. Navntrekk på forsatsblad.

77. *Von der Falschen Theologie und dem wahren Glauben. Eine Stimme aus der Gemeinde.*

Breslau. 1823. IX, [1] 270 sider. Samtidig halvskinnbind med rikelig dekor i gull på rygg. Blått snitt. Velholdt.

78. *Die familien Walseth und Leith. Ein Cyclus von Novellen. I-III.*

Breslau. 1827. [2], 338, [1] + [2], 372, [2] + [2], 269, [3] sider. Samtidige halvskinnbind med røde skinntitletetter. Nydelig marmorert forsatspapi. Rosa leseband. Svakt støtte hjørner. Noe riper i skinnen på rygger.

79. *Familierne Walseth og Leith. En Cyklus av Noveller. (Oversat af H. L. Bernhoft) I-III.*

Christiania. 1827-28. [4], 301+ [4], 335 + [4] 254 sider.

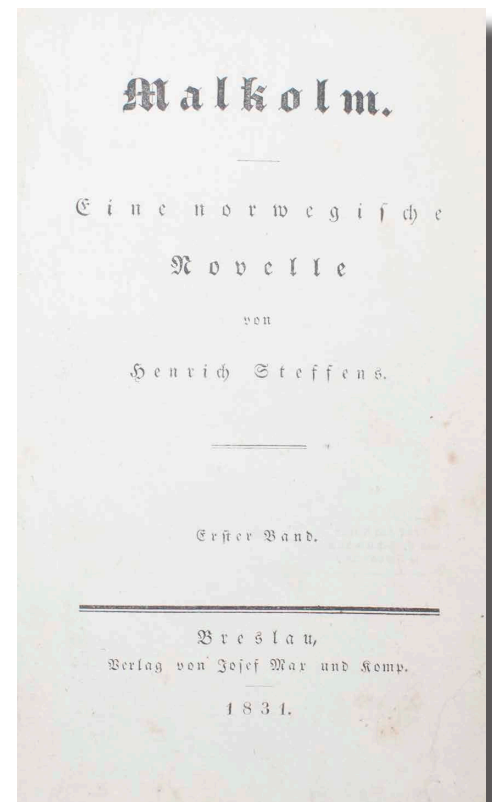
Originale blanke omslag. Ubeskåret. Siste hefte er medbunndet bladet med innstruks til bokbinderen.

PROVENIENS: *Jonas Skougaards eksemplar med hans notater. Som et eksempel på hans grundighet refereres fra notatene: "I enkelte eks. er s. 331 feilpaginert 334; et slikt blad er vedlagt".*

80. *Malkolm. Eine norwegische Novelle. I-II.*

Breslau. 1831. 411, [14] + 512, [1] sider.

Samtidige pappbind med håndskrevet tittleetikett. Grønn lesesnor.

ADAM OEHLenschLÄGER

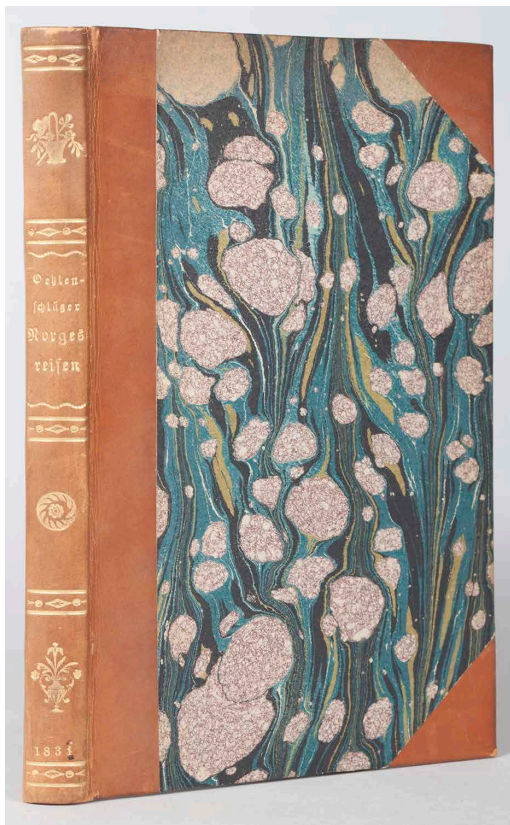

1779 - 1850

Når man har presentert Heinrich Steffens som den som bragte romantikken til Norge, så blir det naturlig å ta en kjapp tur innom danmarks blivende store romantiker Adam Oehlenschläger. Oehlenschläger deltok ved Steffens' forelesninger i København 1802.

Gjennom en 16 timer lang samtale fortalte Steffens den unge dikterspiren om den guddommelige enhet, som gjennomstrømmer og forener alt, og om, at det nettopp er kunstnerens oppgave å uttrykke den dype sammenheng mellom naturen, historien og religionens verdener. Oehlenschläger dro rett hjem og skrev diktet "Guldhornene", og derved var romantikken en realitet i Danmark.

For å trekke linjene til Norge presenteres hans bok "Norgesreisen", 1831, utgitt etter en reise han foretok i landet 1833. Oehlenschlägers norgesbesøk i 1833 danner blant annet noe av bakteppet for Henrik Wergelands skuespill "Papegøien" (1835), utgitt under pseudonymet Siful Sifadda. Oehlenschläger ble da oppvartet av Johan Dahl, den danske bokhandleren i Christiania. Samme Dahl ga senere ut Bjørnsons debut Synnøve Solbakken. I "Papegøien" kan Dahl anes bak skikkelsen Johan Papendal (et kallenavn som kom til å henge ved ham) og Adam Oehlenschläger bak dikterkongen Prometheus, samme navn som Oehlenschlägers tidsskrift.

81. *Norgesreisen. En Digterkrands.*

Kiøbenhavn. Paa Forfatterens Forlag. 1834. (4), (1) - 142 sider.

Et nydelig halvskinnbind [Anker Kyster] bundet med begge omslag.

Schiötz "Utlendingers reiser i Norge" nummer 765.*

Kobberstikk av Krokkleiva satt inn som frontispiece. Dette eksemplaret har varianten av "Krokkleiva" der stikket er trykket på tynt papir, og montert på kobberstikkpapiret (Chine appliqué).

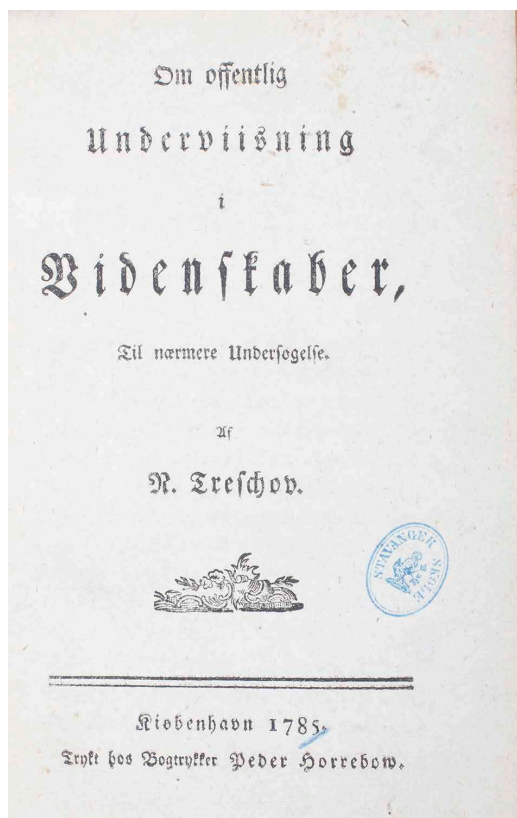
NIELS TRESCHOW

1751 - 1833

Niels Treschow var Norske Selskabs eneste originale filosof, men var ikke av de skjønnlitterære produsenter. Han regnes som den betydeligste norske filosof før 1900. Etter å ha virket som professor i filosofi ved Københavns universitet i 10 år, overtok han en tilsvarende stilling ved det nyopprettede universitetet i Christiania. Treschow var en idealistisk forkjemper for nasjonalitetsidéen. Han var medlem av det overordentlige storting høsten 1814, og i perioden 1814-1825 var han flere ganger kirke- og undervisningsminister.

82. *Om offentlig Underviisning i Videnskaber, Til nærmere Undersøgelse.*

Kiøbenhavn. Trykt hos bogtrykker Peder Horrebow. 1785. 67, [1] sider.

Originalt blått pappbind. Stempel på tittelblad.

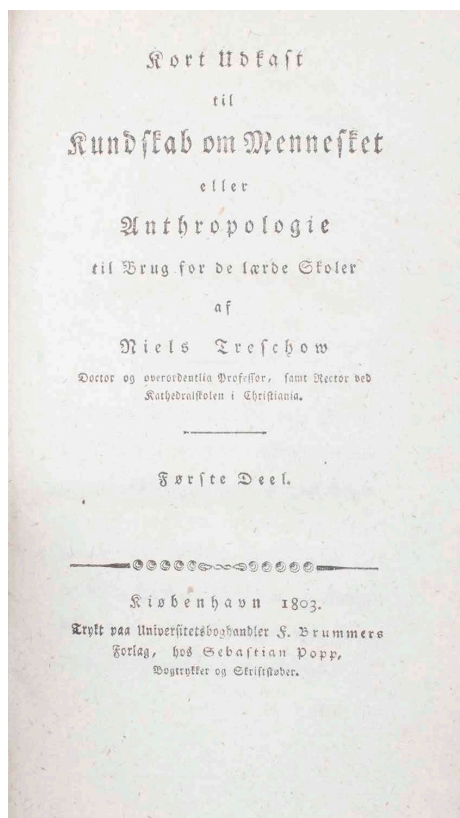
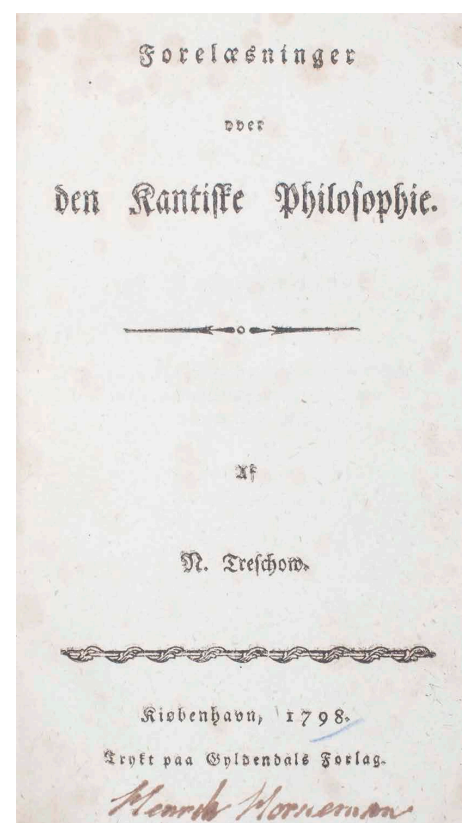
Bibliotheca Norvegica III, 1564.

83. *Forelæsninger over den Kantiske Philosophie.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Gyldendals Forlag. 1798. [12], 340 sider.

Samtidig halvskinnbind med rødt skinn-tittelekett. Navntrekk på tittelblad.

Bibliotheca Norvegica III, 2131.

84. *Kort Udkast til Kundskab om Mennesket eller Anthropologie til Brug for de lærde Skoler. Første Del. [Alt som kom].*

Kiøbenhavn. Trykt paa Universitetsboghandler F. Brummers Forlag. 1803. [8], 294, [1] sider.

Samtidig halvskinnbind med lys brun skinn-tittelekett. Rolv Laaches navntrekk og notat på forsats og forsatsblad.

Bibliotheca Norvegica III, 1208.

85. *Indledning til den hele Philosophie og de vigtigste Lærebygninger af samme.*

København. Trykt paa Fr. Brummers Forlag. 1805. [4], 210, [2] sider.

Samtidig halvskinnbind. Noe tap av skinn i tittelfeltet på rygg. Svakt støtte hjørner.

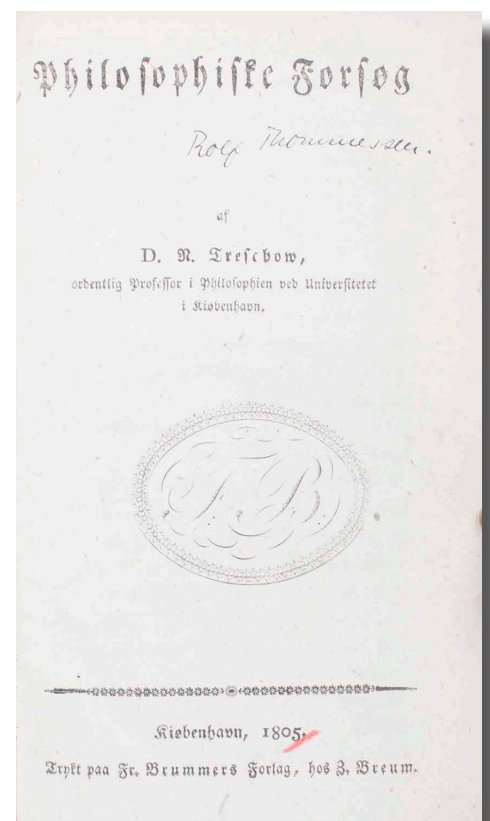
Bibliotheca Norvegica III, 1072.

86. *Philosophiske Forsøg.*

København. Trykt paa Fr. Brummers Forlag. 1805. 352 sider.

Samtidig halvskinnbind med rødt skinnittetleket. Øvre del av rygg mangler. Rolf Thommesens navntrekk på tittelblad.

Bibliotheca Norvegica III, 2744.

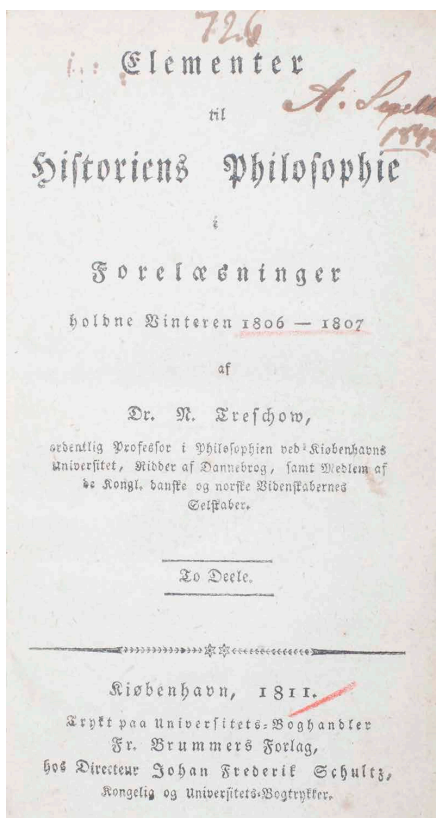

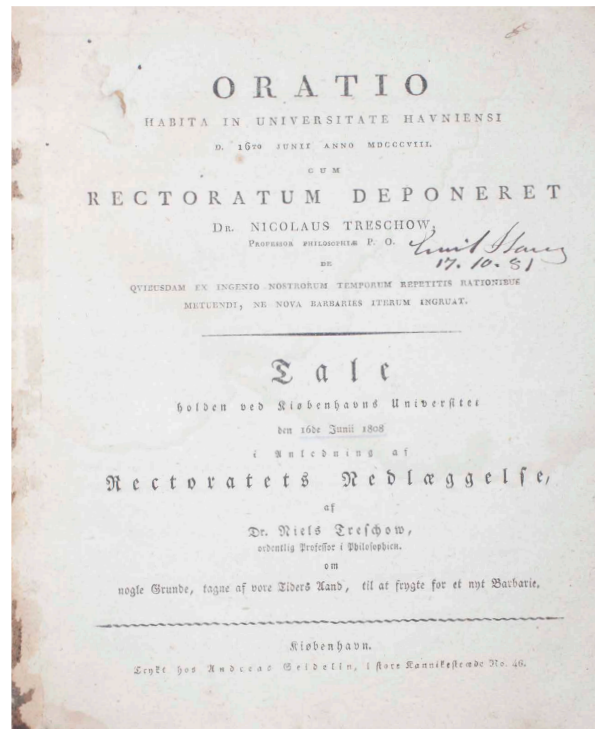
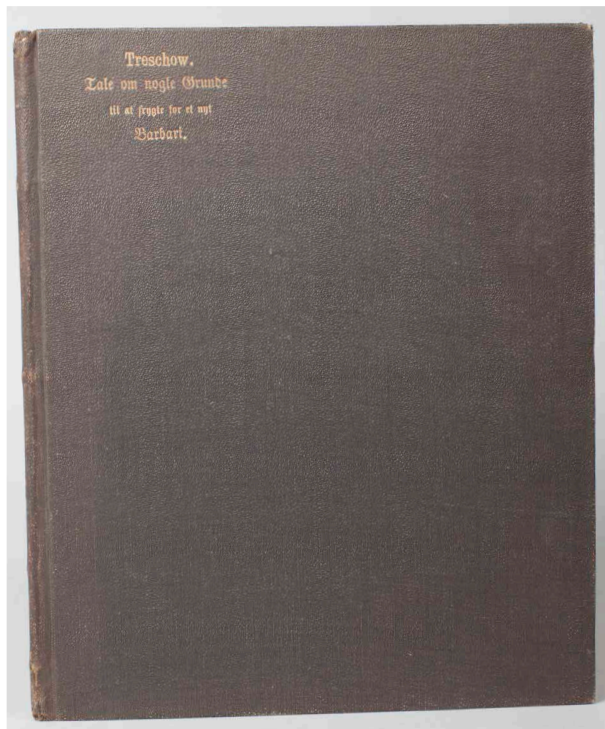
87. *Elementer til Historiens Philosophie i Forelæsninger holdne Vinteren 1806-1807. To Deele. I+II.*

København. Trykt paa Universitetsboghandler F. Brummers Forlag. 1811. [8], 160, [4], 230 sider.

Samtidig halvskinnbind med rødt skinnittetleket. Noe støtte hjørner. Navntrekk på tittelblad.

Bibliotheca Norvegica III, 115.

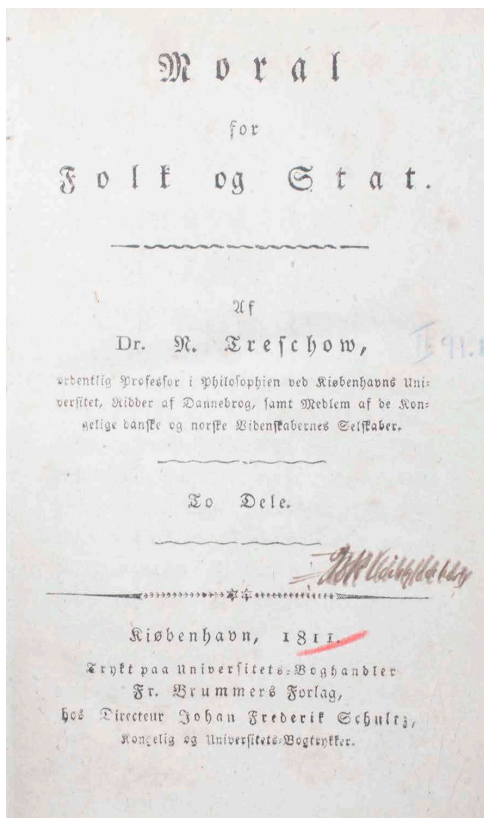

88. *Oratio habita in Universitate Havnensi D: 16to Junii Anno MDCCCVIII. Cum Rectoratum Deponeret Dr. Nicolaus Treschow[...]* / *Tale holden ved Kiøbenhavns Universitet den 16de Junii 1808 i Anledning af Rectoratets Nedlæggelse af Dr. Niels Treschow, ordentlig Professor i Philosophien. Om nogle Grunde, tagne af vore Tiders Aand, til at frygte for et nyt Barbarie.*

Kjøbenhavn. 1808. [4], 44 sider.

Nær samtidig helsjirtingbind. Tittelblad noe plettet.

PROVENIENS: *Emil Stangs navntrekk på tittelblad.*

89. *Moral for Folk og Stat. To Dele. I+II.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Universitetsboghandler F. Brummers Forlag. 1811. [8], 236, [4], 224 sider.

Samtidig halvskinnbind med lys brun skinntitletikett.
Svakt støtte hjørner.

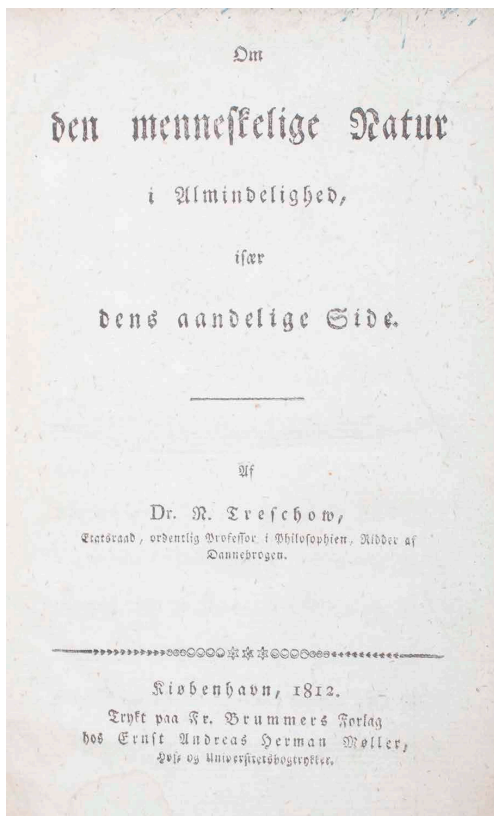
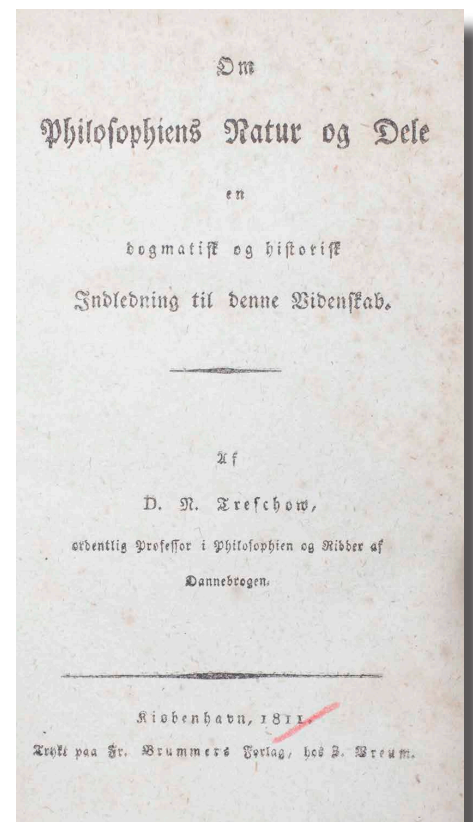
Bibliotheca Norvegica III, 1114.

90. *Om Philosophiens Natur og Dele en dogmatisk og historisk Indledning til denne Videnskab.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Fr. Brummers Forlag. 1811. [4], 268 sider.

Samtidig halvskinnbind med lys brun skinntitletikett.

Bibliotheca Norvegica III, 1211.

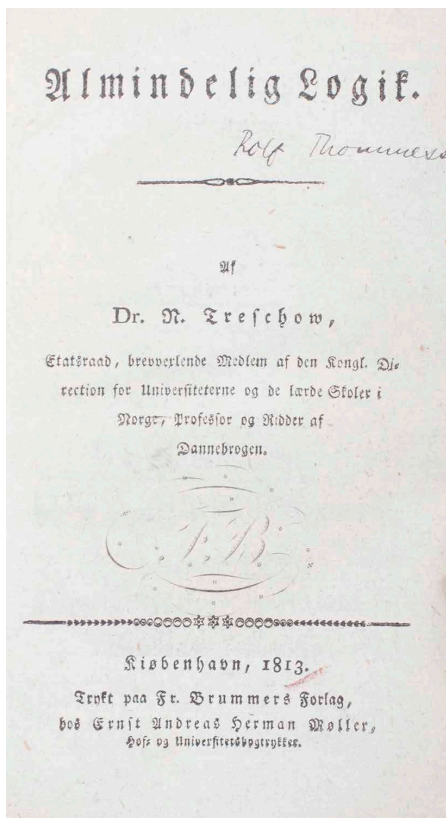

91. *Om den menneskelige Natur i Almindelighed, især dens aandelige Side.*

Kiøbenhavn. Trykt paa Fr. Brummers Forlag. 1812. XVI, 486, [1] sider.

Samtidig halvskinnbind med sort skinntitletikett.

Bibliotheca Norvegica III, 1207.

92. *Almindelig Logik.*

Kjøbenhavn. Trykt paa Fr. Brummers Forlag. 1813.
Portrett. VI, 330 sider.

Samtidig halvskinnbind. Øvre del av rygg løs langs fremre fals.
Rolf Thommessens navntrekk på tittelblad.

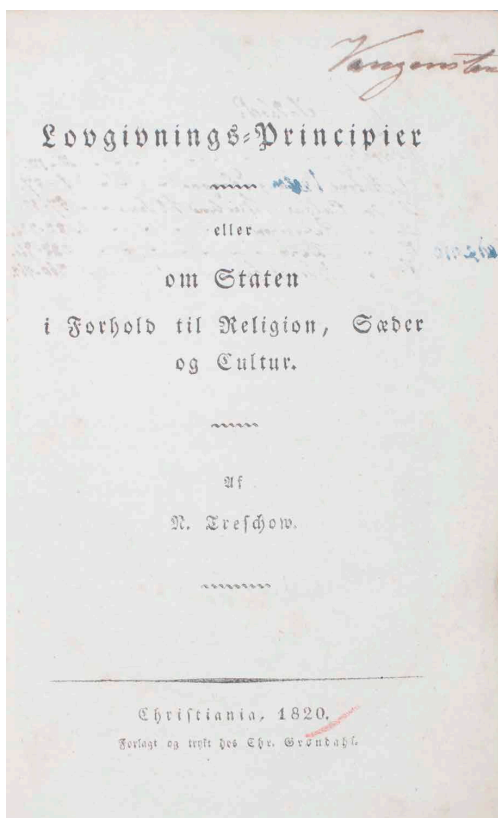
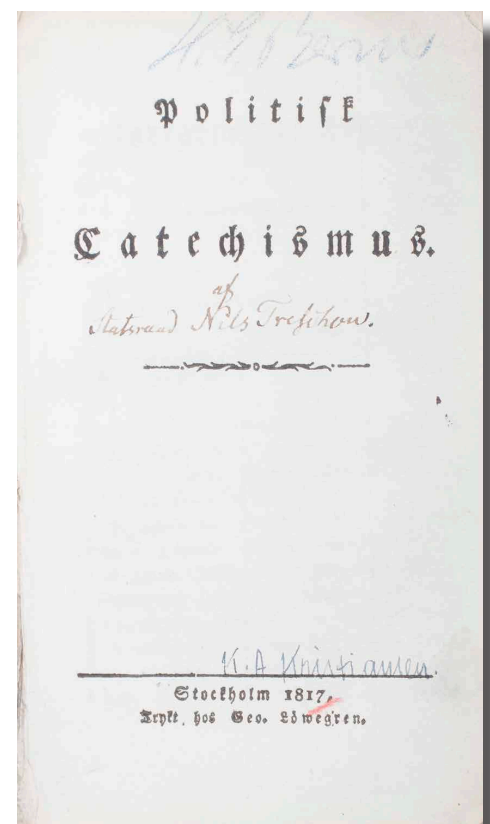
Bibliotheca Norvegica III, 1210.

93. *Politisk Catechismus.*

Stockholm. 1817. VIII, 3-85 sider.

Blått blankt omslag. Navntrekk på tittelblad.
Mangler mellomtittelblad?

J. B. Halvorsen V, side 804.

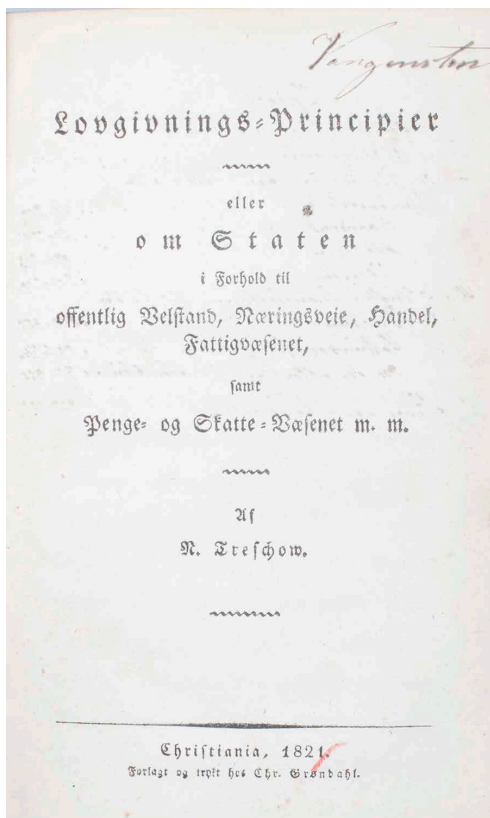

94. *Lovgivnings-Principier*
- eller om Staten i Forhold til Religion, Sæder og Cultur.

Christiania. Forlagt og trykt hos Chr. Grøndahl. 1820. VIII, 464 sider.

Samtidig halvskinnbind. Noe overflateslitasje på rygg og dekler.
Navntrekk på tittelblad.

J. B. Halvorsen V, side 804.

95. Lovgivnings-Principier
- eller om Staten i forhold til Velstand, Næringsveie, Handel, Fattigvæsenet, samt Penge- og Skatte-Væsenet m.m.

Christiania. Forlagt og trykt hos Chr. Grøndahl. 1821. [4], 422 sider.

Samtidig halvskinnbind. Noe overflateslitasje på rygg og dekler. Navntrekk på tittelblad.

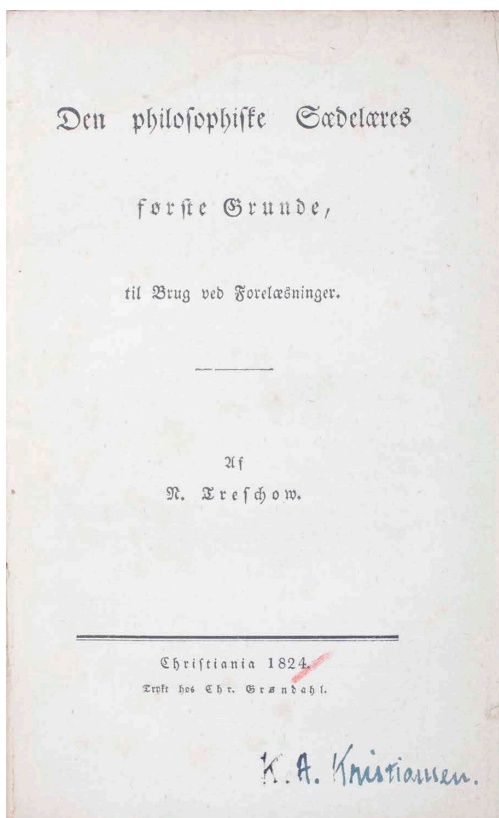
J. B. Halvorsen V, side 804.

96. Lovgivnings-Principier
- eller om Staten med Hensyn til Justits- og Forsvarsvæsenet, Statsforfatning og Staters Forhold til hverandre.

Christiania. Forlagt og trykt hos Chr. Grøndahl. 1823. [2], 502 sider.

Samtidig halvskinnbind. Noe overflateslitasje på rygg og dekler. Navntrekk på tittelblad.

J. B. Halvorsen V, side 804.

97. Den filosofiske Sædelæres første Grunde til Brug ved Forelæsninger.

Christiania. Forlagt og trykt hos Chr. Grøndahl. 1824. [2], 238 sider.

Originalt blått kartonasjebind med senere ryggstripe. Ubeskåret.

J. B. Halvorsen V, side 804.

98. *Christendommens aand eller den evangeliske Lære. Frimodig og upartisk beskrevet.*

Christiania. Trykt hos Chr. Grøndahl. 1828. VIII, 266 sider.

Samtidig halvskinnbind. Skinnlitteretikkett mangler.

PROVENIENS: Emil Stang, med hans signatur på forsatsblad og Høyesterettsadvokatsstempel (blindtrykk) på forsats- og titelblad. Stang var Norges statsminister 1889-91 og 1893-95.

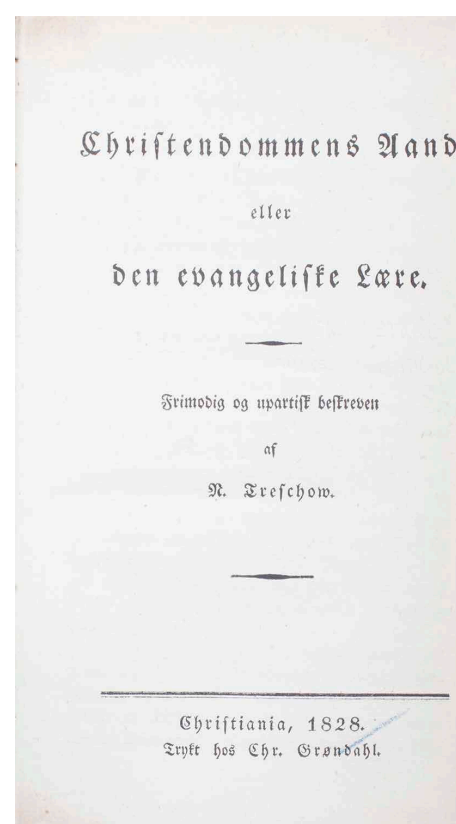
J. B. Halvorsen V, side 805.

99. *Anhang til Bogen om Christendommens Aand, som Svar paa det af Hr. Pastor Wexels udgivne Skrift derimod af den førstes Forfatter.*

Christiania. Trykt hos Chr. Grøndahl. 1828. [2], 24 sider.

Originalt blankt blått omslag.

J. B. Halvorsen V, side 805.

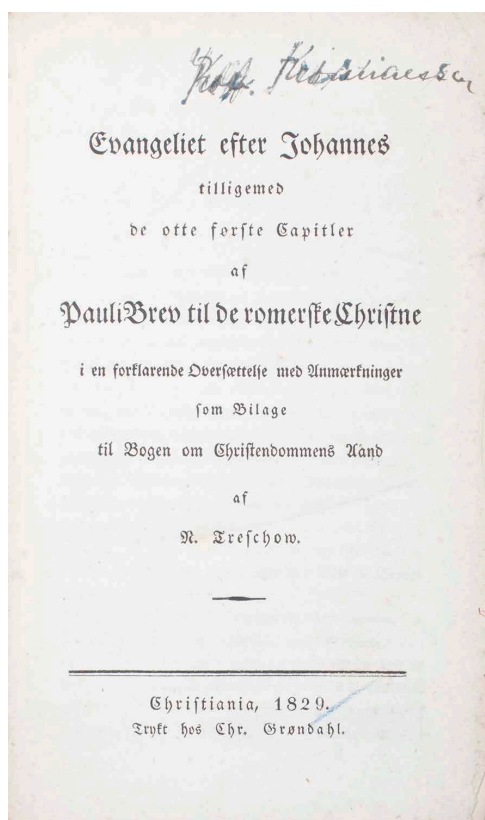

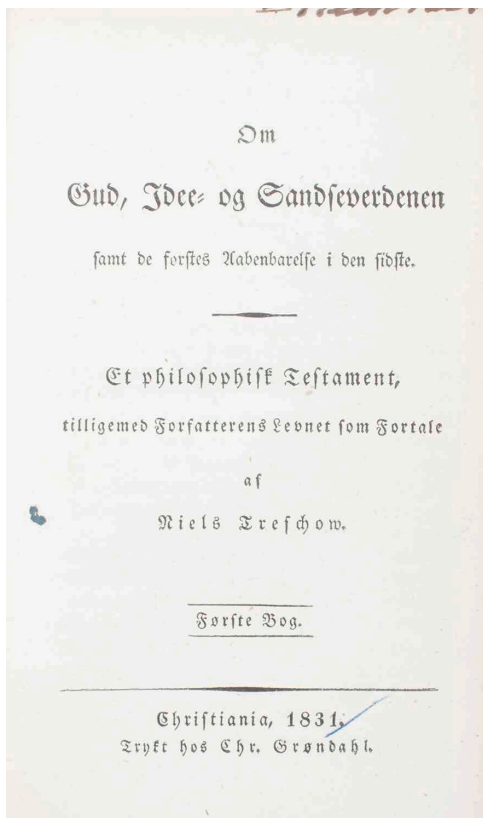
100. *Evangeliet efter Johannes tilligemed de otte første Capitler af Pauli Brev til de romerske Christne i en forklarende Oversættelse med Anmærkninger som Bilage til Boken om Christendommens Aand.*

Christiania. Forlagt og trykt hos Chr. Grøndahl. 1829. 244 sider.

Samtidig marmorert kartonasjebind. Navntrekk på titelblad.

J. B. Halvorsen V, side 805.

101. *Om Gud, Idée- og Sandseverdenen samt de forstes Aabenbarelse i den sidste. Et philosophisk Testament, tilligemed Forfatterens Levnet som Fortale. I-III.*

Christiania. Trykt hos Chr. Grøndahl. 1831-32.
Portrett, L, 317, [1] + 378 + 368 sider.

Samtidige halvsjinnbind.
Sjinnen sprukket langs ytre falsen i bind I og II.

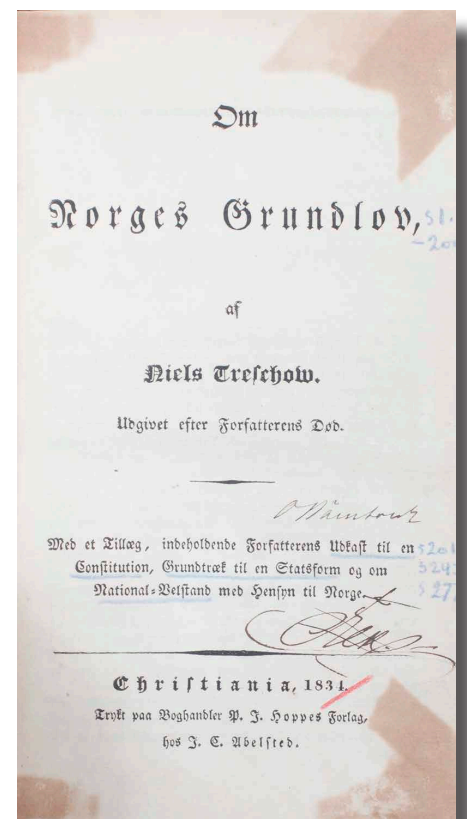
PROVENIENS: Emil Stang, med hans signatur på forsatsblad og Høyesterettsadvokatsstempel (blindtrykk) på forsats- og tittelblad. Stang var Norges statsminister 1889-91 og 1893-95.

J. B. Halvorsen V, side 805.

102. *Om Norges Grundlov. Udgivet efter Forfatterens Død. Med et Tillæg, indeholdende Forfatterens Udkast til en Constitution, Grundtræk til en Statsform og om National-Velstand med Hensyn til Norge.*

Samtidig halvsjinnbind med blå sjinnittetleket. Tilletleket med sprekker. Navntrekk på tittelblad.

J. B. Halvorsen V, side 805.

Rekken med Treschow-titler har tilhørt nevrokirurgen Kristian Kristiansen (1907-1993). Han har lest og studert bøkene, og de fleste av eksemplarene bærer hans navntrekk samt marg- og understrekninger med myk blå fettstift. Enkelte eksemplarer har innmontert ark med notater og oversikt over bøkene innhold.

Antikvariatet er alltid interessert i å kjøpe gode objekter og samlinger.

Ta kontakt for en uforpliktende samtale.

WWW.ANTIKVARIAT-BRYGGEN.NO

ANTIKVARIAT BRYGGEN

Bryggenveien 42 - Bryggen Vestre - 1747 Skjeberg - Telefon 930 22 712

E-post: post@antikvariat-bryggen.no